

**Присвячується світлій пам'яті батьків:
мамі Парасці, з роду Бабчеревих,
татові Іванові, з роду Довганьов, Савків**

Скрипки, дудки тай цимбали завзето играют,
Пишні дівки й молодиці весело співають.
Ільці будем прослав'єты добрими ділами,
Вид кожного це залежит, тай вид нас из вами.
А найперше пам'єтаймо співанку тай мову,
Ны скрізь кожух и запаску озмемо в дорогу.
Кує міні зазулиця в вершіку в їлиці,
А єк файно заспіваты світ увеселитси.

Упорядник: Оксана РОГАТИНЮК

ГУЦУЛЬСЬКІ СПІВАНКИ

а скрипочка полегоньки настроєна грати...

“Лисаний Камінь”

Косів
2022

ББК 398,8

Р 59

Рогатинюк О.І.

Р 59 **Гуцульські співанки**/Рогатинюк – Косів: Писаний Камінь, 2022 – 288 с. 8 кол.

У збірку увійшли співанки-хроніки на соціально-побутову та історичну тематику. А також жартівливі, календарно-обрядові, колискові співанки, записані від жителів Верховини та навколишніх сіл.

Книга неодмінно зацікавить фольклористів, краєзнавців, поціновувачів гуцульської співанки.

ББК 84.4 (УКР6)

© О.І. Рогатинюк, 2022

© Видавництво

«Писаний Камінь», 2022

ПЕРЕДМОВА

Даруємо Вам, любі читачі, цю книжку! Сподіваємося, вона стане в нагоді всім, хто хоче ознайомитися і вивчити гуцульські співанки.

Гуцульщина – перлина України, народна творчість цього краю – це діамант-самородок української культури.

Гуцульські співанки-хроніки, переспіви, колядки, колицкові, голосіння – неоціненний скарб, в якому можна найкраще побачити душу і вдачу народу, історія краю. В них оспівана величність природи: краса гір, полонин, Черемошу, сіл. Показана багата палітра життя гуцулів: господарський уклад, житло, вбрання, їхні звичаї, обряди та вірування.

Світ гуцульських співанок не злічити. Звідки вони з'явилися, так ніхто і не скаже. Є окремі співанки, складені, коли збирали ягоди, ходили по гриби, косили траву, а що вже говорити про колоритні обрядові дійства, які завжди супроводжуються співом. Вони, здається, народжуються, як зацвітають квіти у травах, як смереки ростуть у горах; в них переплітається піднесення Бога і сонця, зливаються воєдино язичницькі уявлення і християнська віра. Співанки є незримі, але здатні зворушити душу, збудити той правічний голос, що зветься голосом крові. В них насамперед у всій своїй красі збережена мовна автентика, без якої співанка втрачає свою особливість у звучанні.

Треба зауважити, що говірка Верховинщини у вимові значно відрізняється від інших гуцульських говірок, оскільки в ній зустрічається звук не притаманний буквенному складу сучасного українського алфавіту. Зокрема, гортанний Ї, без якого неможливо правильно зафіксувати окремі звуки у словах, а, отже, втратити особливість вимови, що буде наближати її до інших регіональних діалектів або літературної форми слів. З метою збереження цих мовних ознак, я вда-

лася до запозичення букви Ъ з алфавіту «кирилиці», яка використовувалася в старослов'янській писемності.

Багато діячів культури, дослідників Гуцульщини, звертали особливу увагу на вивчення та збереження фольклору, який і висвітлює історію, побут, звичаї та обряди жителів Карпат.

За спостереженнями, сучасна молодь менше виявляє зацікавленість та не бере активної участі у народних традиціях. Тому виникає проблема збереження духовних скарбів та потреба у заохоченні до виконання співанок на усій території Гуцульщини.

Народ без коріння приречений на виродження. Щоб зберегти духовну спадщину, своєрідний гуцульський фольклор, і не загубити цей скарб, дарований предками, нам необхідно усвідомити значущість цих народних надбань, зберігати їх не тільки в книгах, а й у пам'яті. Бо втративши духовне, не буде повноцінним матеріальне.

Отже, розповсюджуймо, заохочуймо та надаваймо особливого значення співанці у побуті та обрядових дійствах. Тоді матимемо право твердити, що ми – гуцули – гідне покоління своїх предків.

Мині з вами би си здало на лавицу сісты,
А теперкі я вам хочю шош важне вповісты.
Хоть кождий з нас пишов в школу з гуцулскої хаты;
Ны скоро нас й по-українскі навчіли чітаты.
Витак вчіли по-московскі, бо це було треба.
На це всьо дывивси Господь з високого неба.
А ек вчілиси англійску – ны всьо виходило ,
Та витак ны одному в світі це си пригодило.
На німецку й на французку заходила мода,
Та й такої трохі знаты було би ны шкода.
А теперкі уже польска чуть ны стала рыдна,

Бо до цього довела нас Україна бідна.
Єк хочімо традиції свої шінувати –
Учім-ко си тепер трохі гуцулсков читаты.
Свого краю історію вивчіты би гоже,
Та й історію писемства знаты кождий може.
Ше й в санскриті видшукуют наші мовні скарби,
То й нам з вами зберігаты їх, напевно, варт би.
Шо знак письма Ы – російський, шоб ны дорікали,
В інтернеті «кирилиця» най би прочітали.
Я выд східного сусіда ны хочю нычого,
То вын, аби статы кимос, выд нас узев много.
Ше йван Франко назвав Жеб'ї – гуцулска столиця,
Бо скарбы в тут є духовних бездонна керниця.
То ны треба, гуцулику, себе в груды биты,
Єк ны вмііш по-рыдному навіть говориты.
Але тобі ші по-правді я сказаты мушу,
Шо вышитов сорочічыков ны прикриіш душу.
Ци ти скажеш ДЫМ, а ци ДІМ – оек ны є біда.
Прислухайси, йка вимова є у твого діда!
(А ци знаіш, йка вимова була в твого діда?)
Бо ЛІЖНИЧОК – в Коломиї, ЛИЖНИК – з гори скачі.
А ЛЫЖНЫЧЬКОМ накривала бабка міні плечі.
Той лыжнычыок зигрів тіло, а словечька – душу.
Тепер я, єк моя бабка, говориты мушу.
Може, це всьо за дурницю виглідаты буде,
Поки сам си ны выбереш мижи чюжі люде.
Зберігаймо це, шо Бог дав нам у нагороду!
Бо то мова – є культура, коріні народу...
Треба знаты мову предків, бо дітыси ніде.
Єк коріні наше всохне – то всьо у ДИМ пыде!

Оксана РОГАТИНЮК

* * *

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
А скрипочька полегоньки настроєна йграты;
Та я хочю при нагоді трохи заспіваты,
Про книжечьку й мецинатыв докладно сказаты.
В нас лиш німий ны співаї, а глухий ны граї,
Тай того так веселенько у нашому краї.
Давні люде файно жили, вміли ґаздуваты
Та при будь-икій нагоді любили співаты.
Бо співанка для гуцула то є с'єта справа:
Ци весіле, ци хрестины, будь-ика забава.
Та співанку, шоб співаты, треба її скласты
И рідочьок за рідочьком за порядком вкласты.
А выдків они берутси-ны мож и сказаты,
То історія и побут, шоб нам передаты.
Але жите, то є жите, є всекі випадкі,
«З смаком меду тай долину» – казали так предкі.
А наша тепер робота-берім книжку в зуби
Та так учім співаночьки, шоб сусіди чюли.
А найбыршя є заслуга за книжку Оксанкам,
Бо издавна їх кортіло д'таким прибаганкам.
Ця книжечька си складала кільканадцїть років,
А зачєлоси всьо з школи тай отих уроків.
Реферати, співаночьки діточьки писали,
Зато файні оціночки ви їм викладали.
Назбиралоси листочьків на цілу полицу,
А для учнів ви ставали, ніби чарівницев.
Баби й діди передали, шо знали й ны знали,
Та лиш дітва на порозі – ви їх обиймали.
З того чєсу на пенсії пройшло пару років,
Та в пам'їти залишились моменти з уроків.
Рукописи співаночьок, де могли – там брали,
Рыдні, близкі тай сусіди їх ны шкодували.

Усі тексти на папери так си и остали,
А багато, хто їх співав, то вже повмирали.
Та ны пусто співаночьки вам запали в душу,
И про це ші розказаты вам трошечьки мушу.
Та ны просто вам робота до душі припала,
Бо ші мама, колишучі, співанки співала.
Зачінаючі з колиски тай про всі ці рокі,
Співаночька всьо розкаже, так ек и пророкі.
А співуча в нас родина, нішо и сказаты,
Бо при будь-икій нагоді треба заспіваты.
Та ци добре, ци погане, шо си видбуваї,
Вся історія-часопис так си и складаї.
Из-за гори Черногори місіць визираї,
Ну, а друга то Оксанка тексти набираї.
Ой, багато, ны одненька промайнула нычька,
Та дай Боже ты здоров'я, и цвити, ек чічька.
Бігаючі ші дытинов босими ногами,
Слухала я розповіді разом з співанками.
Та ны жель ми за роками, шо скоро минули,
Але жель за співанками, шо вже си забули.
Бо ны знаї тепер молодь співанок співаты,
Тай зато ми вирішили книжку написаты.
Дуже би то нас кортіло, шоб ви їх вивчали,
Та при будь-икій нагоді заспіваты знали,
Шоби цисі співаночьки вам си знадобили,
Тай вивчіты хоть би одну ви собі рішили.

ПРО ХРИСТА

Проминуло много тижнів, ны одна неділя,
Єк Христос колис заходив на одно весілля.
Изибрав много народу, так шо ны злічено,
Тай из ними иде в місто до Єрусалиму.
И зачели діти з вербий гілочьки ламаты
И ламані тай пид ноги Господу кидаты.
А Господь гілічько тото всьо благословляє,
На послідку изигнувси, одну пидоймає.
И погладив нею Петра, и став промовляты,
Шо лиш тиждень – тай Великдень ви будете маты.
А тим чесом Христос прийшов пид тисові брами,
Входы в місто, там у місті аж трісе жидами.
И став Христос їм казаты: « Шоб ви віру мали,
Шоб у нашу світу віру всі поприставали.»
Лиш жид жидом, ек то кажут, віри ны впускаї,
Ші глумитси вын Господу тай инше думаї.
Ніек тото говориты, шо жиди зробили,
Узели товсту жидывку, коритом накрили.
Тай казали Йсусу Христу, аби угадаты,
Шо за диво пид коритом мало в них лежаты.
А Христос подумав трохи, тай собі, ніби-то,
Сміло жидам вын исказав: «Свиня пид коритом».
А жидва зареготала, корито пидняла,
З-пид корита ны жидывка, а свиня устала.
Выйшов Йсус з Єрусалиму, иде понад морю
У далекую дорогу, на високу гору.
А жидва то поганяє, товпи избирає,
Лиш погляді на корито – пейсикі обриває.
Прийшов рабин – цар Каяфа, тай той ломи руки,
Тай лиш кричі: «Ловіт Христа тай беріт на мукі».

И гадают усі жиди, ек Христа зловити.
Аж ївниси у них Юда, зачев говорити:
«Я всі схови їго знаю, ны журітси, люде,
Я виддам їго на муки, кільки плати буде?».
«Икої плати ти хочіш?»), стали всі питати
Тай зачели в того Юди Христа торгувати.
Дес до тридцять срібних грошей ціну ту прибили,
Тогди жидва тому Юді гроші видлічили.
Тай проклятий злую душу, ніби маслом маже,
Згорнув Юда цисі гроші тай рабину каже:
«В четверь, рывно в опывночі, будьте ви готові,
А тим чесом, добрі люде, бувайте здорові».
Наступаї страсний вечір, сонечько згасаї,
А Йсус Христос апастольв д' собі закликаї.
Изийшлиси всі дванадцять, проси Ісус сісты,
Тай зачев вечерю тайну разом з ними їсты.
По вечери Христос з ними усіма простивси,
Та в опывнычь из жидами и Юда ївниси.
И нывірні из'езали Йсусу Христу руки
Та повели до Каяфи на страшніі мукі.
Аж приході – там и Юда, ек гленув на мукі,
Грышми кинув, а сам ходи, плачі, ломи руки.
Йсуса взели на Голгофу, хрест ны дали везты,
Хрест поклали на Ісуса тай сказали несты.
А за брамов поваливси та ны може встаты,
Аж несе один убогий ейця продавати.
Тай кладе кошик пыд браму, Йсуса пидоймаї,
Пидоймаї тай хрест тежкий нести помагаї.
Кажут: «Уже тут Голгофа». Вбогий повернувси.
Аж дивитси – їго кошик в золото вгорнувси.
Тай и ейця мижи злотом були, ны пропали,
Лиш на диво крашанками, писанками стали.
И выд тогди стали люде писанки писаты,

На Великдень всіх знакомих стали даруваты.
А тим чесом на Голгофі хрест угрунтували
И на нему Йсуса Христа тежко розип'яли.
Розип'яли, руки й ноги цвиками прибили,
И ребро його світеє копійом пробили.
Из желю птахи замовкли – голосу ны мали,
Лиш горобці понад Христом громадів літали.
Терпів Господь милосердний, далі став казаты:
«Всеку птицу я тримаю – буду доглядаты.
Горобця я ны тримаю тай ны нагодую.
Поганому його волю нычїсту дарую».
Помер Христос. Божа Мати над морем сидїла,
Тай Пречиста Божа Мати суху рибку їла.
Аж приходї Петро й Павло, встала Божа Мати,
«Треба Сина з хреста зняти, в гробї поховати.»
Єк почула Мати цисе, рукї заломила
Тай сухої половинку рибкї опустила.
А тут уже и опывнычь зараз наступаї –
Ісус Христос, наш Спаситель, з гробу воскресї.
Воскрес Христос в опывночі – зараз и недїля,
Тай усюди в душі радїсть, празник тай весїля.
И выдвідав Христос Світий усіх, так їк треба,
Тай шестої недїленьки вознісси на Небо.
Ісус вознісси на Небо, а ми тут жиємо,
Єк заслужимо, то, може, и ми там будемо.
Ны всі будемо на Небі, то шкода думаты.
А я скінчев про Ісуса співанку співаты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ХРИСТОВА

Послухайте, люде добрі, шо хочу казаты,
А я хочу Христу Богу співанку співаты.
Прийшов Господь в Єрусалим під тисові брами,
Входи в місто, а у місті жидыв громадами.
Каже Господь там їм Сітий, шоб они віру мали,
Шоб на нашу християнську всі попроставали.
А жид жидом, ек то каже, віри ны зміняї,
Ше й смієтysi погане з Господа гадаї.
Ніеково говориты, шо они зробили,
Узели товсту жидывку, коритом накрили.
Тай приводі Христа Бога, просі угадаты,
Шо за диво під коритом в них си може статы.
А Господь трохи подумав тай сказав видкрито:
«Там си може знаходиты свиня під коритом»,
А жидова реготала тай корито зняла,
З-під корита ны жидывка, справді свиня встала.
Прийшов рабин тай Каяфа и зломили руки;
«Ловіт Христа, беріт Христа на тіжкії мукі».
Тай стали думку думати, ек Христа зловиты,
Прийшов Юда Іскаріот, зачев говориты.
Прийшов Юда Іскаріот: «Ны журітси, люде,
Я всі схови їго знаю, кілько платы буде?»
«А йкої ти платы хочеш?» – став їго питаты.
Тай зачели они в Юди Христа купуваты.
За дванадцїть гривнів они тую ціну збили,
Тай, прокляті, нычїстими грышми заплатили.
А проклятий злую душу, ніби маслом маже,
Згорнув гроші у кишеню тай рабину каже:
«А у чїтверь в опывночї будьте всі готові,
А тим чесом, люде добрі, бувайте здорові».

Тогди спала Мати Божа на горі Оливный,
Снилиси їй сни пречудні, страшнії та дивні.
Ой приходи Син до Мамаи тай зачев питаты:
«А ци спиш Ти, а ци чюеш рыдненькая Маты?»
«А я спала, рыдний Сину, спала тай збудилась,
Я за Тебе, мый Синочку, сон сташенний снила.
А я снила шо Ти, Сину, у саду моливси.
И з жидами в опывночі Юда об'ївивси.
Взели Тобі тай зв'єзали пречистіі руки
Тай повели до Каяфи на тіжкіі мукі.
А там били тай карали, до хреста ковали,
На головку пречистую терен накладали.
А потому на останку стали Тебе весты,
Тай звалили хрест тіженький, тай сказали несты».
«Ой, це ны сон, ой, це ны сон, все це живо буде.
Отак буду Я терпіты за мир тай за люде».
Наступае живний чітверь, сонечько згасаї,
Тай дванадцять апостолів д'їсоби закликаї.
Єк покликав всіх дванадцять, просит Господь сісты:
«Хотів би я разом з вами вечереньку ззісты».
Повечерав разом з ними, з усіма прошшевси,
А сам пишов у садочок, у саду моливси.
Ой, моливси, шо пыт з него кривавий котивси,
Из жидами опывночі Юда об'ївивси.
Справді, взели тай з'їзали пречистіі руки,
Тай повели до Каяфи на тіженькі мукі.
А там били тай карали, до хреста ковали,
На головку пречистую терни накладали.
А потому на останку стали Бога весты
Тай звалили хрест тіженький, тай сказали несты.
Несе Господь той хресточок, силюньки ны мае.
Шо поступит – ноги в'єнут, из ныг упадае.
Аж, нарешті, впав пид брами тай ны може встаты.

Та несе один убогий єйця продавати.
Кладе кошик той під браму, Бога пидоймаї,
Пидоймаї той хресточок, нести помогаї.
Аж дивитси – тут Голгофа – вбогий повернувси,
Тай на диво їго кошик в золото вгорнувси.
Єйця були мижи злотом, були, ны пропали,
Ші й на диво мижи злотом крашанками стали.
Тай вид тогди, ек почели писанки писаты,
Ші й знакомих на Великдень ними даруваты.
А у той час Мати Божа над морем сиділа,
А сиділа, она сиділа, суху рибку їла.
Ой, приходи Павло з Петром, зачели казаты:
"Иди, Мати, Христа зняти, у грьб поховаты".
Мати Божа ек це вчула, ручки изломила,
Сухонької половинку рибкі упустила.
Та ожила тая рибка тай досі ведетси,
Тай видтогди в цілим світі божковою зветси.
Єк настав світий Великдень, світая неділя-
Всюди співи, всюди гульки, танці та весіля.
Всюди співи, всюди гульки, всюди так, ек треба.
А на світе Вознесіння вознісси до неба.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Палійчук Ганни Кузьмівни, 1921 р.н.*

ПРО СВІТ БОЖИЙ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Співаночьку про світ Божий хочю заспіваты.
Тай ви, люде-християны, в серці віру майте,
Та ви цису співаночьку добре вислухайте.
Колис на цим Божим світі люде проживали,
Та шо мали пережиты, то они вперед знали.
Таких людий стародавних пророками звали,
Тай тринадціть они пророчіх книгий написали.
Та в тих книгах написали жите цего світа;
В першій книзі написали про Христові літа.
Они писали, шо ме Христос по землі ходиты,
Котрі будут вірні люде, мут Христа любиты.
Котрі були вірні люде, Христа полюбили,
А найшлиси поганины, на смерть засудили.
Засудили они Христа на кари, на мукі,
Тай прибили они до хреста Йому ноги й руки.
Йсусу Христу в ноги, в руки цвики забивали,
Тай терновий они вінок на голу поклали.
Прибитий Ісус на хресті, кривця истікаї,
А то Христос за ці люде кару видбуваї.
Стали люде за Христові мукі забуваты,
Тай зачели на цим світі дива си ставаты.
Це ны файно, милі браті, шоби ми слухали,
Шо пророкі в другий книзі таке написали,
Шо в цих роках теперішних отак маї буты:
Дейкі люде за неділю гет мают забуты.
Замість того: йти до церкви, Богу си молиты,
Изийдутси в одну хату горівочьку питы.
Тай ші они написали, шо так маї буты,
Шо за пости дейкі люде мали би забуты.
Ой ны мут люде вовіки постыв шінуваты,
А ны шоби м'есо їли, а ше й мут гуляты.
Тай ше будут люде инше отаке думаты:

Станут икіс ворожбиты, мут людем брехаты.
Але сон – то є омана, ворожка брехлива,
Лиш на світі воля Божа одна справедлива.
Тай ны у сны, ны в ворожки ны треба думаты,
Та шо Господь на людину має изислаты.
В третій книзі написали, в котрый можем знаты,
Шо за молоді дівчета мут си виддаваты.
А вни мут си виддаваты, присягу складаты,
Лиш ны довго ту присягу будут шінуваты.
Она покине свого мужа, вын свою дружину,
Розийдутси они обоє на лиху годину.
Они забудут, шо вни руки на пристыв складали,
Тай самого вни на свідку Бога закликали.
Присегали, шо до смерты вірно будут житы,
За це треба перед Богом рахунок зложиты.
А в чівертий написали, ек люде мут житы,
Та шо будут землев Божов усі си ділиты,
Тай замало цеї землі, ны буде ставаты,
Тай на Бога они завше будут нарікаты.
А пророкі тай ны мали за це нагороды,
В п'єтий книзі написали про всекі народы.
Они писали, шо мут люде світом мандруваты,
Тай з проступків одні других будут убиваты.
Та ек будут си кінчеты вже послідні віки,
Тогди маїт си з'ївиты темний знак на світі.
А пророкі в шесту книгу оце написали,
Наші люде здивовані: «Выдків они знали?»
Пише в книзі, шо всіх людий ме гнів побиваты,
Лиш дьявол з цього всего будет користаты.
Рыдні браті миж собою будут си вбиваты,
Син на тата, донька маму будет забуваты.
Тай донька уже забула, шо то її мама,
Єкби з мамов посварилась, виддає до пана.
Але пани – то злі люде, тай мут говориты,

Скажут своїм жовнірикам до тюрми забиты.
Мати буде там сидіты тай сльози рониты,
А то Господь милосердний ме за то платиты.
В семей книзі написали, ек мут царі житы,
Шо вни будут на цим світі тіженько си биты.
Бог сотворив Божу землю, на ній працюваты,
А ны на то, шоб на землю кривцу проливаты.
Тай пророки у цих книгах правду написалы,
Вже багато злих учинків ми си дочекалы.
Тіжкі войны та злі вчинкі ми, браті, зазнали,
Тай пророкі в восьмой книзі це всьо написали.
А в дев'єтий написали, шо так маї буты,
Шо за Божі слова люде мали би забуты.
А шо буде всекий нарыд на світі ходиты,
Та шо Бога в світі нима, мут людий дуриты.
Всекі чюда, всекі дива, ружні та великі,
Написали три пророкі у книзі десетий.
Они в книгу написали, шо так маї буты:
Половина людий маї про Йсуса забуты.
Ми всі, люде-християни, Господа благаймо,
Тай из серця ми Христову віру ны впускаймо.
Котрі люде цеї віри будут покидаты,
То Бог їму зышле кари тай буде караты.
Вид злих вчинків, браті милі, тежко стережімси,
Тежких вчинків ны робім, дарма ны клінімси.
Тай в одинадціту книгу всьо це написали:
Про фігльвство тай обманство вни уперед знали.
Шо то буде на цим світі всеке пануваты,
Шо ме рыдний брат на брата бріхні викладаты.
То по Христу ми братами всі си називали,
То чого ми одні других так ны поважали.
Так в цый нужді, нынавісты свій вік мусим житы,
Поки Господь сам ны зийде людий розсудиты.
Суд будет си видбуваты при великім здвизі,

Про котрого написано в дванадцїтїй книзі.
Кажут: «Помре сонце й місяць, мут звїзди спадаты,
Тай ангелї мут народы на свїт закликаты».
А кожного вни закличут, бо кожного треба.
Злете штири ангелики з високого неба.
Єк зачънут ці ангелики у трубки трубиты:
«Уставайте, мертві душі, йде Господь судиты».
Лиш ны знаєм, ек там Господь мет людий судиты,
В книзі пише, шо на судї буде розлучеты.
Розлучїтси мати з сином, а брат из сестрою,
Розлучїтси муж из жынкув, а тато з донькою.
А ми, братї – християни, нам так треба житы,
Би ны треба на тым свїті нам си розлучеты.
А ны дбаймо ми в багацтва тай на перед віку,
Цего житя на цым свїті, ек сон у Петрывку.
А ны вірьмо в забобони, бо це всьо обманство,
Десїть Божих Заповїдий – то наше багацтво.
Лиш за церькву тай молитву нам треба думаты,
Треба знаты, шо маємо на суд поступаты.
Срібло, злото ны збираймо, нам цього ны треба,
Лиш молїмси шшіро Богу до Вишного Неба.
Шоби Господь усьо простив, дав нам добре житы,
Я вже хочу співаночьку зараз закінчеты.
Але цису співаночьку люде ны складали,
То пророкі в тринацїтїй книзі написали.
Співанку з книгий зложили, а я ї співаю,
Може, лихo изложена, я самий ны знаю.
А висока полонинка зелено зацвила,
Співаночька про Свїт Божий уже си скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ПРОРОКИ

Послухайте, люде добрі, шо хочу казаты,
Та я хочу за пророцтво співанку співаты.
А ми, люде-християни, усі віру маймо,
Шо ця співанка навчаї, в серця набираймо.
Старі люде, наші діди, давно повмирани,
Шо тепер си видбуваї, они наперед знали.
Таких людий в давні чіси пророками звали,
Та в дванацїтьох пророчех книгах описали.
Отак они описали жите цего світа:
В першый книзі описали про Христові літа.
Они писали, шо ме Христос по світі ходиты,
Котрі вірні будут люде, мет благословиты.
Котрі були вірні люде, они Христа любили,
А погані антихристи на смерть засудили.
Висит Христос на дереві, кривця изтікаї,
А то Господь за нас грішних ту кару приймаї.
Єк зачели за Христові мукі забуваты,
Всека біда, нужда й холод ели покриваты.
А из тої Чорногори буйний вітер вїї,
В другый книзі написали про різні подїї.
Ті пророки, ни маючі жадної пригоди,
В третей книзі написали про різні народи.
Они писали, шо мут люде світом мандруваты,
Котрі слабші будут люде, мут їх вибиваты.
А в чїтвертый написали, єк мут царі житы,
Та єк будут землев Божов они си ділиты.
В п'єтый книзі написали, шо так будут житы,
Тай шо в надорі на земли мут урід вложеты.
В шестый книзі файні стрічьки они написали,
Тоти чіси стародавні гаразду зазнали.
В семьй книзі написали, єк мут царі житы,

Та ек будут над землею они си Божов биты.
Будут битись мыж собою, крови проливаты,
Навіть гадкі ны мут мати, шо треба вмираты.
З високої полонинкі теплий вітер дише,
Отаке-то в восьмый книзі славний пророк пише.
А вын пише у тый книзі, ек маї буваты,
Та ек мают всі народы в світі упадаты.
А в дев'єтый написали, шо це маї буты:
Половина має людий про Бога забуты.
Стоїт верба над водою, нев вітер колише,
Оце, браті, в одинадцїтый славний пророк пише.
А вын хочі в своїй книзі всім людем сказаты,
Шо за гріхи Господь буде кари изсилаты.
А ек зачне Господь сильний кари изсилаты,
То цей світок цілий Божий мет вогнем палаты.
Але люде у ті часи станут майже дикі,
Будут громи, будут бурі, повені великі.
Тежка війна, страшні бурі тай гріхи на світі
Мают люде пригадати на послідні віки.
А то маї у тим часі все си видбуваты,
То все маї дванадцїта книга описаты.
Та ек будут наступаты вже послідні віки,
То маїт си поївиты сім знаків на світі.
А перший знак на цим світі маїт си з'ївиты,
Шо гнів Божий на цый земли має людий вкриты.
Лиш дьявол з цього світа буде користаты.
Рыдні брати из сестрами мут си побираты.
А другий знак поевитси на землю рыдненьку,
Шо забуде брат за брата, а донька за неньку.
Але донька бо й забуде, шо то її мама,
Ек шош з мамов посваритси, заскаржит до пана.
Та пани – то зліі люде, ны мут говориты,

Скажут своїм жовнірикам у тюрму забиты.
Мати буде та сидіты тай сльози рониты,
Господь буде милосердний на то си дивиты.
А третий знак на цим світі такий має буты:
Тай шо люде про неділю всі мали забуты,
Замість того, шоби в церькві Богу си молиты,
Они зийдутси в одну хату, мут горівку питы.
Тай шоби ити до церькви, Бога прославляты,
Они зийдутси в одну хату питы тай гуляты.
Єк в неділю хтос є в церькві – то Господу слава,
В пыст Великий в одный хаті кождий день забава.
Ми, народи-християни, ны чім ны гордуймо,
Шонеділі идім до церькви, дома ны дармуймо.
Але идім ми до церькви, Богу помолімси,
Тай Христови на Престолі низко поклонімси.
Чітвертий знак на цим світі маїт си з'ївиты,
А шо люди усі пости мают залишиты.
А ны буде тогди посту, мут си набуваты
Та ны лиш би м'єсо їсты, але й мут гуляты.
Про п'єтий знак, християни, хочу говориты,
А шо тогди ворожбиты мут людий дуриты.
А шо міні, хло', казала ворожка брехлива,
Лиш у Бога небесного воля справедлива.
Ой ны годна бо й ворожка на картах сказаты,
А шо Господь на людину має изсилаты.
А шестий знак, християни, кождий буде знаты,
Та ек молоді дівчета мут си виддаваты.
Та лиш довго та присяга ны мет пануваты,
Она покине свого мужя тай буде гуляты.
Она покине свого мужя, вын – свою дружину,
Тай обої розийдутси на лиху годину.
Забудут вни,шо вни навхрест руці искладали,
Тай на свідку вни самого Бога закликали.

Присігали, шо до смерти будут вірно житы,
За це треба перед Богом рахунок зложиты.
Світ великий, світ широкий, ныма де си діты,
За це треба перед Богом буде відповісты.
Єк обманство, так фальшивство буде пануваты,
То знак семий на цим світі мет си видбуваты.
За обманство они гадают, шо буде похвала,
Они ны знають, шо вид Бога буде за це кара.
А ек прийде за це кара, мет Господь караты,
Лиш це людем уже много ны мет помагаты.
За проступки Господь має усий світ згубиты,
За проступкі Господь буде всіх людий судиты.
Суд будет си видбувати при великім здвизі,
Про котрого уписали в дванадцїтій книзі.
Єк погасне сонце й місяць, мут зірки спадаты,
То ангели на Страшний суд мут людий скликаты.
А кожного они закличут, бо кожного треба,
Пыдут труб'їчі ангели з високого неба.
Та ек зачнут ангелики у трубку трубиты,
Уставайте, грїшні люде, йде Господь судиты.
А зберетси Христос Господь з всіма ангелами,
То ны одна душа скаже: «Шо буде из нами?
Ой, шо буде тепер з нами, такої розпукі?»
Бо то буде день великий вічної розлукі.
Розлучїтси тато з сином, а брат из сестрою,
Розлучїтси муж из жынкув тай мама з донькою.
А ми, люде-християни, ны так треба житы,
Бо ны треба на цим світі нам си розходиты.
Ой просім ми шшіро Бога ше наперед віку,
Наше жите на цим світі, ек сонце в Петрывку.
Ны вірємо у забобони, бо то всьо обманство,
Десїть Божих заповідей – то наше багатство.

Лиш у церькву та в молитву треба нам подбаты,
Треба знаты, из чім на Суд Божий приступаты.
Срібло-злото ны збираймо, нам цего ны треба,
Штиры дошці, земні сажень, спасенія з неба.
Ой на небі високому зерниця зблишшела,
Співаночька про пророки вже си закінчела.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Палійчук Ганни Кузьмівни, 1921 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 1

Коло церькви коліднычки стали в два рідочьки,
Перед ними задзвонили голосно дзвиночьки.
Кажут: «Пыдем, коліднычки, ми колідуваты,
Тай пыдемо уздовж села ґаздыв вінчюваты.
Ой, пыдемо уздовж села людий вінчюваты,
Шоби гроший заходиты тай церькву убраты.
Шоби гроший ми зибрали, кождий из нас чюї:
Света церьква свеких річій в собі потребуї.
Хрест из церькви з собов озмем, абих в помычь мали,
Шоби ґазди на світій хрест гроші нам давали,
А дзвиночьки з собов озмем, шобих усі мали,
Шоби гості у дзвиночьки гроші нам давали.
Музикантыв з собов озмем, шоби нам играли,
А шоби ми коліднычки з гостями гуляли.
А трембіту з собов озмем, бо це муси буты,
А шоби нас колідныків надалеко чюты.
На подвырю, ек звичайно, дітва си играла,
А трембіта веселенько їм затрембітала.
Діти в викно: «Мамко, татку, шо то може буты?
А шо то є за новина: дес трембіту чюты?»
«А ны бійси, ны журиси, хорошыа дытинко,
А то зараз колідныки до нас прийдут, синку».
А діты си врадували, в долоні сплескали:
«Дуже добре, шо вни идут, ми їх довго ждали,
Дуже добре, шо вни вже йдут, ми їх рык чекали.
Татку, мамко, дайте гроші, бих в дзвинки метали.
Дайте, татку, мамко гроші, бих в дзвинки метали,
Та шоби нас колідныки файно вінчювали».
Колідныки враз ны ходіт, ек ны мают буты,
Колідныків свет Риздвеных лиш раз у рык чюты.

Колідныки – файні люди, они ны рабуют,
Тылько ході коло газдыв, файно колідуют.
Та хто хоче їх прийматы, то вни в хату ввійдут,
А хто в хату ны приймає, то вни собі пыдут.
То колідныки церьковні, они церькві служі,
Дзвинки, скрипка, бартка в руках – то все їх оружі.
Дзвинки дзвоні, скрипка йграї, а трембіту чюты-
То забава колідницца, так то має буты.
Колідныки свет Риздвеных, ек то має буты,
А витак си они ховают – цілий рык ны чюты.
А висока полонинка зелено зацвила,
Колідницца співаночька вже си закінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 2

Послухайте, милі браті, шо хочю казаты,
Колідницку співаночьку хочю заспіваты,
А ближитси Пилипівка, приході Ныколи,
А про светки й колідныки вже люде говорі.
Шо треба нам, милі браті, коліду збираты,
Йсуса Христа прослав'еты, ґаздыв вінчюваты.
Тай приходы Світий Вечір – весела новина,
Шо Пречиста Діва Мати Сина породила,
Та она їго породила в далекій країні,
Покотивси голосочок по всый Україні.
Ой, на Риздво дуже рано голос покотивси,
Шо Йсус Христос цеї ночі на світ народивси.
Коло церькви уже дзвоны так весело дзвоні,
Усі ґазды та ґаздині до церькви приході.
Усі старші тай молоді тай ми, колідныки,
Всі до церькви заходимо Богу молитиси.
Шо Бог помыг, Ісус Христос, Пречистая Мати
У мирности усім людем светок дочікаты.
Подекуймо Пану Богу, шо смы дочікали,
Шобих нашим господарям заколідували.
Пишли выбирці у вывтарь тай хрести забрали,
Выйшли з церькви – колідныків партії зибрали.
Колідныки си зибрали, они файно плісали,
Божий церькви тай всім людем поклін виддавали.
Єк партыя за партыюв в браму виходили,
Поставали на вулиці – їли они тай пили.
А пили они горівочьку, а скрипочька йґраї,
А там стої колідныччок, весело співаї.
Вын співаї, шо Бог помиг, шо ми всі дыждали,
Шо всі разом коло церькви заколідували.

Пишли партыі одні горі, а другі вдолину,
А я вид них залишивси тай мало ны гину.
Але ввійшов я у церькву, помоливси Богу,
В души стало трохі легше, выйшов на дорогу.
Долучівси я в партыю, пшов колідуваты,
Лиш коби я миг удати, гонор, честь виддаты.
Тай вйшли ми тут до ґазди, дов оцеї хаты,
Тай зачели коло хаты ми колідуваты.
Колідуїм, обертаїм в ґазди коло хаты,
Зачев ґазда дес у шафі горівкі шукаты.
Горівочьку поклав на стыв, двері отвореї,
Уклонивси, коліднычків в хату запрошеї.
Ввійшли в хату, сіли за стыв, пили горівочькі
Тай зачели ми співаты файні співаночькі.
ґазда стави горівочьки, шоби ми ї пили,
А ґаздиня солонину, шобих закусили.
А пили ми горівочьки тай похарчювали,
А потому Христової заколідували.
Колідуїм Христової, витак господины,
А шоби ви дочікали за рык цеї днины.
А шоби ви дочікали, многа літ прожили,
Та шо ви нас в дым прийняли й гостей запросили.
Шоби гості набулиси тай колідували,
Тай на оцей хрестик Божий грошей дарували,
Тай звичаї стародавні ми ны покидаймо,
А ми ходім в колідныки, весело співаймо.
Ми співали тай гуляли, витак пшли плісаты,
Така служба в колідныках, хто приймаї в хату.
Колідныке они ході, файно колідуют,
Из светками Риздвеными вни ґаздыв вінчюют:
«Вінчюємо ми вас, ґазди, тай вашу родину,
Усіх старих тай молодших, найменшу дытину.

Шоби Господь нам допомыг мирно доходить,
Тай у шестю тай в здоров'ю коліду скінчеты».
А висока буковинка зелено зацвила,
Колідницка співаночька вже си закінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 3

Ой, колідо, колідочько, ика ж ти нам мила,
Шо Пречиста Діва Мати породила сина.
Она його породила в місті Вифлеємі,
Зажуривси лютий Ирод у Єрусалимі.
Пастирі си посходили, поклін му воздали
Тай Пречисте Боже Світло на землі витали.
Ми зийшлиси, файні браття, отут заспіваты,
Тай цих ґаздыв потішиты тай повінчюваты.
Дай вам, Боже, в загороді воли тай корови,
А в коморі хліба повно, в хаті все доволі.
А за жерты вибачейте, може, шош ны вдали,
Дай вам, Боже, многа літа, бисте дочекали...
Тай шоби ви дочікали в своїй рыднній хаті
Файні гості тай королі ше й нарык прийматы.
Ой, кувала зазулиця в зеленому гаю,
Тай декуем за приймані, гречний господарю.
Тай декуем за приймані, шо ви нас приймали,
Тай шоби ви в своїм домі довго ґаздували.
Тай шоби в вас були воли самі голубії,
А коники аби в парі самі воронії.
Шоби ваші коровочьки ны переходили,
А овечьки, шоб близнили, овечьок чинили.
Дай вам, Боже, по сорок рун из овечьок сивих,
Дай вам, Боже, дочекаты многа літ шісливих.
Шоби бджоли наносили вам багато меду,
Бесте мали тылько грошый, ек у ріці леду.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 4

А з суботы на неділю була темна нычка,
Єк горіла в Божым домі цілу нычку свічка.
А свічічка догораї, а зерничка сходы,
А Пречиста из неділев до церькви приходы.
Ой, прийшли они до церькви, Богу си вклонили,
Перед ними райскі двері сами си отворили.
Перед ними райскі двері сами си отворили,
А Пречиста из неділев лиш заговорили.
А зерничка потухає, а сонечко сходы,
А попичьок молоденький до церькви приходы,
Ой, прийшов вын до церьковці, церьква отворена,
Роздывивси суда-туда, церьква ны метена.
А вклонивси пану Богу тай Пречистый Діві.
«Мав я дєка, паламаря, де они си діли?»
Та дєчок пишов до корчьми, паламарь до млина,
Овой, церьква ны метена – велика провинна.
Овой, церьква ны метена, свічка ны свічена,
А хто її бо й засвітыт – гречьна господиня.
А идемо ми до церькви, тай сусідка з нами,
А Йсус Христос на престолі, ангелі краями.
А Йсус Христос на престолі, ангелі краями,
Ны будете пробуваты грішні душі з нами.
Ны будете пробуваты, бо ви прогрішили,
Та шос'єта, шонеділі горівочьку пили.
Та шос'єта, шонеділі гуляли та й пили,
Та до церькви ны ходили, Бога ны просили.
Та до церькви ны ходили на Боже блаженство,
Пропадают грішні душі за ныпослушенство.
Пропадают грішні душі, пропадаї віра,
Треба знати, милі браття, для чього неділя.

А неділя є для того, аби ны робиты,
Треба знаты, шо Бог старший, треба Бога чтиты.
Треба знати, шо Бог старший, ми про Бога дбаймо,
Нашу віру християнску на сміх ны даваймо!
А шороку пыдем собі вид хаты до хаты,
Поспитаєм, шо нового у людий чуваты.
Поспитаєм. ци тверезі, ци ны слабувалы,
А ци в п'янстві, ци в поганстві ше котрі zostали.
Християни ны погани, орендарі, знайте,
Та ны руму, ны горівкы бирше нам ны дайте.
Бо горівка Русь згубила, а Русь хочі житы.
Ми сказали, шо ны будем горівочьку питы.
Горівочьку ми ны пиймо, лиш пиво варене,
Та й ше вино из овочів, медом соложене.
Але вино из овочів, а пиво из жита,
Та ми цисе сами зробим, ны купим у жида.
Єрина нам си уродит, тай цугор крайовий,
Отогди жидок ны буде у корчьмі гонорний.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 5

Ой, заграйте, коліднычки, на срібний трембіті
Та розкажіт, шо нового сегодне на світі.
Розкажімо, шо нового, це всім треба знаты,
Шо идемо ми сегодне скрізь колідуваты.
Та пыдемо, браття милі, до кождої хаты
Чесным людем-християнам заколідуваты.
Лиш в ту хату ми ны йдемо, котрі нас боетсы,
Сперед нас си замикают, в хаті притаетсы.
Та в ту хату ми пыдемо, де образи в хаті
Йсуса Христа, Николая тай Пречеста Мати.
У тый хаті чесні газды файно проживають,
Мижи людьми честь і славу тай повагу мають.
Пыдем туда, милі браття, де нас визирають,
Де Господа, світе Рыздво люде поважають.
Пыдем в кожду хату, браття, бо то така днина,
Бо весела вістка прийшла з міста Вифлеєма.
Та весела ця новина в Вифлеємі стала,
Над стаенков зоря правды ясна засіяла.
А в стаенці миж худобов Пречистая Маты
Ісусика породила, стала вповиваты.
Оповила в пеліночыки, в есельця покклала
Та корову подоїла, дитя поплекала.
Світий Йосиф у стаенці в кучочьку дрімаї,
А Пречиста Діва-Мати Ісусу співаї.
А коровки тай овечьки на коліна впали,
А в причівку ластывочьки «Ісус" щебетали.
Єк уздріли три вивчері ясну зорю з неба,
Шо си дії у стаенці, нам зизнаты треба.
Тай овечьки подоїли, в кошеру загнали,
Тай увійшли до стаенкі, на коліна впали.

Бо в стаєнці чуда-дива: ангели співають,
А вивчері на колінах Христу си вклоняют.
Поклонилиси Ісусу, в сопілку зайграли,
Тай єгнетко-баранчіка Христу дарували.
Благали они Ісуса: «Христе, Царю неба,
Та выслухай нашу просьбу, ика в нас потреба.
Даруй, Христе, шестя, долі, шоб ны бідуваты,
Цілий рык у чюжих наймах нам не пропадаты!"
А Ісусик усміхнувси, ручьки простігаї,
Та до тих трьох вивчериків слова промовляї:
«Будьте ви благословенні, ви и ваші діты,
Ны будете ви вже бырше ныдолі терпіты".
Сказав Ісус до ангелів дарунок їм даты,
Буде цілий рыд вивчерский цисе пам'їтаты.
Цей дарунок – то хрест світий тай срібна трембіта,
Єк вивчерь на ный заграї – почюї пыв світа.
Сказав Ісус до вивчерів: «Йдіт по всему світу,
Про світе Риздво розкажіт голосом трембіти.
Розкажіт цілому світу Господну новину,
Ны забудьте повернуты ви й на Верховину.
Ны забудьте повернуты у гори Карпаты,
Де живут пишні гуцули, дайте ви їм знаты.
Де живут пишні гуцули, шо в них красна ношыя,
Де гуляют бистрі води Прута й Черемошы".
Ты вивчері выслухали Господную волю
Тай стали си лагодиты в далеку дорогу.
Злагодылиси гуцули, трембіту узєли,
Божа Мати з Ісусиком їх благословили.
Выйшли разом из стаєнкі у свою дорогу
Тай стрітыли они трьох царів з далекого сходу.
Та зустрічним розказали про Христа-дытинку,
И три царі повернули в убогу стаєнку.
Три царі си поклонили Христу у стаєнці

Тай золото дарували Ісусу-дытинці.
Золото, кадило, миро Христу дарували
И веселі та шісливі у свый край вертали.
Вчюв новину цу царь Ирод, волос собі мичі
Тай усю свою старшину вын до себе кличі.
До Ирода изийшласи вся та чьорна рада,
«Єк ви Христа ны найдете, ны дыждете раня».
Пустиласи тота зграя та Христа шукала,
А Пречестая Родина в Єгипет тікала.
А тим чесом три вывчері по світі ходили,
Про світе Риздво Христове всім проголосили.
Розповіли всім гуцулам про диво в стаенці,
Єк світила ясна зоря Ісусу-дытинці.
Єк світила ясна зоря, ангели співали
Тай икий їм подарунок на пам'їтку дали.
Та сказали усім людем три дні світкувати,
На пам'їтку про Рожденство коліды співати.
Ой, зийшлиси файні хлопці, пишні легіники,
Вывчері їх искликали д'собі в колідныки.
Старший вывчерь – за березу – коліды навчіты,
А другий – за трембіташя – грати на трембіті.
Тай выбирця из скарбоньков – червінці збираты,
Легіники з топырцями – коліды плісаты.
Єка ж у цих коліднычкїв убиря багата:
Сардак, гачі-крашениці тай шепка рогата.
Та кіптарик ерований, вышиті онучі,
Постоли з свинскої шкіри, шо скрип'єт, идучі.
А сорочька вишивана з полотна лінного,
За ременем тытынь, люлька тай червінців много.
А барточьки дорогими пацирками биті,
За ременем пістолета порохом набіті.
Такі були наші предки, так си убирали,

Через плечі порошниці золотом сіяли.
Так ходили коліднычки, таку ношу мали
Та на Риздво коло церькви ровтов си збирали.
Та ровтов си избирали на Риздво раненько,
Коло церькви заплісали файно, веселенько.
Граї скрипка тай трембіта, колідныки плешут,
Та цей звичай поки світа гуцули ны лишут.
Вид церькви они vybrалиси у гори пляями,
А дівчета, молодиці за ними роями.
Так ходили наші предки, скрізь колідували,
Багатого и бідного – усіх ны минали.
Колис були добрі газди, горді та багаті,
В них по добі колідныки гостювали в хаті.
По добі си набували тай си забав'єли,
Горівочьку из макітрі полонником пили.
Вид такого господаря так си вибрали:
То плісали файні плеси, на трембіті грали.
А трембіта березова, довга на два сежні;
Так ходили коліднычки до Видоршь два тижні,
Та по верьхах, по кичірках на трембітах грали,
Гримали из пістолетыв, аркана гуляли.
Так ходили в колідныки Довбушеві хлопці,
Но це було дуже давно, буде літ з три сотці.
Так ходили в колідныки легіні-опришки,
Тепер, братя, й ми ходімо, бо ми їх залишки.
Та пыдемо в колідныки самі чесні люде,
Шо ніхто на нас пальцями справ'єты ны буде.
Та кінчеймо, каже, браття, ми цису розмову
Та витігнім из тобывкі люльку бакунтову.
Покурімо, браття, люльки, кладім до тобывкі,
Бо вже на стыв поставили макітрю горівкі.
Полонник перев'єзали червонов волычков,
Тут є, браття, горівочькі тай на цілу нічку.

Тут є доста горівочькі, є їсти и питы.
Даруй, Боже, господарям многа літ прожиты.
Може комус си ны вдало, то перепрошею,
Та декую, шо слухали, співаты кінчею.
Ця весела співаночька изложена хитро,
Зложив цису співаночьку Гордійчуків Дмитро.

*Записано в снт.Верховина 2005 р.
від Якіб'юк Ганни Петрівни, 1948 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 6

Ой, ікі то, браті, файні гуцульскі звичаї,
Веселішого ны найдеш ні в єкому краї.
Єк я собі розгадаю – втіха йде по міні,
Та єк у нас веселенько на света Риздені.
Прийшов перший Сітий Вечір – навіть малі діти
Из радости они ни знають, де си мают діты.
А газдині тої днини навіть ны сідают,
Бо дванадцять страв звариты на вечерю мают.
В хатах миют, прибирают скрізь, у кождый хаті,
Прийшли света – колідныків будемо приймати.
На С’єтвечір малі хлопці мало попоїли,
Шо дыждали йти з вертепов, так дуже зраділи.
Наколи вже по вечери, хлопці йдут з вертепов,
Они ході, колідуют попид кождов хатов.
Але старші одни до других у гості манджяют,
Вінчуютси, питаютси, ци добре тривають.
Набудутси, полігают перед днини спаты,
Бо на Риздво, єк дыждемо, рано би вставаты.
Хто встав рано тай на Риздво, Богу помоливси,
Лиш пошнідав суда-туда, до церькви спішивси.
А на Риздво йдут до церькви молоді и старші,
Збираютси в свої строї, ікі є найкрашші.
Усі газды вивбирані, єк тоти соколи,
Ми їх, браті, ны забудем на світі ніколи.
А дівчєта ше гордішше, крашше си збирали,
Тай шоби они легіникам йкос си сподобали.
А шоби си сподобати, бо прийшли м’їсниці,
Тай шоби они оцих м’їсниц стали молодиці.
А выбирці коло церькви зранку си ввихають,
Колідныків свого кута в партыю збирають.
В колідныків має буты файний голосочьок,

Аби було добре чюты, ек отой дзвыночыок.
Колідныки мают буты веселі, співаші,
Бо ек співаків багато, колідныки крашші.
Тай по службі то так файно, аж си лекше дише,
Ек партыя за партыев коло церькви плеше.
Таких партый збирайтси навіть кільканадціть,
У партыі маі буты ны менше дванадціть.
Всі з бартками тай з дзвинками, трембіта и скрипка,
У выбирці хрест у руках тай на один бык шепка.
Колідныків коло церькви уже ны видаты,
Бо они пишли помиж ґаздыв поколідуваты.
Ек де приймут їх у хату – в хаті колідуют
И гуляют из гостями тай ґаздыв вінчуют.
Тай веселі колідныки, сказаты ны можу.
Веселішого на світі ніде ны нахожу.
Тай кождий це так искаже, хто дивитси збоку;
Отак колідныки ході до Нового року.
На Василі розплешутси, мов би ны бували,
А давнішше й до Видорші они колідували.
На Видорші йдут до церькви усі громадами,
Жертуючі, сміючіси, дівки з легінями.
А ек прийшов я до церькви, прости мене, Боже,
Мині сміх род поздираї, здержітись ны можу.
А дівки заході в церькву – одну раду мают,
Лов’ї попа ші за фалон, попом сіпиґають.
Они цисе вирадїтси, идучі вид хаты,
Котра торгне, то в цым році маїт си виддаты.
Такі смішні в нас звичаї, я про всі ны знаю,
Та багато я проминув, ны про всьо співаю.
Та ми, браті, ці звичяї держім, ны впускаймо,
Ек ны годні ми вберечі – співанки співаймо.
Та ек би ми подумали, ек то світ си маї,

Шо так дуже в скорим часі усьо си минаї.
И звичаїв стародавних много си минуло,
Я би вам це так ны співав, ек би так ны було.
Співаночька хоть ны файна, то міні вна буде,
А най трохі я замовкну, співайте ви, люде.
А я співав співаночьку тай хочу скінчеты,
Може, ны вдав заспіваты, прошу вибачеты.
А висока полонина барвисто зацвила,
Колідницка співаночька вже си закінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА-ЖАРТІВЛИВА 7

А я вліті в полонинці собі пробуваю,
А узимі в колідныхах собі заспіваю.
А ми, братя-колідники, сардачки здоймаймо,
В господаря много гостый, ми за стыв сідаймо.
А за стыв ми всі сідаймо, бих ны заважели,
Шоби гості помаленькі ше нас ны побили.
Бо лопата, замітавка, вижу, шо готова,
И макогын тай тачівка, кочерга дубова.
Але мітла березова, певно, буде биты,
Коромисло їсенове теж ны ме стоеты.
А тачівка пид лавицев лишень позираї,
Кужівочька на сволоці також подригаї.
Веретено у кужели лиш си викручюї,
А лопата на комены шос собі нотуї.
А коритови на греді вже би ны стоеты,
Оно каже: «Беріт мене пироги міситы".
А пид каглов стоїт ринка, лиш фостом звертіла,
Она каже: «Беріт мене, бо я загоріла".
Она каже: «Беріт мене окрып насипаты
Тай пироги нароблені в окрып засипаты".
А мисочьки у полицях ели си всміхаты,
Бо вже знають, шо в них будут пироги сипаты.
А лижечьки у кошели кешко издыхають,
Бо они знають, шо они зараз бицкатыси мают.
А ми файно обходімси, шош ґазда нотуї,
Из ґаздинев шос говорі, так міні си чюї.
А кубаса лиш из бантыв драбинов злізаї,
Рацкулеї так, ек злодій, д'шафі набігаї.
«Пусти, шафко, в середину,» – ела си проситы,
Бо я маю з товаришков шос си порадиты,

Ци пызнаеш, посестричцько, ек ми собі жили,
А шоби ми, товаришко, шош си порадили.
Избирайси, товаришко, тай пыдемо швидко,
Поки місіць ше ны зийшов, шоби нас ны видко.
Покры ми дві, товаришко, то ші справа граї,
Ек нас няма, то напевно, усьо подрімаї.
А горівка помаленькі з шафи вилізаї,
Застогнала так, ек медвідь, наперед ступаї.
Застогнала так, ек медвідь, наперед тікаї,
А кубаса за горівков собі шкутильгаї.
А пироги з того страху имилиси в данец,
Отак они бо й крутітси, фівкают у палец.
Та пустилиси в погоню, би кубасу йमितы,
Та й шоби ші горівочьку дес подогониты.
А кубаса из горівков за рукі си ймили,
Хоть ны файна співаночька, то вже си скінчела.
Хоч ны файна співаночька, то она міні буде,
Я запрошу, аби крашшу заспівали люде.

*Записано в с. Ільці 1997 р.
від Магничя Михайла Івановича, 1968 р.н.*

КОЛІДНИЦКА 8

Ой, гаю мый зелененький, в тобі проживаю,
Хоть ми сумно проживаты, я собі співаю.
Тай листочок зелененький у гаю леліє,
Єк я собі розгадаю – серце моє мліє.
Єк я собі розгадаю, єк я набувавси,
Та єк прийде Боже Риздво, скоро я збиравси.
Єк до церькви я на Риздво скоро си збираю,
Тай дзвиночок я зріхтував, тай барточьку маю.
Єк учюю, шо скрипочьке коло церькви йграют,
А партыя за партыев вже си вибирают.
Та єк файно колідничьки плешут, колідуют,
Та єк они веселенько бартки викручуют.
Та они пыдут межи ґазди Христа прославляты,
Та з светками Риздвеными людий вінчюваты.
Єк скрипочьки за столиком нызенько играют,
Та єк тоти коліднычьки весело співають.
А потому они пыдут усі данцуваты,
Єк я собі розгадаю, хочю вам сказаты.
Серце ми си розпукаї на дві половичьки,
Та єк, браті, я, бувало, любив коліднычьки,
Та я любив коліднычьки, єк був молоденький,
А сегодне замість того я ны веселенький.
Сумно міні коліднычьки, шо я вас ны бачю,
Співаночьку заспіваю тай мало ны плачю.
Колідників я ны бачю, співанок ны чюю,
Передаю до вас поклин тай усіх вінчюю.
Из светками Риздвеными, славні коліднычьки,
Господарі, ваші гості тай вас, молодичьки.
Ваші діти тай сусіди, найдальшу родину,
Шісливими прибутками найменшу дытину.

Вінчюю вас из светками на многая літа,
Шоби Господь вам допомоыг дочекати літа.
Шоби Господь нам допомоіг других свет дыждаты,
А шоби ми пышли разом всі колідуваты.
Я ны знаю, браті милі, ци я вмру, ци буду,
А за наші коліднычыки нігде ны забуду.
Ны забуду я співаты файні співаночьки,
Тай, думаю, ны забуду усі колідочьки.
Ви співайте, коліднычыки, файно веселітси,
Лишень просіт шшіро Бога, нычім ны журітси.
Христа Бога прославляйте, най так далі буде,
Тай ви цису співаночьку выслухали, люде.
А я співав співаночьку, тай хочю кінчєты,
Шо ны удав заспіваты, прошу вибачєты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

КОЛІДНИЦКА З ДЕКУВАНІМ 9

Славим Тебе, милий Боже, найвишніший Царю.
Та декуєм за приймані, славні господарі.
Тай декуєм за приймані, шо ви нас приймали,
А шоби ви на цым місцы довго ґаздували.
А шоби ви на цым місцы многа літ прожили,
Тай шоби вам коровочьки ны переходили.
А шоби вам коровочьки ны переходили,
Овечьки шоби близнили, еґниці чінили.
Дай вам, Боже, по сорок рун вид овечьок сивих,
Позволь, Боже, дочікати многа літ шісливих.
Шоби бджьоли вам літали по широкім полю,
Дай вам, Боже, ґадзи милі, шісливеньку долю.
А при домі ластывочок аж сто двадцїть вісім,
Дай вам, Боже, на многа літ в вашім домі усім.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

СЛАВА УКРАЇНІ

Послухайте, українці, шо хочю казаты,
Про повстанців українских пісню заспіваты.
Чюжі зайди нас хотіли рабами зробиты,
А чужинці з НКВС ны давали житы.
Шоби біді зарадыты на кожному кроці,
Сформувалась славна УПА в 42 році.
Божа ласка з небес зійшла на Україну-вдову,
Бо сталаси ця подія на саму Покрову.
Зародилась славна сила у Угорскім лісі;
Биты ворогыв почели в Волині й Поліссі.
А коли лінія фронту пыдійшла в Карпаты,
Галичина із радістю стала їх стрічаты.
Їх ріди поповнили вірні сини й дочькі.
Стали вышкіл проводиты, де найвышші точькі.
Рух опору розгорнувси в горах и у долині
И розпочев свою діяльність в нас на Верховині.
У Жаб'ївскім НКВС не могли уївиты,
Шо їх комендант Порожак уже почев гниты.
А про Дмитра Білінчука полинула слава,
Вын відомий в Україні ек сотенний «Хмара».
Окупантам и чужинцям жахливий сон снивси,
У Головах и Космачі штаб УПА з'ївивси.
У Космачі на яничар жах наводив «Скуба»,
Бо мав на тих ворогів вын фист острого зуба.
А пид Скуповою ранок туманом повитий,
Там, наче смерць, для ворогів Юрій «Ныдобитий»,
Пид Кременицями в Головах жде москалів бублик,
Це гостинец пидготував знаний боєц «Дубик».
Німці взелиси в Лустуні – створюють копальні;
«Ныдобитий» допоміг їм вічні створить спальні.

Випала стрибкам в Сеньківський остання дорога,
Бо «гостинно» й «тепло» зустрів курінь «Перемога».
Рішуча була в повстанців кожна вправна дія,
Єк Шварцнеггер бив злочинців Коцьо «Заведія».
Тому слава про повстанців буде жита вічно,
Бо Вкраїні они служили завзето і гідно.
Усім живим комбатантам – здоров'я вам, рідні,
Хай вас Бог оберігає! Слава Україні!

ДО УКРАЇНЦІВ

Ны спит мати цеї ночі, сина доглядіаї,
Над колискою дытины пісеньку співаї.
Рости, рости, мый синачку, та будь міні гідний,
Та доглень мене на старість, на мый вік послідний,
А дытина усміхнулась, ніби говорила,
Буду гідний, буду добрий, мамко моя мила.
Вырис синок тай пишов вын крутими стежками,
Ны дочікав догленути старенької мами.
Ны одна мати свого сина т'хаті виглідала,
А ек вісточку дыстала, слізьми си вмивала.
Таких синов по Вкраїні много спочіваї,
Де всипані їх могили, то ныхто ны знаї.
Ны змогли си українці разом об'єднаты,
Лютим своїм вориженькам гідну выдсічь даты.
Один служив полякови, другий – москалеви,
Горстка людий за Вкраїну держит меч сталевий,
Отак жила Україна довгі свої віки.
З наших синов-українців кров текла, ек ріки.
Зато всипані могили, аби усі знали,
Шо ті хлопці за Вкраїну голову поклали.
Бо є такі, шо из могил цих си насмівають,
Тай забули, шо в них також сини виростають.
Поміркуймо, ны кепкуймо, ны осужуймо, люде,
Ны знаїмо, шо з нашими ші синами буде.
Славну нашу історію добре би всім знаты,
З покоління в покоління дітем передаты.
В серцях своїх ці рідочки закарбуймо, люде.
З'єднаймоси в світій справі – тогди добре буде.
Ци чюли ви, добрі люде, отаку ші муку,
В парламенті брат на брата пыдоймаї руку.

Многоликий наш парламент нічьо ны думаї,
Рыдну мову на московску и тепер міняї.
Я співанку доспівую, до вас си звертаю,
Над цим добре поміркуюмо, отак я гадаю.
Усі разом помолімси, бо в молитві сила.
Прости, Боже, Україну, шо так нагрішила.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н
Складена до відкриття могили Січовим Стрільцям
в с. Ільці 21 липня 1990 р.*

ПРО УКРАЇНСКУ ДОЛЮ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Нывеличкы співаночкы хочю заспіваты.
А ек тылько рано встану, про Бога згадаю,
Тай про долю, йка пануї, сумно подумаю.
Таке собі розгадаю про українску долю,
Жель великий на серденьку, в'їваю вид болю.
Ек над нами, вкраїнцями, пани си знущали,
Из вітчизни на чюжину, в Сибір, забирали.
Вид рьдної хати берут в далеку чюжину,
Ны желуют наші пани маленьку дытину.
Ны желуют ні старого, ні того малого,
Цего у світі буваї, браті милі, много.
Українский нарид здавна ны годен підняты,
Бо ны хотє они вірно до праці си взяты.
Ны хочімо ми, вкраїнці, та по-братски житы,
Зато мусим в нужді, в горю жите укінчєты.
Ану, озмім історію нашу прочітаты,
Кілько мали ми нагоды вільні си остаты.
Ми могли би вільні стати, тай шо нам из того,
Коли цапыв бородатих миж стадами много.
Ми оставмо, браті, старє, бо ми ны всі знали,
Озміт цисє теперішне, це всі пам'єтали.
Була Польшя двадцїть років, з нами проживала,
На частині наших земель файно панувала.
Она файно панувала, податкі стєгала,
Та з розкошів вна по горах доми будувала.
Українский народ Польшя усюди гнобила,
Ны з одного українця кривця си пролила.
А наш народ безталанний на то ны вважає –
За монету Пїлсуцкого вын брата продає.
А наш народ все зрадливий, шо они робили,

Вни за гору рыдних братыв різаты ходили.
На Єсіню братів били, голови стинали,
Зато они легко жили, пили тай гуляли.
Отак уни панували, всі разом гнобили,
Тай помали Бог допомыг, шо си розлучели.
Господь помыг, з поляками ми си розчетали,
Та бо другі «приятелі» до нас завитали.
Та ек уни завитали, шо они робили,
Та в далекі вни Сибіри людий вивозили.
Одних они вивозили, других мордували,
Але треті ны цурали – ише їм брехали.
Тай побули в нас два роки, добре панували,
Тай багато українців вни закатували.
А ек вид нас видходили, лиха наробили,
В кождим селі за собою трупыв уложили.
Потім прийшли до нас німці, стали газдуваты,
Тай помало вни зачели жидів вибиваты.
Одних они вибивали, других – изганяли,
Наші люде з охотою ишли, помогали.
У нас люде израдники, на зле помагают,
Лишень добре, шо они мови иншої ны знают.
З наших людий ны один такий німцям помогаї,
Вни ны знают, шо їх саме отаке чікаї.
Єк зачели німці людий в лаґрі забиваты,
Тогди люде зачельси організуваты.
Єк зачели в нас си люде організуваты,
Тай говори: «Тепер треба волю здобуваты.
А будуймо, здобуваймо і славу та волю,
Тай шоби ми осталиси на вкраїнскім полю».
И побули у нас німці – прийшло видступаты,
Ми зачели у дорозі з ними воюваты.
Пишли німці через гори, сніги їх душили,

Бо ны знали они добре, икі у нас сили.
Тай у весні прийшли до нас з-за гори мадяри
Та побули у нас літо, ек на стайні одяри.
Вни побули у нас літо, дуже добре жили,
Тай богато вни потомства своего лишили.
Тай у сорок п'єтім році выд нас вицофали,
Бо из долу, из Косова, рускі наступали.
Єк я собі нагадаю, ек они наступали,
Єк то наші українці у ліси втікали.
Та ек уни утікали, ек вид вовка вивці,
А ци старий, ци молодий, ны лиш бандерывці.
До нас уни уступили, «Здравствуйте!» –сказали,
Наших людий забирали, на фронт видсилали.
Тай ци старий, ци молодий – на фронт видсилают,
Але других арештуют, бо вже усьо знають.
Тай ци старий, ци молодий, ніхто ны питаї,
Отак тото наша доля вкраїнска си маї.
А чього вна так си маї издавна, изроду,
Бо справности и любови бракне у народу.
Брат братови вже ны вірит, сусід на сусіда,
Єк згадаю, то заплачу, йка настала біда.
Та ек би нам ны плакаты тай ны сумуваты,
Єк то було тежко в світі, ны мож розказаты.
Тай помали, слава Богу, усьо си минуло,
Я би вам це так ны співав, ек би так ны було.
Тай декую, музиканте, шо йграли в скрипочку,
Про цу долю українску скінчев співаночку.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

СПІВАНКА ПРО ДОВБУШЯ 1

Прошу трохи послухаты, шо то далі буде,
Тут найкрашшя слава наша з давних-давен буде.
А кувала зазулиця горами лісами,
Була колис тежка война з польськими ляхами.
Утікала выд тих ляхів молода Олена
З Микуличіна в присілок, шо зветси Зелена.
Утікала молодиця у тежку годину,
Ѓазда її за Вкраїну у бою загинув.
Ѓазда її від ворогів в боротьбі загинув,
Молодицу, ек сироту, навікі покинув.
Она вид свого чьоловіка лиш тылько дистала,
Шо ек війшла у Зелений – то дытину мала.
Породила молодичька темненької ныцькі
Соколика-легіника крашшого вид чіцькі.
Породила, уповила, в колиску поклала,
Олексиком свого синка пишного назвала.
Бо Олена, ек ші дівков козака пизнала,
То вид него молодого Олексика мала.
Любиласи из козаком, ек из братом рыдним.
Ѓазда її був ші тогди Довбушем курінним.
Тай Олена, шоби ҃азду свого шінувала,
Свого орла молодого Довбушем назвала.
Росте Довбуш, ек из води, горами гуляї,
Розбігаючі по лісі, вішшюна здибаї.
А той дідок, старий вішшюн, вын лиш подывивси
На Довбушя, то так, екби на світ народивси.
Ввеселивси, врадувавси тай зачев казати:
«Ны меш, синку, бідуваты, будеш славу маты.
Будеш красний тай багатий, будеш славу маты,
Лиш ны сміїш чюжим жынкам правду исказаты.
Та ек мене послухаєш, будеш уважаты,

Будеш вічно, синку, житы, ны меш умираты».
Отак вішшюн оповідав, з хлопцем розпрошшевси,
Дідок пишов темним лісом, а хлопец лишивси.
Нычього вын ны думаї, лиш далі гуляї,
Ныскемивси – уже років вісімнадціть маї.
Тай пасе молодий Довбуш вывці в Кедроватым,
А то зачело гриміти тай дощ накрапаты.
Та ек зачев Светий Илей з неба громом биты,
Выхопивси чьорт из скали, зачев си сміеты.
Довбуш на то подывивси, гримнув з пістолеты,
Покотивси чьорт у скалі, зачев верешшеты.
Єк зачев вын верешшеты, дива си виводї,
А тим часом вид Господа ангелі приходї.
Прийшли д'нему, зачінают Довбушу казаты:
«Проси в Бога, шо лиш хочїш – усе будеш маты».
Але Довбуш молоденький довго ны думаї,
Лиш ангелам тим небесним так оповідаї:
«Хочю бути найсильніший, в горах найславніший,
Легінем над легінями та найвидважнішим.
Шоби мні си ны ловила ні куля, ні зброя.
Дайте ми це, Милий Боже, коли Вашя воля».
Тай ангелі изказали, шо всьо так си стане:
«Ти молодий вічно будеш, ек місяць настане».
Це сказали, полетіли так, ек би ны були,
А Довбуш ек пидоймивси – верьхи си кїнули.
А ек свиснув, то вид свисту кедрї си вхилили,
А ек гримнув з пістолети – люде си дывили.
Ци то буря в Чьорногорї скали так лупаї,
Ци то, може, кінець світу уже наспупаї.
Всі си див'ї в Чьорногору, а там сонце грїї,
Кедровата так, ек завше, собі зеленїї.
Лиш на камени найвишшим на горї високій

Сидит Довбуш, пишний орел, гырський, сизоокий,
Кучіревий, чьорнобривий, стан високий маї,
А убиря на ным така, шо си улискаї.
Був у сардаці сукненым, а шнурки шовкові,
В дармовисах сухозолоть, шо нима такої
Ні в цариці, тай ні в кого; за кресанев пави
Тай золоті огольони, шо на Венґрах ткали.
Ремінь на ным сріблом битий, за ним пістоleta,
Жировані и каптура з правдивого злота.
В порошници – саме срібло, навхрест через плечі,
А барточька Довбушева аж си злотом мечі.
Так сіяї тай блишшітси, ек роса на сонци,
А сам Довбуш такий красний, ек сонце в виконци.
А ек собі заспіваї, запії в листочьок,
По всіх горах покотытси їго голосочьок.
А ек крикне: «Вражі пани, годі вам гуляты,
Бідних людий збиткуваты, биты тай караты!».
Чьорногора ввеселіла, ек ны тота стала,
Про Довбушя верховина ціла заспівала.
Усі люде про Довбушя очіма говорі,
Пани ровти избирают тай Довбушя гоні.
Ек обскочі їго ровта тай зачне стрілеты,
Довбуш кулі позбираї, зачнет си сміеты.
Та вын каже: «Вражі пани, годі вам гуляты,
Всі маетки зграбовані – треба видступаты
Тому, в кого ви маетки ті повидбирали».
Дідычі си напудыли – ровти повтікали.
Тогди Довбуш з-межи хлопців собі вибираї
Лиш дванадціть шонайкрашших – дідычів караї.
А раз екос з легінями в Буковец виході,
Тай ид нему старий дідок-вішшюн знов приходы.
Але Довбуш старенького гостинно витаї,

А старенький подекував тай оповідаї:
«Слухай, сину, шо я буду тобі говориты:
Маєш гонор, маєш славу, вічно будеш житы.
Лиш на чужі жынки, синку, ти ны забувайси,
Людску кривцу ны проливай тай ны напивайси».
З того чесу Довбуш з дідком шшеста издидавси,
Куда пити, шо робиты – ни раз запитавси.
Куда ити, шо робиты, кого покараты?..
Дідок-вішшюн ны дурний був, умів раду дати.
Та ны знаю, доків би то було так тривало,
Але осены одной дідка вже ны стало.
Помер дідок, а той Довбуш за дідком сумуї,
Ныма в кого порадитись, а сам добре чуї,
Шо Дідушко красноїльський ровту избираї,
Злучюїтси з поляками, Довбушя шукаї.
Скаменіло їго серце, горівкі напивси,
Тогди Довбуш в своїм житю перший раз упивси.
Стала весна наставаты, зазулька куваты;
Иде Довбуш в Красноїлю Дідушка питаты.
Приходы вын на Юрії: «Помай, Биг, на біду,
Відей живий з легінями вид тебе ны пыду».
А Дідушко напудивси, ны мыг говориты,
Та вын зачев на Довбушя сумно си дивиты.
А Довбуш лиш усміхнувси, гримнув з пістолеты –
Впав Дідушко – зачела си тепла кривця литы.
Нараз Довбуш нагадавси, коли присігавси:
Кривцу людську ны проливать тай ны напиватьси.
Та це було вже запызно: Дідушко конаї.
Але Довбуш старенького дідка споминаї.
Пишов Довбуш на Жеб'їцько тай си сповідаї,
Ходы сумно по світови, спокою ны маї.
Ны топырчік вже ны пести, в сопілку ны йграї,

У листочок ны запіі тай ны заспіваі.
Єк зачели в Криворывню на храм си сходиты,
Иде Довбуш з легінями душу очіститы.
Тай приходы, вклек у церькві, помоливси Богу,
В души стало трохі легше, выйшов на дорогу.
Роздывивси, а там одна молодичька була,
Така пишна, дуже файна, єк сива зазуля.
Круглолиця, чьорнобрива, а пишна, єк пава,
Шо видразу Довбушеви до душі припала.
Але Довбуш в молодичькі тогди си питаі
Выдкі она та, єк зветси, де хатину маі.
А Дзвыночька молоденька зачела казаты:
«Коли хочіш, славний Довбуш, усе будеш знаты.
Коли хочіш, славний Довбуш, усе будеш знаты,
Иди зо мнов до Космачя на храм погуляты».
А шо з ними далі було, тай шо говорили,
На храму си набували тай горівку пили.
Тої нычькі славний Довбуш з Дзвынков полюбивси,
Тогди Довбуш у Космачі другий раз упивси.
Забув Довбуш все на світі, Дзвыночьку кохаі,
Звыдкі иде, куда иде, в Космачь повертаі.
А Дзвыночька Олексика так вірно кахаі,
Так шо в думці про Довбушя она ны забуваі.
Єк учюі, шо Олекса у сопілку йграі –
Вибігаі в буковинку, на него чекаі.
Але Довбуш з легінями дес-то забаривси;
Дзвынка іго виглідаі, коби вже ївивси.
Єк за Чьорногору сонце стало затаваты,
Иде Довбуш з легінями Дзвынкі выдознаты.
А єк прийшов, Боже милий, шо за радість була:
Дзвынка стала веселенька, за усьо забула.
Там таке си заводило, Довбуш помиливси,

Тої нычкї там Олеска третий раз упивси.
Єк би були горівочку самї пани пили,
То би були Довбушеви жите ны узели.
Єк би була горівочка тогди си ны пила,
То би була Довбушева шіслива година.
Заснув Довбуш молоденький тай Дзвыночька любя,
Аж ны знаї, шо робити ,так Довбушя любит.
А ек зорї зазорели, лиш поцілувала,
Выйшла тихо тай питаї, бо в хатї казала,
Шо ме спати у сусїда, бо Довбуш лишивси,
Шо горївок тай коханїм такї добре впивси.
Заснув Довбуш молоденький тай дивний сон маї,
Шо вын свою красну Дзвынку цілуї, обиймаї.
Тай розказуї выд чього вын може умерты,
Чїм лиш можна застрілиты, в него жите взеты:
«Треба взети срібну кулю, єрої пшеничьки
Тай срібного волосочька з мої головочьки.
Тай дванадцїть службий Божих на тым видправиты:
Цим лиш можна мене вбиты, в мене жите взеты» –
У сні їму говорила. Вішшюн показавси.
Та так Довбуш напудивси, шо аж прошумавси.
И міркуї тай гадаї, шо їму приснилось,
В серци їму тежко стало тай тежко зробилось.
Роздививси, усміхнувси тай до себе каже:
«Шо старий дуб ны чьоловік, собї ны розкаже».
Вын ны знаї шо Дзвыночька їго прислонила,
Шо все она розумїла, богдай си упила.
Шо все чюла, шо Олекса у сні присїгавси,
Шо вын у сні розказував тай їй сповїдавси.
Тай срібного волосїчька з голови урвала,
Господарю Штефанови усе розказала.
Дзвїнчюк ны багато думав, в місто си збираї,

Вын помали в Коломиї служби вже наймаї.
Але Довбуш до Дзвыночкы дальше собі ходит,
А Дзвінчук у Коломиї срібну кулю робит.
Єк усе було готове, приходи до хаты,
То вын зачев свою Дзвынку ланцюгом в'їзаты.
Тай з'езав вын її ланцом, у рот напхав клочі,
Отепер си тобі, суко, Довбушя видхочі.
А Довбуш так, єк належно, єк місіць изходы,
Збирайтси до Космачя, до Дзвынки приходи.
А там в лісі на елици сова застогнала,
А зазуля в буковині сумно закувала.
Але Довбуш зодригнувси: «Шо цисе за диво?
Видколи я світом хожу, шє таке ны видів,
Шоби єкос я боевси, хочю видгадаты».
«Заверниси, отамане, – лихо меш триваты,»-
Легіныки їго просі, а Довбуш говори:
«Чього, хлопці, боїтеси – це найкращше горе?
Ныма душшого выд мене, чього си боєты.
Хіба Дзвінчук из Довбушем захочіт си биты?
Тай ны сміє навіть Дзвінчук ніслова сказаты,
Збираймоси, легіныки, ходім погуляты».
Прийшли они пид виконце тай стали кричєты:
«Пускай, Дзвынко, прийшов Довбуш тебе видознати».
Баба з хати видказала: «Ныма Дзвынкі дома»,
«Брешеш, курво,» – крикнув Довбуш, навіть гірше грому.
Та єк хапнув за одвірки – всьо си разом крушит,
Гримнув дверми серед хаты – аж бый вуха глушит.
Ой, набою голоснєнький, а ти зрадливєнька,
З капітана кров си лиї, впав вын молодєнький.
А капітан кличі хлопців, кличі тай говорит:
«Та я, хлопці, уже гину беріт на топори.
Та я, хлопці, уже гину беріт на топори,

Та занесіт, де найкрашше коло Чьорногори.
А мій топір золотенький в Дунай утопіте».
Та най знають наші люде тай маленькі діти,
Шо хто в світі жынці вірит, мусит умираты
Так, ек Довбуш, ваш капітан, прости їго мати.
Прошшяй, люба Чьорногоро, тай ви, добрі люде.
Помер Довбуш – вже другого такого ны буде.
Дзынка його ны зрадила, бо вірно любила,
Бо ек Довбушя убили, то вна си втопила.
Банувала за Довбушем, то шкода гадаты,
Та я скінчев за Довбушя співанку співаты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

СПІВАНКА ПРО ДОВБУШЯ 2

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Я стареньку співаночьку хочю заспіваты.
Та я її заспіваю старому й малому,
А склали цю співаночьку 300 років тому.
Єк я собі заспіваю в веселый годині,
Ой, ны було таке Жеб'ї, ек то топер нині.
Росли дуби тай смерекі, тай грубі їлиці,
Ны співали у афинах тогди молодиці.
Чьому они ны співали, бо они си боєли,
Бо горами Карпатами опришкі ходили.
Горді були тогди хлопці, всі одного духу,
Капітаном називали козацьенька Муху.
Тай по сорок они років тогди си ховали,
У багачів гроші брали, в каміню складали.
Они жидыв грабували и ворогыв били,
Але чесним они людем нічьо ны робили.
Люде бідні жили добре, кожен був сміливий,
А потым став капітаном Иванко Пискливий.
Ой, то були капітани – партыя хороша,
А тепер я вам розкажу про пана Довбуша.
Ой, був тото бідний хлопец, сільская дытина,
В Печеніжні родиласи вся їго родина.
Вын пас вывці в полонині тай доїв корови,
Збирав хлопців у опришкі сам собі поволи.
Збирав хлопців у опришкі, хотів гроші маты,
А самий став капітаном – паныв грабуваты.
То опришкі наші славні тогди воювали,
Бо всім тежко було житы при такій державі.
Була Польска и Румунска, на Венграх мадяри:
Люде бідні бідували и ны мали слави.

Та заграй-ко, музиканте, міні на скрипочку,
А я файно заспіваю другу співаночьку.
Ой, кувала зазуличька тай коло Мынчела,
Співаночька про Довбуша тепер си скінчела.

ПРО ПОЛЬШЮ 1

Єк хочіте, милі браті, я вам заспіваю,
Про поляки, їх державу розказаты знаю.
Колис давно у нас була Австрія-держава,
Та єк Австрію розбили, Польшя наступала.
Єк полякі то перший раз до нас уступили,
То українці збиралися тай фронт заложили.
Наші люде збиралися, фронта заложили,
А полякі за це усьо наших ны любили.
Кого ймили на дорозі, руки їм в'єзали
Тай так били людий дуже, водов видсипали.
Але це усьо робилоси, коли наступали,
А потому – то полякі у нас ґаздували.
Дороги у нас робили, аби розгадали.
Кілько було в нас державий – так не ґаздували.
Правда, були в нас налоги, податки стігали,
Але зато в полонинах доми будували.
Тай за Польші наші люде ны эле проживали,
Ишли люде у бутыны, кежко працювали,
Та усюди, де лиш могли, гроші заробляли.
Шо хотіли, то у склепах всеке купували.
Коли треба було людем на света купиты,
То приходили до жидыв, а там можна взеты.
На колачі муку білу лиш би треба взеты,
А жид каже: «Є колачі, можете купиты».
«А ше цугру тай пшениці треба на глогазу,
Рижу, сливок, а ше свічьок», – я жидови кажу.
Оце люде всьо на света в жидыв купували
Та весело в своїм дому света светкували.
А колідныки на Риздво файно си збирали.
Ой, икі-то давно света красні виглідали.
Єк по светах колідныки коліду скінчели,

Тогди ишли далі в бутын, грошей зароб'єли.
И так люде цілу зиму в лісі працювали,
А навесні тай уліті дома ґаздували.
Котрі були файні ґазди – худобу кохали,
А полякі за худобу премію давали.
Тоти ґазди из-за Польші добре проживали,
Бо по кілька соток злотих премій диставали.
Премій они диставали, файно си вбирали
Та продукти и убори в хату купували.
В Польші мундури усекі вни нам продавали,
А ше люде йшли за гору, выдти шварцували.
Капелюхи йкіс плюшеві вни там купували,
А фінанзи ек узнали, то в них выдбирали.
Тай ны треба було людим за гору ходиты,
Коли в наших skleпах було усеке купиты.
Це ны дуже давно було, ми добре зазнали,
Єк з-за Польші в Гуцульшіні люде си вбирали,
Шо кожухи єровані волочьков вшивали,
Тай тузінки й черевикі люде купували.
Сорочічкы з білениці жынки вишивали,
А в крисані з огольоном червачькы вкладали.
Всекі убраня добирніі в Польші купували
Тай на света Великодні красно си вбирали.
Єк до церьквы на Великдень люде си сходили,
А по службі то парубки у дзвоны дзвонили.
Тай велика радість була, веселість у світі,
Люде файно забав'єлись, ек маленькі діті.
Тай ек було вже по всьому, т'хаті си збирали,
Тогди дівки писаночькы парубкам давали.
И весело було людем в світі проживаты,
Лиш ны вмiли наші люде добро цінуваты.
По-братерскі они жили, ми добре зазнали,
Єк то колис в нас у Жеб'ю копи проживали.

У нас були такі люде, шо вни виробляли,
Йшли до копів, а там одні на других брехали.
А полякі за ці бріхні тежко людий били,
Але про то польські пани в горах добре жили.
Пани файно пили й їли, вни си набували,
А на бідні українці налоги вкладали.
Тай так дуже тежко було при остатку жити,
Бо кождий день людий гнали дороги робити.
Вдень робити на дорогах, вночі вартуваты.
А хто буде господарьку вдома пильнуваты?
Старим дідам дали розказ слупи пильнуваты.
Тай палиці наказали довгі нарубаты.
А палиці на два митри носиты ны годен,
Ледви ноги обминаї, бо такий голоден.
А стражіке зачинают поредкі робиты,
Ны дай, Боже, люде добрі, в хаті засвітити.
Тай ше одно наказали – дроты поздойматы,
Хто ны здойме, ми будемо ити їх рубаты.
Тай дейкі бідні люде плоти повбивали,
А хто ны вбив, то стражіке дроты порубали.
Тай таке-то польські пани всеке вироб'єли,
При остатку з наших людий тежко си знущали.
А ше одно страшне диво пани наробили,
Шо они людий в Закарпатті різаты ходили.
Польські пани з мадярами людий там тратили,
А це зато, шо вкраїнці владу уложили.
Уже бідні українці владу оформлюют,
А полякі з мадярами фронти заложєют.
Та вдарили на вкраїнців полякі уперті,
Наші хлопці січовики ны могли си сперти.
Тай два тижні січовики бій з ними тримали,
Єк мадяри їх замогли – вкраїнці тікали.

Тай знаймо, шо там були наймудріші хлопці,
Котрі до нас повтікали – виловили копці.
А полякі ек имили, то тежко їх били,
Шо вни бідні українці кров'ю сповенили.
Тай знайте, шо полякі з нас си изнушшали,
А ше були пара наших, шо їм помогали.
Були польські гігейники, файно панували,
За монету Пілсуцкого братыв продавали.
За монету Пілсуцкого братыв продавали
Тай з-за того пили, їли, вни си набували,
А ше выдти йшли за гору, выдти шварцували,
З поляками у Єсіню братив истинали.
Голови людем стинали, на байнети клали,
А пани їх из радости фотографували.
Діти малі, колискові, на шпанглі стикали
Тай челіді українській цицки видтінали.
Тай таке-то робилоси,- сумно изгадати.
А ны знали дурні пани ек мут проживати.
У говіні німці з Польшев фіглі изробили,
Шо вни Польші свої землі за Одру вділили.
А то німці є фігляві, усеке робили,
Та ек би то они Польшу икос зачіпили.
Отак німці выд говіня дов осінь чекают,
А восени до поляків послы посилают:
«Ци хочіте ви, полякі, з нами воюваты,
Зрабовані наші землі треба нам виддаты».
Стали горді польські пани, ели говориты:
«До останного чьоловіка будемо си биты.
Союзныки у нас добрі, ми ны боїмоси,
Хоть би ика сила у вас, ми так ны дамоси.
Ході горді польські пани тай лиш си смішкуют
Та Гітлера на газеті, ек чьорта малкуют.
Тай тогди си догадали літаки робиты,

Коли гроші прогуляли, де би їх узєты.
Додумались, тай позичьков гроші изтігали,
А хто ны мав выдкі дати – то арештували.
В людий гроші постігали, нічьо ны зробили,
Бо вни й тоти гырькі гроші далі всі пропили.
А Францію тай Англію зачєли проситы,
Аби були такі добрі: за ними вступиты.
Шоби були такі добрі Польшу борониты,
Би ны дали передь світом її засмішиты.
Єкби були ці держави загарантували,
То полякі з Німеччінов були б воювали.
Они гадали, шо тот Гітлер роби йкус дурницю,
Та вын війська вже стігаї на польску границу.
Німці військо истігают, послы посылают
Тай поляків запитуют, шо собі гадают:
«Ти, Ридз Сміглий, дуже скоро будєш бануваты,
Шоби тебе ны кортіло з нами воюваты.
Єк зважиши, генерале, з нами воюваты,
То так скоро за границу будєш утікаты».
Ой відповів шє раз Сміглий: «Ни так уно будє,
Вже жовніра ны одного живого ны будє».
Тогди трубка затрубила на тый верховині,
Єк оповів Гітлер війну в десєтій годині.
Усі трубки затрубили – сумні гори стали,
Бо поляки наших людий до фронту забрали.
Идут хлопці молоденькі, світ їм си мінеї,
Ны за одним стара мати гыренько ридає.
«Будєш, сину, побридати в кривци по колінце,
Бо ти идєш воювати молодий из німцем».
Єк сестричька виріжєла братчіка рідного,
То сказала: «Ны проливай ти кривцу ні з кого.
За кого идєш проливати – знаю я за кого,

Та за ляха-поганина – ворога тежкого».
А ек мужя молодого жынка виріжела:
«То типер си я вдовицев навіки лишила».
Плачют діти-сиротета, дуже нарікают,
Тежко панив тай державу польську проклинают.
Взели людий на Ворохту, страшно вітер віїв,
Та ци вернетси икий живий, то си ны надіїв.
Ек ту хвилю изгадаю – мрія йде по міні:
Поїхали наші хлопці одні до Коломиї,
А ті другі – до Варшави, треті – до Кракова,
Тепер, люба верховино, бувай нам здорова.
Ек до фронту пани стали, тогди фіґлі вздріли,
Ек літаків цілі хмари нараз налетіли.
Та ек они налетіли, шо они зробили:
Усі міста, магазини, фабрики побили.
На станціях они потяги бомбами побили,
Из літаків польські міста газами душили.
Тай там наші українці бідні воювали,
За полякі, їх державу кривцу проливали.
Испереду танки идут, из землев мішеют,
Котрі назад утікают – полякі стрілеют.
А ек бомби та канони сумненько там рули,
То німецкі ті канони всьо перевернули.
Тай у Польші то народи погано впадали,
Деики си облишили – німці забирали.
Німці в полон забирали, в Німеччину гнали,
А там тисічі народу в лягри забивали.
В лягри они забивали, голодом карали,
Тай по сотці на день трупів з лягров витігали.
Так ны один набідивси, на біді набувси,
Тай ны один ныбіжчічок домів ны вернувси.
Додому він ны вернувси, до рідної хати,
Бо жите му закінчели німаки прокляті.

Єк узнали, шо вже Польшя єла розпадаты,
То деикий був ші живий, почев утікаты.
Аш отогди уздрів Сміглий, шо у лихій справі,
Бо до тижня вже ны було Сміглого в Варшаві.
Тай полишив пан генерал вже свою столицу,
Та вын почев утікати за чюжу границу.
Сів на літак тай полетів, без страху дыбравси,
Вын поїхав в Румунію, так шо ны обзираваши.
Шоби їго ны виділи, бо вын устидаваши,
Шо так гордо з Німеччінов вын навоюваши.
Тай отепер у поляків вже смуток настає,
Москаль з Москви до поляків послы послає.
Приїхали большевики тай стали казаты:
«Ми хочімо, горді пани, з вами воюваты».
Єк зачели большевики ввечір наступаты,
То поляки показали, шо вміют тікаты.
Бо поляки ны могли си бырше борониты,
А єк они утікали – варт си подивиты.
В Румунію они файно собі утікали,
А шо мали коло себе, усе покидали.
Єк їх душше спритискали, то усьо лишєли,
А ше каси розбивали тай усьо палили.
Свою маму проклинали, шо їх породила,
Отак Польшя гонорово войну закінчєла.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ПОЛЬШУ 2

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Ше з-за Польші співаночьку знаю заспіваты.
Ше з-за Польші співаночьку знаю заспіваты,
А най той її перейме, хто ї хочі знаты.
Уродытси християннин на цей світ біленький,
Икий їму на цым світі пробуток гыренький.
А жие вын поживаї, нычього ны знаї,
Так ек звірина у лісі марно пропадаї.
Поки жие при старини – весела му днина,
Єк зробитси своїм ґаздов – тежка му година.
Називають їго ґаздов, хоть куркі ны маї,
Поліціант несе карту тай їму подаї.
Снімку треба изробиты, вартывшіну даты,
А витак ити до гміны, лумер вибираты.
А нашо міні лумера, ек хати ны маю,
Але ти вже свій господар, хати ны питают.
Але шо це маї бути, шо маю робиты,
Хіба лумер цего дому до чьола прибиты.
Добре я собі надумав, инакше ны буде,
Вын за бырше ані думки, шо то далі буде.
Коби на оцим видатку усьо скінчелоси,
Подав оце, а то дальше инше зачелоси.
А податок тай дробове, вирівнавче дати,
Єк шерварок тай данину ити вартувати.
Доходове нам надали до нас коменаря.
Є вже дачка у нас типер екас выд гектаря.
Може дати тоту дачку. «Ні, ны дам,» – думаю,
А вже місіць, ек я дома, тай гроший ны маю.
Ныма за шо закуриты, нычим посолиты,
А ек ныма грошя в хаті, за шо це купиты.
А гміна цим ны требує, цего ны питаї:

Війт десетныки скликає тай си усміхаї.
Оцес наказ, десятники, прошу выслухати:
«Ви маєте йти по хатах, дачку избирати».
А це дачка ны велика, хто шо утікаї,
А десятник кегне папір – вже в папери маї.
Але ходи вын по хатах, папір витігаї,
Из паперю вын диктує, людем промовляї,
А вид злота до 15 – тай тежко здихаї,
А хто менше їму дає, то вын ны приймаї.
А це такий чьоловіччок сумліня ны маї,
Шо вын людий за дзигарок махоркі продаї.
То вам сумно цисе чюти, а міні співаты,
Ныма чім тут си журиты, ані сумуваты.
Ныма чім тут си журиты, ані сумуваты,
Бо ше тешше є на світі, шо треба вмираты.
Кождий кегне тай працуї, за смерть забуваї,
Так прироби, лиш би житы, а вын умираї.
Ны думайте, добрі люде, шоби пануваты,
Ци то бідний, ци багатій – муси умираты.
Ны думайте, добрі люди, шоби вічно жити,
Сокотімси, аби другому кривди ны зробиты.
Оцего ми сокотімси, аби це ны чюты,
А старшого шенуваты, сирыт пригорнуты.
А це старше є на світі – добре пам’їтайте,
Ану брехні дес за волос ви тут пошукайте.
А хоть трохі є тут брехні, міні издаєтси,
Але хто це розумїї – з цего ны смієтси.
Файні доми тай маєток – всьо лишеты треба,
Штири дошьки, сежїнь землі, спасенія з неба.
Блишси д’міні, родиночько, шош хочю казаты,
Хочю я си попрошшети, бо хочю вмираты.
Я си з вами попрошшею, та шо міні з того,

Та нічого я ны придбав для життя вічного.
А Господи милосердний, а Господи Боже,
Єк си прийде умирати, нічо ны поможе.
Ны дохторі, ны аптика, ані плачь великий,
Ви лиш у цим подумайте, икий жель великий.
А я цису співаночьку уже доспівую,
Але шестім тай здоров'їм я людей вінчую.
Я ны співав співаночьку за жадни поблікі,
А за цису співаночьку варт флешку горівки.
Ны желуйте ви цих гроший, шо їх треба дати,
Мині гірше, шо їх грудьми требе попирати.
Єк си нап'ю горівочки, лекше в грудех буде,
Ише бырше бріхонь з мене мете чюти, люде.
Вибачейте ви на мене, шо я це співаю,
А хто таке викладаї, я їго ны знаю.
Вибачейте ви на мене, бо я вибачею,
Та я серцем, без горівки співанку кінчею.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича. 1926 р.н.*

ПРО МАДЯРСКУ ВІЙНУ

Над мадярскою границею сонечко сяло,
Скільки листу тай травиці, тільки войска впало.
Але скільки войска впало, ны мож зрахуваты,
Кров землею полиласи – нима де ступаты.
Та веселі літа були – тепер сумні стали:
Ны можут си помириты великі держави.
Ны можут си помириты, земнев поділиты,
А лиш хотє пусто-дурно народы стратиты.
Була одна тежка вона, в котрій си народив,
Поминуло 20 років – та другу захопив...
Сумні чіси наступили на світі білому,
Бо вже треба йти на войну хлопцю молодому.
А сумненькі чіси були, ек я зарукував,
А сімніші май настали, ек мундур фасував.
Дали міні новий мундур тай вогневу зброю,
Ші й посмертний лист на шию, ек погину в бою.
Але ек нас изибрали тай нам розказ дали,
Та до фронту мадярского туда нас пислали.
Ек они нас изибрали – строгий наказ дали,
А шо би ми Мадяршіні вірно воювали.
Так гриміло, лускотіло, аж землею трясло,
Де би ми си заховали, шоби жите спасло.
Многі уже повмирали, без сліду пропали,
Бо гарматы, кулеметы тіло розметали.
З одних тіло розметало, а з других – калікі,
Але треті повмирали бідненькі навекі.
Впала бомба из літака – закурилась глина,
Та ны одна мамка рідна избуласи сина.
Ой ны одна мамка рідна, ны одна дівчена
Избуласи миленького, шо вірно любила.

Выдказали всему світу молоді катуни,
Майже всі тут погинули, Москву ны добули.
Полігали собі спаты, закусили зуби,
Пройшла куля від ворога через мої груди.
Перестала страшна хвиля, я мало пидневси,
Жель великий стиснув серце, ек я подывивси.
А нывидко скілько трупыв – кривава дорога,
Котрий живий – то здоймаї рученьки до Бога.
Котрий живий – то здоймаї до Господа рукі,
А шо вын си выслободыв из тіжкої муки.
Вмиваютси наші косты раною росою,
Та над кождим вояченьком стоїт смерть з косою.
Над їх тілом молоденьким чьорні круки піют,
Над нашими кісточьками сірі вовки виют.
Утирают свої сльози біленьков хустинов,
Відей быше би ны буты из своев родинов.
Будь здорова, рыдна мамко, тай ви мої браті,
Я вже нігде ны повернусь д'своїй рыдній хаті.
Я вже нігде ны повернусь ид хатині рыдній,
Вже би мині туткі буты на віки вічніі.
Надыйшла послідна хвиля – треба помирати,
Треба свою грішну душу з тілом розлучаты.
Все затихло, заніміло, серце вже ны б'єтси,
А душа на віки вічні з тілом розтаєтси.
А тут попи ны читают, діки ны співають,
По 50 в одну ему хлопців заґрібают.
Та без свічкі, без родины тай без домовини,
По 100 хлопців, ек соколив, ховают шоднины.
Повмирали легінікі далеко в чужині –
Дали вістку нывеселу додому родині.
Шобес мене, мамко рыдна, вже ны надіяла,
Сорочічьки вишивані, шоб ны ріхтувала.
Сорочічьки, капчюрікі, шоб ны ріхтувала,

А дівчєта невістками, шоб ны називала.
Ны надійси, мамко рідна, синочька з війночькі,
Бо из него кривця тече – повні заріночьки.
А хто цису співаночьку так правдиво зложив,
Дай му, Боже, здоров'їчька, многа літ би прожив.

ПРО ЦІСАРЯ

Беру воду з переходу на новим потоці,
Ци ви чули, шо си стало в штирнадцітим році?
Ци ви чули, шо си стало, шо в світі зробили,
Шо у місті Сараєві наслідняка вбили.
Вбили Франца Фердинанта тай його дружину,
А діти му осиротили, цісарску родину.
Чьорні фани выставили, цілий світ сумуї,
Плачют діти Фердинанта, родина бануї.
Плачют діти Фердинанта, плачют усі люде,
Бо світ знає, шо вже за це тежка война буде.
Та ек буде тежка война, ме довго триваты,
Та мут люде чюжинами кривцу проливаты.
Ек убили наслідника, ударили в дзвони,
Тежка война зрушиласи, най Господь бороны.
Тежка война зрушиласи, ціла куля земска,
А хто цису войну зчипив – Сербія поганска.
Всі си царі збунтували, москаль си рушеї,
Тай наш цісарь австріяцкий всі люде корнеї.
Ек покорнев усі люде: старі и молоді,
Та ек пишли они на битву, то ны знали годі.
Та ек пишли они на битву, ек воли ревнії,
З Московшшіни аж на Венгри гори високії.
До останной краплі крови будемо си биты,
Ми Австрію, Германію будем борониты.

*Записано в с. Ільці, 2001 р.
від Палійчук Ганни Кузьмівни, 1921 р.н.*

ПРО ЦІСАРЕВУ

А наш цісарь в Відны сиди, цариці ны маї,
Єк згадає про смерть її, сльози проливаї.
Ой, сльози проливаї, а в серци былъ чюї,
Бо за цею монархинеv цілий світ бануї.
Овой, цілий світ бануї тай мет бануваты,
Бо то була цісарева, єк рыдная мати.
Рыдна мати породила тай нас виховала,
Цісарева за всіх людий в обороні стала.
Було їх два анархісти, на ню чятували,
Стали скриті за деревом, доки ны дыстали.
А проклятий анархіста на своім поставив,
Той кинувси на царицу, життя їй позбавив.
Так си кинув на царицу, єк би звір скажений,
Встромив у ню гострий пильник, трійлом заправлений.
Цісарева, ны знаючі, шо за річь си стала,
З того болю і нападу на землю упала.
Коли впала, то сказала: «Шо сталось зі мною,
Искажи ми, моя доню, ци я є блідою?»
Єк цариця з землі встала, дуже си змінила,
Ші сто кроків до корабля сама поступила.
Єк осіла на лавчені цілком ослаблена,
Ші сама си видозвала, шо житя збавлена.
Коли сила упадала, ші слово сказала,
Шоб машина паровая скоро вид'їхала.
Пан капітан в тым змішевси, ны хтів вид'їхаты,
Бо побачів, шо цариця вже буде конаты.
Єк вид'їхав кілька кроків, мусів повертаты,
Умлїлюю цісареву хотів ратуваты.
Приспішило бирше жынок, помич їй надали,
Взели свою монархиню из земни пидняли.

*Записано в с. Ільці, 2008 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н*

ПРО РЫДНИЙ КРАЙ

Гори наші веселенькі, сонце на вас грії,
Росте трава зелененька, квітами лелії.
Гори наші веселенькі, ґруні з ємочьками,
Устелю вас, рыдні гори, всі співаночьками.
Гори наші веселенькі, глибокі потоки,
З єгідочьок-малиночьок вичюрают сокі.
З єгідочьок-малиночьок, афины, чорниці,
Напиймоси того соку, гречьні молодиці.
Напиймоси того соку, лишім горівочьку
То зробимо честь тай славу у кождым домочьку.
Подивімси на гуцула, на гуцульску вроду,
Бо гуцули – славні люде, славного народу,
Бо гуцула викохуют зелені Карпати,
Гуцулови красу дала гуцулочька-мати.
Я вас, гори веселенькі, ніколи ны лишу,
За вас складу співаночьки, на папір напишу.
А я, гори веселенькі, вид вас ны видхожу,
Бо я в горах люб'ю жити, в чюжині ны можу.
Бо в чюжині ны ты люде тай ны так си носі,
На похилий цериночьці травичьку ны косі.

*Записано в с. Ільці 2008 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

ПРО ГУЦУЛЬШІНУ

А Господы милосердний, прости мою душу,
Єк си нап'ю горівочьки – заспіваты мушу.
Послухайте, люде добрі, шо хочу казаты,
А я хочу Гуцульшіні співанку співаты.
А про нашу Гуцульшіну хочю заспіваты,
Лиш ны знаю выдкіу взеты, выдкіу зачінаты.
Зачінау бих вид опришків, шо колис ходили
Та карали тих, шо пусто они народ гнобили.
Нывелика Гуцульшіна, та її розбили,
Три державі по світовий війні розділили.
Тогда чехі запосіли ціле Закарпаті,
Румунія – Буковину по східні Карпаты.
Але Польшя у тым часі тоже ны дрімала
Тай кавалок в Галичині собі выдобрала:
Один повіт – це Косивский, другий Надвирненский,
А шє третий, то це буде повіт Коломийский.
Оце уся Гуцульшіна з пишними верьхами,
З зелеными церинками, буйними лісами.
Файна наша Гуцульшіна, послухайте, люде,
Добре собі уважєйте, ци то правда буде...
Ны желувау Господь світій, ны природа-мати
Таку красу, таку буйність Гуцульшіні даты.
Про цу красу написало багато ученых,
Тай у співанках співаї уся наша челідь.
Молодиці та дівчета єк зачнут співаты,
То ны мож си наслухаты тай налюбуваты.
Писав наш поет Федьковичь тай писав Шухевичь,
Іван Франко, Крушельницкий тай писав Хоткевичь.
Тай багато письменникіу писало и пишут,
Навіть чужі за границеу писаты ны лишут.
Та так файно описали, шо варта четаты,

А так усьо змалювали, нічого сказаты.
А, може, хто з вас ны вірит, то я вам докажу,
Най виході в наші гори, то я їм покажу,
А найкрашше виходиты у Зелені с'єта.
Подивітси, шо то в горах за краса велика.
Шо ны пусто Гуцульшіна ці с'єта світкуї,
Тут тогди усьо зелено, шо усіх чаруї.
Хочеш красу верьхів знати – выйди в Кедроватий,
На Довбушиу сідець сідай тай дывиси, брате.
Подывиси на Ґаджину – там орли літают,
Они в Шпицях виводітси, свої гнізда мают.
А, може, з вас хто ны знаї ікі тото Шпиці,
А то скали такі дивні, ек стовби з їлиці.
У тих скалах, ек у місті, галасу та крику,
Тамкі всека птиця маї свободу велику.
В самім верьху буйний орел свый посидок маї,
А понишше пишний ґотур тай пугач дрімаї,
А ше нишше сови, ґані из половиками,
Дикі голуби та жонви – гнізда за рідками.
Ше понишше туда всека полонинска птаха,
Быршя, меншя, просто дика, всека, ныоднака.
А на Сиглу си подивиш – файна виглідаї,
Она вовкіу тай медведіу у собі ховаї.
Старі башти та їлиці віки доживают,
Тамкі олені та серни своє жите мают.
А на Ріжі росте кедра пишна та зелена,
В Чьорногорі всекі скали тай гадя погана.
В буковині – там зазулька ек зачье куваты,
То ны мож си наслухаты тай налюбуваты.
То ны знаеш, шо слухаты, на шо си дывиты,
Ци на Сиглу, ци на Шпиці, ци це всьо лишиты.
Тут на Згари з овечьками ботей показавсь,

Вывчерь говкнув та в флоєрку пишно розийгравси.
Вивчерь вивці обертаї, в флоєрочьку граї,
Така на ним мазаночька, шо си улискаї.
А овечьки, ек зерниці, си порозсипали,
А вивчері та бовгарі ек си розийграли,
А худыбка в колоколах та в дзвиночьках дзвоні,
А вивчері та бовгарі худыбку хороні.
Та ек зачъне коло стаї ватаг трембітаты,
То ны мож си наслухаты тай налюбуваты.
Ек вивчері понад вечір вивці повертают,
То здаєтси, шо тогди си всі верьхе ківають.
Всьо смієтси, веселитси, всьо си набуваї,
Отаку-то полонинка свою красу маї.
Отаку-то полонинка свою красу маї,
Отак тото гуцулія вліті проживаї.
А раненько ти устанеш – варта сы дывиты,
Ек з-за верьхів зачінаї сонечько сходиты.
А мракі си пидоймают усіма ґрунями,
А сонечько си всміхаї, ек діты до мами.
Такі дивні наші гори, ек би йка омана,
А Говерла мижи ними, ек у дітий мама.
А ек станеш на Говерли, Боже, милий Боже,
Хто раз видів наші гори, забуты ны може.
Скрізь зелені, мов барвінок, тай стримкі потоки,
А блишшетси, мов то злото, шум'є, ек лотокі.
Де дивишси – всюди ліси чьорніют, ек хмари,
Вид тих лісыу наші гори Чьорными назвали.
Ны буду вже вам за гори голу розбиваты,
А я хочю шош за села ше вам розказаты.
Ми знаємо, милі браті, ці села гуцульські,
Всі однакі тай подыбні, бо всі українські.
Тылько, гори из долами ту різницю маї,
Кождий хату там будуї, де ґрунт посідаї.

Усі хати покривані ґонтами-дошьяками,
Одни стоет по обочях, а другі ґруньями.
Одни стоет по обочях, а другі ґруньями,
Коло хаты є городы, церинки з плотами.
Обкладені из вориня, лиш май трохи далі,
Коло хати є толоки з малими лісками.
Тай з чегором смерековим, тай з поточінами,
Розкладені, ек лыжники, всекими красками.
А хати всі прикрашені пишними садами,
Сад зелений, а цвіт білий, червоний та всекий,
А ек станеш, подивишси, Господы великий.
Ны желував Господь світий, а природа-мати
Таку красу, таку буйність Гуцульшіні даты.
Ой, кувала зазулиця, тай буде куваты,
А я хочу Гуцульшіні кінчеты співаты.

*Записано в с. Красник, 2000 р.
від Форгіля Михайла Івановича, 1927 р.н.*

ПРО ДАВНІ ЛЮДЕ

Колис дужі люде були, бо легко робили,
А шос'єта, шонеділі гулялы тай пилы.
Мали ґрунту без рахунку, держели худобу,
А они пилы тай гулялы поверх тижня добу.
Ны було їх в понедівнок, ны було в вивторок,
Мусів слуга укутати коров поверх сорок.
Вкутав слуга шысть пар вольт, овец ботеями,
Выйшли ґазди серед тижня з довгими носами.
Выйшли ґазди серед тижня, полігали спаты,
Мусів слуга извариты, їсти на піч даты.
Понедівнок тай середу, п'єтницу говіли,
А ны в божку цілий тиждень кізе м'єсо їли.
А пошили білі онучі, кожухи цапові,
Молодиці у холошнях, а фустки шовкові.
Молодиці у холошнях, запаски крашені,
Легінікі з топирцями тай білі ремені.
А ремені в молодіка з шкіри из барана,
Діты в школу ны давали – боєлиси пана.
А за кожду дытиночьку давали барана,
Бо ґазда хотів видіти свого сина паном.
Єк одного сина мали великі багачі,
Та ек ишов вын до бранкі – перші зшили гачі.
Та ек ишов вын до бранкі – оперезав бокі,
Була тогди та браночька далеко в Сиготі.
Та ек прийшов до Сиготу тай заминдувавси,
Єк прийшов вын під візійну – на жовніря вбравси.
Єк парубка молодого за жовніря взели,
Але тогди дідо з бабов дуже си журили.
Але дідо зажуривси, зачев говорити:
«Треба воли выпродаты, сина выкупиты».
А продав вын штири воли тай п'єту телицу,

Тай подав вын тото панам за отаку дурницу.
А ек вийшов син из бранкі тай каже, шо видів:
«Я би тудя бырше ны пшов, я би там изнигів.
А ци тото така школа, а ци така церьква,
Шо на хаті стоїт хата, а ші зверьхі трета».
Але старий дїдок сивий из того смієтси:
«То ны школа, то ны церьква, то доми дїдицкі».
Отакі-то давно люде зарозумні були:
Їм всьо таке дивне було, бо нігде ны були.

*Записано в с.Льці, 1983 р.
Від Палійчука Василя Семеновича 1912 р.н.*

ПРО ДАВНІ СТАТКІ

А я хожу тай думаю в зеленом садочьку,
Єк збідніли наші гори, бідна головочько.
Сумно міні подивитись, ек гори збідніли.
Де тоти си стародавні гаразди поділи?
Де тоти си стародавні гаразди поділи,
Шо си люде набували кождої неділі?
Шо си файно набували, гуляли тай пили,
Мали красні господарьки, у достатках жили:
Они воли тай корови, полонини мали,
А червоні сороківці, де могли, ховали.
А де були господарі – варта си дивиты:
А коровок є по сорок з малими теляти,
Та сто овец коло хати тай малі їгнета.
У кошерах кози, свині тай ше поросета.
Але по дві пари коний, а по штири вольв,
А в пасіці кільканадцять в него сімей бджьольв –
То у мене називавси ґазда гоноровий.
Та лиш просив пана Бога, аби був здоровий.
Лиш коником виїхував, нычим ны журился,
Продав одну коровину тай гет оплативси.
Ишов бідний до багача гроший заробиты,
Єк заробив сороківця, мав си чім фалиты.
Мав за шо узеты нафти тай купиты соли,
А я собі подумаю: «Боже, твоя воля»
Один сирник був за грейцерь, крученка за штири,
За півлітер горівочьки дві шусткі платили.
Заробыткі малі були, бідно зароб'єли.
Та багачі по тижневи весіля справ'єли,
А горівку оковиту беривками пили.
Та в народі ці поредькі давно полишили
А ви цису співаночьку вислухайте, люде,

Вже гараздив стародавних ніколи ны буде.
А кye ми зазулиця в глибокім потоці,
Ці гаразди минулиси в штирнадцітим році.
Я хоть був ші малий хлопец – добре пам’ітаю:
Прийшла вістка нывесела з далекого краю.
Ой, у мене назадь хати лунчіна тогыдна,
А це, братя, ны співанка, лиш правдонька вірна.

ПРО ЧЮЖИНУ

Послухайте, милі браті, шо хочю казаты,
Та я хочю про чюжину співанку співаты.
Сумна хвиля наступила, сумна нывесела.
Посмутніли ліси й гори, посмутніли й села.
А постала, милі браті, по світі тривога,
Земня мало хліба роди, бо ны просі Бога.
Проступили наші люде Божії закони,
Так на світі тежко стало, най Бог забороны.
Навіть сонце мало грії, до нас ны смієтси,
Бо на цілий Божий земни кров рікою ллетси.
Кров рікою истікає и вночі, и в днину,
Забирают наші люде в далеку чюжину.
Ны один йде тежко з дому, ны маї охоти,
Бо вын знаї, шо ны один умер вид роботи.
Нарікаї вын на мати, шо му так судила,
Бо в чюжині, то чюжина – година ны мила.
Куда пиду, милий брате, всюди чюжі люде,
Тай за тото на чюжині весело ны буде.
А з чюжини до родини хочіш говориты,
Из сльозами листок пишеш, ек в чюжині житы,
А там собі пробуваїш, ек Бог помогаї,
Бо чюжина ны одному жите коротаї.
Ой, ци винен, ци ны винен, то кров проливаї,
А по двацїть в сиру земню на день полігаї.
В днину роб'ї копальнями – гырько подуматы,
Вночі свишшют над головов кулі та гармати.
Боле рукі вид роботи, а вид поту – очі.
Стогне земня, ревут бомби и удень, и вночі.
Шонайкрашші в світі літа – гырько подуматы,
Ныма листа вид синочька – плачі рыдна мати.
Ныма листа вид синочька, шо вын тамкі дії,

А на його то горбочьку трава зеленії.
Умер синок на чюжині, та мати ны знаї,
Ны задовго из чюжини відані дыстаї:
«Умер синок на чюжині, ны журиси, мати,
Ны меш попа тривожиты, похорон справляты.
Бо ми його поховали, то його похвала,
Бо чюжина ны одному жите скоротала».
Ллютси сльози потоками вид свої родини,
Ныма хати, шоб ны було в чюжині дытини.
Плачі бідна Україна, плачі, нарікаї,
За шо її сини гинут, тай сама ны знаї,
Гинут, марно пропадають сини України,
Пропадають людські душі, розривають міні.
Лігли сини України навик спочіваты,
На шо цей світ переходи, ратуй Божа Мати.
Шо чюжина наробила – синыв розлучіла,
Та ны одну дытиночьку сиротов лишила.
Ой, заграли сумні сурми – голос покотивси,
Ны один дым на Україні без людий лишивси.
Ой, ны одна душа в світі безвісти пропала,
Ны одного українця бомба розирвала.
Один згинув тай на полі, а другий на волі.
Ци дыждетси Україна вже ліпшої доли?
Котрі згинули на полі – трава зеленії,
Ныма хреста на чюжині, лиш си кров чьорнії.
Але тежко дывитыси на їх тежкі мукі,
Живим очі вибирали тай ломили руки.
Та ны вернетси додому, ны зобачіт ньеньки,
Ны один лишив у чюжині літа молоденькі.
А дав Господь такий напуст – поправтеси, люде,
Покайтеси, молит Бога – ліпше в світі буде.
Марно гинут люде в світі, шо нікто ны знаї,

Ны декує ніхто німцям, лиш їх проклинаї.
Заплакала Україна на німецку владу,
А я у ций співаночьці вірну кажу правду.
Из-за гори сонце сходи, за гору заходы,
Отак, люде, на цим світі всеке переходы.
Прийшла буря на Україну – калину зломила,
Отеперкі про чужину співанка скінчелась.

*Записано в с. В. Ходак, 1996 р.
від Вережака Петра Івановича, 1932 р.н.*

ПРО КАНАДУ

Ныма грошый, няма хліба, шо робиты маю?
Треба міні мандруваты до чужого краю.
Ныма в мене гараздочьку, ны дам собі ради,
А покину рыдне село, пыду до Канади.
Ой, поїду в Америку гроші заробиты,
Ёк вернуси з Америки, буду си жениты.
Ой, поїхав мый миленький тай до Америки
Та залишив на серденьку тiгарец великий.
Ой, Господи милостивий, шо я учiнила,
Шо я свого миленького за море пустила.
А то у тiй Америцi, ёк на другим свiтi,
Де ны чюты зазулечьки нi зимi, нi лiтi.
Ой, багатi легiныки всi дома газдуют,
А сироти нышiсливi по свiтi бiдуют.
А выйди-ко, люба мамко, стань та подывиси,
Куда твоi рыднi дiти поросходилиси .
Та хожу я молоденький по тый Америци,
Ны маю ким передаты письмо бiявици.
Сумно минi на чужинi довгi роки житы,
Кортит прийты в рыдне село, хоть си подивиты.
Ёк нямаi вода спину, шо тече в долини,
Так нямаi веселости та на тый чужинi.
Ой, ти газдо, ой ти газдо, тай, стара газдине,
Ны знаеце цiнуваты чужоi дытины.
Ой, зацвила бiла квiтка на плотi, на плотi,
Ой, змарнiло бiле личьно на тежкiй роботi.
Ой, тугота, моя мамко, тугота, тугота,
Спала моя краса з личька, бо тежка работа.
А ны тому она спала, шо шила, в'iзала,
Але тому она спала, шо рано вставала.

Богачь оре, богачь оре чьотирьма волами,
А я бідний зароб'єю големи руками.
Ой, пышов Василь коситы тай став голоситы,
Трава траву полігаї, нікому коситы.
Трава траву полігаї, сіна ні пласточька,
Де си діла з товаришем наша охоточька.

* * *

Верьховино моя мила, мый солодкий краю,
Я про тебе, сиротино, сумно изгадаю.
Тай заплачу жалібненько у чюжий сторонци,
Бо тут в'ену и всихаю, ек листок на сонци.
Рыдне слово тут ны чюю, пустка тут усюди,
Тут ны наші верьховинці, а чужії люде.
Тут ны друга, ны родини, ны рыдної хати,
Тежко, Боже, на чюжині вік свый проживаты.

ПРО ХЛОПСКЕ ЖИТЄ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Я про хлопске жите хочю усім розказаты.
Ой, видколи наш хлоп бідний на світ уродивси,
Знав гаразду мало в житю, мало веселивси.
До сім років дытиною ныхто го ны рушив,
А ек мав вын лиху маму, то й так біди кушів.
Поступило на восьмий рык – треба йти до школи,
А там будут натігаты вуха професори.
Будут вуха натігаты тай будут кричеты,
А ек ны меш їх слухаты, то можут набиты.
Отак, браті, помаленькі роки проминают,
Та ек школу вын выходив – дома промовляют.
А стариня до синочька отак промов'єї
Тай до тежкої роботи хлопця застав'єї.
Каже дєдя: «Доста, сину, тобі пустуваты.
Доста міні годуваты, тебе убираты.
Вже дванайціть років маєш, можеш
Иди, хлопчі, дес до ґазди, тай будеш служиты».
Засмутивси тот хлопчена, ны мож говориты,
Хоть ны рад, то вын вже мусів в ґазди си наймиты.
Єк наймивси бідний хлопец, мусів бідуваты:
Найпызніше лічі спаты, ранше уставаты.
Так ны одна їму днина без їди минула,
Але в хлопця тверда душы – усьо перебула.
Мав шиснадціть років хлопец, зачев говориты:
«Я ны хочю вже ні в кого так тежко служиты».
А приходы вын додому, вже трохі убравси,
Аж тут тато нывесело до него озвавси:
«Послужив ти кілька років, нішо говориты,
Тепер мусиш ити в бутын гроший заробиты».
Пишли в бутын ліс рубати, гроший заробиты,

У колибі ночуваты, т'хаті ны ходиты.
Там дим кури, мороз тисне, ватра припікаї,
А Господи милосердний, ек хлоп пропадаї.
Прийшли т'хаті нароблені, ледви притеглиси,
Хлопец каже: «Милий Боже, измилосердиси.
Выдколи я народивси, гаразду ны маю,
Чім прогнівав я так Бога, самий я ны знаю».
Сказав собі: «Доста міні тежко бідуваты,
Тепер буду лиш ходиты, питы тай гуляты».
Найшов собі коханочьку – нічьо ны думаї,
А вын ходыт по набутках, лиш п'є тай гуляї.
А ны довго ці набуткі тай данці тривали,
Бо тут карту нывеселу хлопцеви прислали.
Кажут їму: «Уже доста гуляти тай питы,
Бо до войска треба ити, войско видслужиты.
Єк то тежко, а ек гырько, ны мож и сказаты,
Дуже сумно видходиты вид рыдної хати.
Бо це треба видходиты вид рыдної хати,
Всу родину тай дівчену треба покидаты.
Вын злагодыв куферочьок, дома розпрошшевси,
А ек выйшов на подвірі – сльозами умивси.
А кувала зазулиця там на перелеті,
Тай завезли легіника у краї далекі.
«А выйско – то ны дурниця, – хочю вам сказаты,-
Котрий служив, то вын мусів в війску бідуваты».
Там зицирка то кождий день, а їсты пид міру,
За ныпослух из жовніря издерли би шкіру.
Тай при войску дисципліна, так си хлопці мают,
Поки войско ны видслужи, т'хаті ны пускают.
Єк выслужив своє війско, додому вертаї,
Дома їго родиночька шшіренько встрічяї.
Привітавси вын з роудинов, став оповідаты,
Єк то тежко на чужині стало проживаты.

Прожив хлопец трохі дома, зачев си журиты,
Шо ше треба, милі браті, міні си жениты.
Єк женивси, то вын думав: «Гаразд буду маты».
А тут – таки довелоси далі бідуваты.
Ци то мискі або лижкі, ше й колискі треба,
Бо дытина вродиласи хорошыя му з неба.
А другий рык знов дытина, а на третій – двої.
А Господи, заборони вид біди такої.
Жынка слаба, діти малі, нішо в рот узеты,
Сів чьоловік на лавицу, зачев говориты:
«Чьом м'ні, Боже, так караїш ше з хлопця малого,
Жура в мене ны видходы вид серденька мого?
Хата стара, стайні няма, нічем збудуваты,
Тай до того за податок прийшли фантуваты».
Так чьоловік постарівси, вын зачев сивіты,
А тут прийшла друга біда – вінуваты діти.
Тай діточьки своє віно у старих узели,
А стареньких тай ныдужих у хаті лишили.
Проси сина тай другого: «Ны лишейте, діти,
Бо я старий тай ныгоден. Де си маю діты?»
Прийшли сини тай сміютси из старого тата,
Тай наклели їго добре: «Цего тобі варта».
Жынка вмерла, а чьоловік сльозами умивси:
«Тай коби я був на світі такий ны родивси.
Така доля присужена, єк я уродивси,
Коби я за своєв жынкув ны так забаривси».
А смерть таки выслухала хлопові благання,
Отвореї двері в хату суха, страшна паня:
«Тай нашо ти мене просиш, хлопе, у гостину,
А, може, хочь, чьоловічі, ити в сиру глину».
А хлопови страшно стало, хочь був старий доста:
«Прошу тебе, дай ми житы, смерте сухокоста».

«Ны впрочиши, чьоловічі, доста бідувати,
Бо вже прийшла твоя хвиля, шо треба вмирати».
Отак жите переходы, а ше корти житы,
Відев цису співаночьку треба закінчеты.
А кувала зазуличька, а друга зачела,
Співаночька, хоть ныфайна, вже си закінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ЗАРОБІТКІ

А чім даліше в Чьорногору – вода студененька,
Искладена тыперішна співанка новенька.
А ек она изложена, зараз мете знаты,
Прошу уважно лиш слухаты, я буду співаты.
Кільканадцять років назад добре люде жили,
По дві доби, а, може, й три они в корчмі пили.
Ек у корчмі они пили – Господа гнівили,
Бо усігды нарікали, шо они зле жили.
Екби був їм хто исказав, шо си дочікаїм,
То й они би відповіділи: «Най вже умираїм».
Вся робота у державі свою пору мала,
Шо увесні тай уліті дерево рубала.
А ек уже пызна осінь, дерева біліют,
Тогди усі цугарікі корчуги ріхтуют.
А ек, браті, уосени Ныколи приході,
Тогди люде у потоки дерева изгоні.
Пора тогди вже приходы дерево возиты,
А там другі изходітси дороги робиты.
Хлопці й дівки посходітси дороги робиты,
Шоби добре тим цугарям дерева возиты.
Ніхто людий ны змушувал, шоби йшли в роботу,
Кому треба заробиты, тай хто мав охоту.
Ніхто людий ны змушувал – з охотов робили,
Тай біленькі вни пирожки в колибах варили.
В магазинах хліб печений, м'єса й солонины,
Кава, цугор, тай ші й добра бриндза в полоніні.
Вже дороги изробили, дерево догоні,
Тогди тоти цугарікі в потоки виході.
Там колиби для цугарів вже давно готові,
А для коний і для сіна зроблені шталови.

Тогди пьддут одні в рехту, другі – миглувати,
А ті треті, там дороги в згонах пильнувати.
Товчі камінь, сипле спузу, щоб цуги ны гнало,
Шоби того цугарика в скалу ны погнало.
Отак тоту всю роботу стопньові вроб'єли,
Коли треба було гроший, тогди получили.
А в говіні докінчели, всю платню дыстали,
А увесні тай уліті дома газдували.
Всу роботу у державі у пору робили,
Хто лиш хотів заробиты – мусом ны гонили.
Шо два тижні поробилы – платню всу дыстали,
Тай однако завше люде на то нарікали.
Дыстав гроші за роботу, оплатив податок
Тай ші купив хліба в хату, шоби мав достаток.
Або котрий заможніший, мав худоби доста,
Єк вмів добре поводити, то жив, єк староста.
Продав воли ци телицу, ци стару корову,
Всий податок вын исплатив тай на другу добу.
Пшов у місто тай покупив, шо лиш дім требуї,
Цілий рык вын файно жиє, нігде ны бідуї.
Тай усе вни нарікали, шо їм бракувало,
Все говори кум из кумом: «Коби це пропало».
А зийшлиси кум из кумом в одну корчьму питы
Тай зачели при горівці таке говориты:
«Здоров куме, рьдний брате, най трохі побудем,
Бо, відев, ми оцу біду вже ны перебудем».
Отак тото уни завше усі нарікали,
Тай выдтогди всі гаразди навіки пропали.
А єк прийшла друга влада – уреди вложили,
Давні гніта перебули тай си посмутили.
Тай говорі: «Аж отепер файно будем житы,
Всього буде в нас доволі, няма закуриты».
Єк зачели они плани свої укладаты,

Навіть кінь смієтси з того та покинув рзаты.
Тай зачели они людий в роботи гонити:
Взимі дерево рубати, в потоки звозити.
Ны коруї, лиш обчемше, у потык изгоны,
Все вершіком тай впоперек, най Господь бороны.
Ци то колик, може, латка – загалом рубаї
Та ладуї на машини, в Москву видсилаї.
Взимі дерево рубают – світ таке ны видів,
Тай уліті вивожуї, богдай же изнигів.
Коли прийде вліті пора травицу робиты,
То вни женут людий з кіньми дерево возиты.
А вни женут мушшін з кіньми, шоби йшли возиты,
Челідь мусит сама вдома травицу коситы.
А най же би вни косили травицу на полю,
Та бо влада цися людим ны дає спокою.
Одним кажут йти в сїїнку, другим – лым складаты,
А на дівки уложили норми виповнаты.
А екі це дівкам норми, прошу послухаты:
По п'еть-десіть куба лісу они мают втаты.
Єк дістала дівченочька карту в ліс робиты,
То вна стала тогди дедю своего проситы:
«Ой, дедыку мої рыдні, шо маю робиты,
Пидіт-ко ви зо мнов у ліс ці кубікі втеты».
Одні дедю, другі – браті мусіли проситы,
Бо сокиру навіть в руці ны всі вміют взеты.
Ны одна дівка гонорова лиш шпильками йграла,
А ек вийшла з дедем у ліс, гырько заплакала.
Одні з дедьов, другі з братом пишли в ліс рубаты,
Тай прийшлоси їм на фої у колибі спаты.
Залишила она иглу, вуставочькі шиты,
Пишла з дедем она в Буркут смерекі пилиты.
А стали они там пилити, тай добре ны вміют,

А їх дедя або браті аж из серця мліют.
А рубають вни кубіки заємно и жваво,
Бо так жынки из мушшіньми мают рывне право.
Вывса коняам вни ны дают, нычїм годуваты,
З бїди мусїли коники покинуты рзаты.
А тим людим, шо у лісі дерево рубають,
П'еть кїль муке на два тижні подеколи дают.
Тегне в грузи, лапасуї вліті через поле,
Кому плани ці си вдали, най го в ребра коле.
Є погода, можна вдома полыг обертаты,
А мушшіни мусї усі в лісах проживаты.
Они гроші обицеюут, лиш виповней норму,
Прийде місїць – няма рубля, аны в живыт корму.
Вни податки уложеюут усе шорык вышші,
За роботу грошій няма лиш шоднины вічі.
На бїдняка уложили п'еть сот рублів даты.
Дали Chesло тай сказали до строку выддаты.
Они дали їму Chesло, шоби изложиты,
Дві тысячї вни податку мают заплатиты.
А цугарї вид тих коний, милий ти мый Боже,
Єк вни мают по тысячї заплатити тоже.
Єк на днину тридцїть рублів ледви зароб'еюут,
Тай це они ше ны плате, на строк віддалеюут.
Переходы строк за строком, вын грошій ны маї,
А в урїді за податки пеня нарастаї.
А продав бих того коня, та шо міні з того.
Лишень сотку, а може двї дыстану за нього.
А з газдами замыжними шо они зробили:
По дванадцїть и пїтнадцїть тисїч уложили.
А ек дыстав той господар картку до зарплаты,
То вын мусїв над тов картков гырько заплакаты.
А Господи милосердний, шо маю робиты,
Єк я маю ці тисїчі податку зложиты.

Отак усіх обтежили, Боже твоя воля,
Шо вже ґазда зрікаєтси уласного поля.
Идут ґазди до урїду, зачнут говориты:
«Відкив маїм ці тисячі податку зложиты?
Продав бих кавалок поля, – так собі думає,
Та бо поле вже державне, я права ны маю.
А продав бих ту корову, шо послїдну маю,
То бо чїм я дома з дїтми кормитыси маю.
А до того у них на всьо усі ціни збитї,
Шо ми маїм до продажї, мусим мало взети».
Тай роботи дома ныма, гонї у лїсгоспи,
А врїдовці їм там кажут: «Пишїтси в колгоспи».
Дейкі роб'є у лїсгоспі стало і заємно,
Заробыток там є малий, тай того ны видно.
Так думаї той господар, тай єне казаты:
«Дай заяву до колгоспу хочю пыдписаты».
А вни кажут: «Ти хочь тепер в колгосп си писаты,
Коли тобі доручїли ці гроші выддаты.
А тепер ти, господарю, повну волю маєш
Хочь пишиси, то ці гроші изложиты маєш.
Єк ти гроші ці ны зложиш до даного строку,
То в Сибїр ти виїхаєш уже цего року».
Тепер усі нагадали, єк вни говорили,
Шо словами ныгїдними Бога прогнївили.
Дейкі ґазди нагадали, тай собі нотуют,
Але другї про це усьо добре шпикуюют.
Навчїли бригадирї з людий изкрадаты,
Шоби мали вни из чого добре попиваты.
А це сором вид народу и кара вид Бога,
Рыдних братів фальчювати – нужда тай тривога.
А це, братї, всьо минетси, прийде ны та хвиля,
Людина си нагадаї, а впаде зусилля.

А ви знаїте, шо таке нігде ны ведетси,
А ци тепер, ци пізніше, то усьо минетси.
А най би вже й минулоси, жив би вже й без того,
Та коли вже й покігаї из власного свого.
А ви, ґазди мої чесні, прошу пам'етаты,
Шоб ніколи ны кортіло братів фіґлюваты.
Це по Христу ми братами й сестрами звемоси,
То чьому ми на чюжий труд так надїїмоси.
Шоб нікого ны кортіло чюжого избоку,
Ця співанка изкладена в підысетим року.
А то цису співаночьку ику-ныбудь зложив,
Та йкийс хлопец молоденький, многа літ би прожив.
А вна на то изложена, шоби й діти знали,
Єк то колис наші братя файно проживали.
Шоби діти дочікали цю співанку чюты,
Заспіваты веселенько, про давне спымнуты.
А ека це співаночька для людий ны мила,
Хочь ны файна, браті милі, та вже си кінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО СПЛАВИ

Поків були в горах ліси, бутыни рубали,
А цугарикі из ліса кіньми витігали.
А ріхтывнычыкы у лісі на коні ріхтуют,
А миглаші на партани на миглу миглуют.
Ой, настала Божа весна, світе Благовішші,
Збираютси керманичі в дараби в горішні.
Они пишли у дараби в дорогу високу,
А там збили на Черемош дарабку широку.
Обертаймо вид берега, велика залука,
Єк видвезем ми дарабку – повернем до Бука.
Усі скали обминали, на приставі стали,
Повернули ми до каси, дві сотки дистали.
Ану, брате-товаришу, шош перекуситы,
Ану, куда, товаришу, – пива си напиты.
А ны пиймо, браття, пиво, пиймо горівочьку,
Бо однако вже запызно ити додомочьку.
Тай зачели товариші горівочьку питы,
Тай зачело їм у Бука за столом зореты.
Наказуї шинкарочька: «Чес вам видходиты,
Бо ны маїте вже за шо горівочьку питы».
Наказуї жынка т'хаті уже приходиты,
Та ны мав я ек в загаті дарабку лишиты.

ПРО ПОЛОНИНУ

Ой, ика ж та полонинка навесні весела,
Йдут коровки, йдут овечьки из кожного села.
Ой, чього ж ти, полонинко, отак изгорділа?
Ци тим шваром зелененьким, шо позеленіла.
Ци тим шваром зелененьким, шо позеленіла,
А ци тими худобами, шо на собі вздріла.
Тай корови з овечьками си порозпасали,
А бовгарі тай вивчері в флоєрки зайграли.
Та овечьки колоколі, дзвиночьками дзвоні,
А вивчері молоденькі худыбку обгоні.
Єк то файно в полонинці, єк сонечко гріі,
Лиш ны файно, єк шарга йде, та єк вітер віі.
Літувальник полонинский на це ны тураі,
Бо роботу полонинску всу зробиты маі.
А вивчері доєт вивці, бовгарі – корови,
А ватаг лиш спрєток роби людем у комори.
А єк зачънут вже по Петріх люде виходиты,
То зачънетси полонинка помали смутиты.
Один иде по барани, а другий – по воли,
Та й зачънетси полонинка смутиты поволи.
А єк минут Маковєя тай Головосікі,
То складают полонинські причандалі всекі,
А ватаги искладают кітли й бербениці,
Бо вже дома визирают ґаздив молодиці.
Отак тото полонинске літо проминаі,
Тот, шо ны був в полонині, вын про то ны знаі.
Изговорі всі молитву, разом повклікают,
Шо всі мирно тай шісливо т'хаті си вертают.
Тодги овечька вже ны бліі, коровка ны ричі,
Тай ны чюты вивчерика, овечьок ны кличі.
Тай ны кличі вивчерь вивці тай ны козар кози,

Бо вдарили три морози, зморозили лози.
Бо вдарили три морози, зморозили лози,
Чього тебе, полонинко, так облили сьози?
Ой, чього ж ти, полонинко, восени сумуєш,
Ні коровкі, ні овечькі на собі ны чуюєш?
Ой, чього ж ти, полонинко, восени сумненька ?
Нічьо в ный си ны лишєї, лиш мрака сивенька.
Запирає ватаг стаю, а вивчєрь кошеру,
Будь здорова, полонинко, на всю цілу зиму,
Але вивчєрь молоденький овечьки заверне,
Бог поможе, на другий рык знову си поверне.
А я бриндзу з бербениці ны можу почєты,
Та вже треба полонинці співанку кінчєты.

*Записано в с. Ільці 2008 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н*

ЛІТУВАНІ ПОЛОНИНСКЕ

Стоїт верба понад воду, вітер повіваї,
А мый милий чорнобривий конька сідлаї.
Ой, сідлаї вороного, їде в полонину,
Дівка дала їму слово: «Тебе ны покину.
Ны покину, мый миленький, любиты, кохаты,
Буду свого миленького до осены ждаты».
Ой, навесні днина файна, всі пташки співають,
В полонині веселенько вивчері играют.
Полонина веселенька, ек молоді літа,
Зеленая, розмаїта, ек уліті квіта.
В полонину пішла дівка файно заспіваты,
Бовгарикам, вивчерикам трохи серце врваты.
Ек ны врваты, зворушиты, а хоть роздвоїты,
Най они знають, шо любиты, то треба уміты.
Співаночьки мої милі, де вас подіваты,
Де то серце, шо могло би шшіро покохаты.
Посію вас на мураві в зелененькім гаю,
Вивчеріки в полонині їх переспівают.
Покотитси звук трембіты з гори на долину,
Бувай, мила, здоровенька, їду в полонину.
Тай озму я з собов скрипку, в флоерку зайграю,
Шоби було нам весело в гуцульскому краю.
Ой, пыду я у садочьок, урву там листочьок,
Накрию я и застелю милого слідочьок.
Шоби вітер ны розвіїв, би роса ны впала,
Аби мого миленького друга ны кохала.
Ой, голубко, моя любко, прийди в полонинку,
Там тебе я приголуб'ю, зайграю в флоерку.
Заграю я у флоерку, у листок запію,
Прийдеш д'міні, моя мила, я маю надію.

Ой, голубко, моя любко, білява дівчино,
Твоє личко рум'їненьке, ек рана калина.
Ой, коби я крила мала, я би прилетіла,
У застайці з тобов спала, вивці би доїла.
Через тоту гуцулочьку, через тоті гульті,
То я дома ны ночьюю, ночьюю у любкі.
А хто вмїї погуляты, тот вмїї робиты,
А тому си мило, файно в очі подывиты.
Ныма крашшої у світі, ек та гуцулочька,
Та ек музика зайграї, мокрії сорочька,
А ек музика зайграї, бере охоточька,
Кістки би си розсипали, тримає сорочька.
Ек бих знала, вивчерику, шо твоя я буду,
Выпрала би я сорочьку вид чьорного бруду.
Ишов милий в полонину, наказував мині,
Абих так си обходила, ек вын в полонині.
Обняв її, я до себе чічку пригортаю:
– Ек без тебе в полонині літувати маю,
Любе ти моє серденько, пишне та солодке,
Ой, без тебе літо буде довге, ны коротке.
Попрошшеласи із милим тай пышла до хаты:
– Ны журиси в полонині, я буду чекаты.
Взев сопілку та флоєру, торбину за спину,
З овечьками вын полями пышов в полонину.
Горит ватра полонинска и ватра палаї,
Чьорногора у зелені шовки си вбираї.
Вывчерь вивці випасаї, а бовгарь корови,
А ви, дівки и ґаздині, бувайте здорови.
Літуваты вам шісливо тай славу здобуты,
Тай восени из худыбков мирно повернуты.
Закувала зазулиця, сіла на калину,
Скінчеласи співаночька ця про полонину.

Ой, кувала зазулиця, сіла на ворину,
Кінчею я вам писати оцу писанину.

*Записано в с.Ільці
від Магничя Василя Михайловича, 1934 р.н.*

ПОЛОНИНСКА

Стоет верби понад греблі, вітрец повіваї,
А мый милий Василечьок коника сідлаї.
Ой сідлаї вороного, їде в полонину,
А я їму дала слово, шо го ны покину.
Ны покину Василечька любиты, кохаты,
Буду свого миленького до осени ждаты.
Ой навесні днинка красна, пташечьки співають,
В полонинці ише крашше вивчері играют.
Полонинка веселенька, ек молоді літа,
Веселенька, розмаїта, ек навесні квітка.
В полонинку пишла би я файно заспіваты,
Молоденьким вивчерикам трохи серце врваты.
Ек ны врваты – зворушиты, а хоть роздвоїты,
Най-ко знають, шо любиты, таки треба вміты.
Співаночьки мої милі, де вас подіваты?
Де то серце, шо могло би шшіро покохаты?
Посію вас на мураві в зелененькім гаю,
Ек ити мут вивчерики, всіх переспівают.
Покотивси звук трембіти з гори на долину,
Бувай, мила, здоровенька – иду в полонину.
Бувай, мила, здоровенька, ны тужи за мною,
Ек си верну з полонины – оженюсь з тобою.
Оженюси, ны журиси – файну жынку маю,
Она мені заспіваї, а я їй зайграю.
Ой зайграю у флоеру, зайграю, зайграю,
Аби стало жите крашше у гуцульскім краї.

*Записано в с.Ільці
від Магничя Василя Михайловича, 1934 р.н.*

ПРО ГУЦУЛЬСКУ ВРОДУ

А ми, браті, подивімси, на гуцульску вроду,
То пизнаєм, шо то діты славного народу.
Бо гуцулив виховуют зелені Карпати,
А ту вроду малювала українська маты.
Малювала тай удала, таку красу дала,
Шо лиш таку може даты українська мама.
Стан широкий та високий, буйна головочька,
Очі чьорні, брови повні, ек у соколочька.
А гуцульскі красавиці, Боже, ікі гожі:
Очі сиві, брови чьорні, а личька, ек рожі,
Ікі они жартывливі та ікі рухливі,
Ніколи си ны зажурі, уводно шісливі.
Таку дивну в нас натуру всі гуцули мают,
Бо де би йка біда в світі, то они заспівають.
В нас на Жеб'ю храми роб'є, а люде си сході,
Из цілої Гуцульшіни на храми приході.
На Сіту Неділю рано, ек дзвоньы задзвоні,
Таких людий си посходьы, шо най Бог бороньы.
Старі ґазди з ґаздынями на конях верьхами,
Молодиці, господарі, дівки з легінями.
Ек то зачнье ити усьо ґруньями, пляями
Та сутками, облазами та мижи лісами.
Посходітси коло церькви, ґазди си витают:
– А ци дужі, ци миром у вас? – Они си питают.
– Гаразд, шо ви, миром, шо у вас? – Так видповідает.
А дівчета з легінями отак си витают:
– Ек дновала, пишна чічько? – Легінь си питаї.
– Гаразд, ек ви, легінику? – Она відповідаї.
Ек они си там посході, трохі поговорі,
Старі в церькві на колінах Господу си молі.

А молодші пастывником си порозсипали,
Одни йграют та співают, другі – посідают.
А так всі повывбірані, такі усі гожі:
Молодиці, ек зерниці, дівчета, ек рожі.
Молодиці, ек зерниці, гонорні, ек пави,
Всміхаюτσι та жертуют собі з легінями.
Легінікі вывбірані: навхрест порошниці,
Сорочічьке вишивані, трісунки блишшетси.
Гачі чьорні тай черлені, бартке мосендзові
Тай кожухе єровані, файні, кольорові.
А дівчета, послухайте, ек они виглідают:
Они на храм у бовтиці голови вбирают,
Вбуваюτσι у постолі, капчікі сукнені,
Сорочічьки з білениці, вуставкі нызені.
Всекі згарди та пацирки на себе вбирают,
Запасочькі волосові з дрітjов си влискают.
Пастывником коло церькви усекого краму,
А там дідо йграї в ліру, співаї «Варвару».
А там другий собі сидит та у дудку йграї,
Легінь стоїт коло него, гуцулкі співаї:
«Гуцулка м'ні породила, гуцулочька красна,
Єк си вбуї, уберетси, ек зерниця ясна».
Одны йграют у флоєрку, другі – у трембіты,
А ек выйде нарид з церькви, ныма де си діты.
Тогди газды собі гостий на храм запрошеют.
Одны других за столами файно забав'єют,
Одны в других господарі так си набувають,
Отак тото всі гуцули у горах си мают.
Побіг дідо по горівку, а баба по воду,
Співаночька скінчеласи про гуцулску вроду.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ГУЦУЛЬСКИМ СТРОЯМ

Славна наша Гуцульшіна та славні гуцули,
Співаночьку заспіваю, шоби люде чули.
Єк то фалі наші гори тай гуцульєв милих,
Та наш рыдний стрый гуцульський, дівчет чьорнобрових.
А ше бырше вифалеют нашу мову рыдну,
Бо вна гордов навіть зробит сиротину бідну.
Тільки біда туткі одна из нашим Иваном,
Купив собі рейткі, кашкет тай зробивси паном.
Купив рейткі, убрав кашкет, Боже, твоя воля,
Отогди си поліпшила Иванова доля.
Тай пишов Иван на спацир такі собі дуже,
Хоть голоден, вын показав, шо вын пана вструже.
Издигає пан Ивана: «Дзінь добрий, Иване».
А Иван му витказуї: «Моє шануванє».
Отак панок привітавси, тай каже до Йвана:
«Роби, Иване, по старому, єк навчіла мама».
«Але шо кого обходит моя рыдна мама,
Та єк я собі говорю, шо то боли пана?»
Ніби трохі завстидавси, це ни хочі знаты,
Вын ны хочі, шоби бырше Иваном си зваты.
«Мене Янік називайте, а ны Йваном простим,
Я вже тепер у гуцульєв сизоновим гостем».
Єк лишив ти, Йване, стрый наш, мову покрутило,
Тылько шкода, шо на корку голову лишило.
Ваші батьки старенькїї, шо ході поволи,
Файно они си убирают, єк тоти соколи.
Берім примір, єк то старі люде си вбирали,
Всекі строї вни гуцульські сильні виробляли.
Мали они господарьку, овечьки хороші,
Мали з овец всекі строї, молоко тай гроші.
Може, скажите: «Ны правда тут ані словечька,

Послухайте, ику користь приносить овечька».
Шепку вшиїш, еку хочіш, кожушок тепленький,
Рукавиці, капчури, споденьки товстенькі.
Та ны тьлько, шо та овечька гуцула вбираї,
А ше бринзу смачну дає, при силі тримаї.
А жыночька зроби з лєну сорочічьку білу,
На постолї собї здоймут из безрога шкіру.
Отакого то приміру повинні триматись,
Шоби мало коштувало, а було в шо вбратись.
Чюжі люде висміюют ці міщанскї стріи,
Шо гуцули вдают, ніби икіс то герої.
Ны мішайтесь ви, гуцули, у то, шо ны ваше,
Рыдну мову, свою ношу любім, бо то наше.
Отак тото, милі браті, ми повинні жити,
З еков мовов хто вродивси, то маї любити.
Бо хочь стрій наш цей гуцульскій всюди вифалєют,
Подивімси – чюжі люде ци єго вбирают?
А шоби си на жовніра ци на пана вбрали,
Єк би ми си своїх батьків тай ны повстидали.
А котрі си ны встыдают, родичів ны мают,
То сами ны розуміют, у шо си вбирают.
Ану, браті, подивімси на ці чесні люде,
Котрий файно уберетси, най шісливий буде.
Най здорові они будут, в шєстю проживають,
Тай шо они свої стріи й мову прославляють.
Родина їм вдоволенна и ці старі люде,
В рыдним стріи ны гордуї пыти мижи люде.
Бо коли ми гуцулами виддавно звемоси,
То чього ми за чужий стрій, мову беремоси.
А ви добре послухайте, єк я це співаю,
Бо жель міні, шо світових мовий я ны знаю.
Бо єк озмут чьоловіка в далеку чюжину,

Мови иншої ны знаї – блишше до загину.
А ви цьому зрозумійте, милі мої браті,
Добре знати всьо світове ,а дома ны мішати.
Співаночьку я співаю, а ви послухайте,
Файно дітий виховуйте, до школи давайте.
Тай до школи ви давайте, шоби си вивчали,
А дома їх виховуйте, шоби пам'їтали.
А шоби они пам'їтали, всему розуміли,
Шо родичі тай у школі їх добре навчили.
Тай ви файно виховуйте ту свою дытину,
Шоби знали, поважели старших тай родину.
Они родичів би слухали, старших поважели,
Та шоби ви усі разом многа літ прожили.
Та шоби ви, усі ґазды, в гаразді си мали,
Тай шоби ви ише бырше роду добавляли.
В кого одно, то ше двоє кончі муси бути,
В кого няма, то вни мают про це ны забути.
Бо ми, браті, подивімси, ек то світ си маї,
Все шоднины, шогодини нарыд изникаї.
Світ широкий тай великий, рад би на ным житы,
Відев треба співаночьку оцу закінчеты.
Тай скрипочьку на то несли, аби она йграла,
А ми на то, бих слухали тай ші заспівали.
Тай декую, шо ви файно йграли у скрипочьку,
Про ці строї я гуцульскі скінчев співаночьку.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ГУЦУЛЬСКУ НОШУ

Послухайте, люде добрі, шо хочу казаты,
Та я хочю Гуцульшіні співанку співаты.
Ныма крашшої в нас ноші, крашшого звичаю,
Та ек у нас, в Гуцульшіні, в нашим рыдным краю.
В Гуцульшіні файний звичай, ношы мальована
Всіх на світі издывуї й найбыршого пана.
Ек си гуцул из гуцулкоу файно вывбираї,
То ек цвіток у городі літом процвітаї.
А кожушки еровані, запаски дротові,
А крисані з трісунками, фустки шелінові.
Ек си гуцул вывбираї, варта си дывиты,
Лиш би цисі наші строї икос ны лишеты.
Та ек би ці стародавні строї цінували,
То з нас би си ны смієли, нас би поважали.
Бо є такий, шо вын свого вже си устидаї,
Стародавний стрый тай ношу уже покидаї,
Вын у гачі тай сукнені уже би ны вбравси.
Має рубель у кішены, на пана би пхавси.
Ношу рыдну покидають дівки, молодиці,
Замість запасок на себе вбирают спыдниці.
Отакими гонорами, шо сами ны знають,
Ек циганка, ци жидывка они виглідають.
Вже ны кожда гуцулочка файно вывбирана,
Бо ны хочі простов бути, деретси на пана.
Споблічили Гуцульшіну, Верховину рыдну,
З наших горив веселеньких изробили бідну.
Мову рыдну покидають, чюжу собі кажут,
Ци по-руські, ци по-польські «Добрий день» вже кажут.

ПРО ВЕРХОВИНСКИХ ХЛОПЦІВ

Гори наші верховинські, зелена діброва,
Пишна в нас гуцульська нашія, любя рідна, мова.
Пишні верьхи й полонины, гаї тай долины,
Файні хлопці, ек соколи, з тої Верховины.
Чюты в верьхах десь далеко трембіта играї –
То вивчерь на полонині вивці завертаї.
Тобывочька за плечіма, за кресанев пави
Тай «червачьки» кольорові, шо на Жеб'ю ткали.
В волосінках тай постолах, волокі біленькі,
В личько пишній, брови чьорні, кучері дрибненькі,
За ременем флоєрочька, а в руках трембіта,
Пишна врода вивчерика в горах серед літа.
Сорочічька вишивана з полотна білого,
То гуцулка вишивала для милого свого.
Пасе вивці, сонце грії, трава зеленії,
Над горами Карпатами теплий вітер вії.
Шум'єт сосни тай смереки, вільха тай модрина,
Ведут тихоньку розмову євыр тай калина.
А там далі мыж горами Черемош співаї,
На ным гуцул-верховинец дараби збиваї.
И пишли сплави по ріці, бистро вода граї,
А дівчина, ек на шесті, фусточьков махаї.
Отакі-то наші гори, зелені Карпати,
Выростила гуцуликів українська мати.
Выростила, сповивала, красну-вроду дала,
Дрімаючі над колисков, співанки співала.

*Записано в с. Ільці 2008 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н*

ПРО ДВА ГУЦУЛИ

Здибалиси два гуцули коло Їворова,
Зачеласи мыжи ними любая розмова.
А ек они здибалиси тай вradувалиси:
«Коби тепер гусліночкa, посербало бы си.
Гусліночкi посербав бих, запахав би люлькi,
Здалоби си, чесний брате, выпиты горiвкi».
Ек здоймили тершок з коня тай стали казаты:
«Ек ти жиєш-поживаєш, милий друже-брате?»
«Скажу тобі, милий брате, ек я поживаю,
Шо выпиты маю за шо, ше й дiвчену маю.
Всего маю я доволi, нычого казаты,
Мене на свiт породила гуцулская мати».
Усі ми си уродили в наших рыдних горах
Та лиш кiньми виїхали по гырських дорогах.
Ану скажiт, шо я брешу, ны пыду по воду,
А ти бартков розрубайш iлову колоду.
Розиклали файну ватру, кулешу зварили,
На зеленый поленочцi сардак розстелили.
Тай дыстали ракву з бриндзов, оба посiдали,
Лютенької самогонкi з тобывкi дыстали.
А я цисе усьо видiв, бо ишов до дiвкi,
Я би шi вам шош исказав, лиш треба горiвкi.

*Записано в 2007 р. с.Ільцi
вiд Магнича Василя Михайловича, 1934 р.н.*

ЛІТА МОЛОДІЇ

Ци є крашші мыж квітами понад весняніі,
Ци є в життю крашші літа понад молодії.
Двічі на рык пишні квіти тай ны процвітают,
В житті літа найкрашшіі двічі ны бувают.
Ны всихайте, пишні квіти, цвитіт аж до літа,
Пождіт літа, доля прийде, ны втікайте з світа.
Літа наші молодії марно пропадают,
Очі плачут, чьорні брави вид вітру линяют.
Гоноривси я роками, та ек багач воли,
Та я думав, шо старенький ны буду ніколи.
Зибгалиси в мене плечі, тай посивів волос,
Поки був я молоденький, ны такий мав голос.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюка Івана Дмитровича, 1938 р.н.*

ПРО МОЛОДІСТЬ И СТАРІСТЬ

Гордилася я роками, так ек багачь воли,
Тай думала, шо старенька ны буду ніколи.
Були літа молодії, були тай минули,
Котрі були шонайкрашші, то вже си й забули.
Ми ны знали цінуваты роки молодії,
Та ек они промайнули, ек вітри буйнії.
На старість си здогадали, шо вже їх ны буде,
То хоть ви їх пошінуйте, молодії люде.
Бо людина в молодосты ны влазитси в шкіру,
А на старість для кожного Бог видмірів міру.
Ті, шо дуже гоноретси й високо літают,
Їх то скоро подогонит, лиш ші они ны знают.
Озирнімси назад трохи, добре поміркуймо,
Ні з кривого, ні з старого, браті, ны кепкуймо.
Та ек собі нагадаю, ек ми си вдавали
Тоти пишні легінікі, шо красу вни мали.
Кожда дівка чоловіка хочі красня маты,
Лиш то треба ше й на свої п'єти си обзираты.
Хоть краса тота ны довго на столі си краї,
То си кожда молодиця скоро здогадаї.
Усі фіглі минаютси, шо маєш робиты,
Мусиш в сварці та в клопоті вік свій пережиты.
Отак тото, милі браті, жите переходы,
Кождий всеке пережие, хто на світ си роды.
Бог дарує для людини здров'я та віку,
Лиш ны кожний дає за це для Бога подеку.
За дідусів ше й бабусів Бога попроситы,
Шоби Бог позволив віку до століт прожиты.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

ПРО СТАРІСТЬ

Мали старі двої дітий, обох подружили,
А, нарешті, дідо з бабов шош си посварили.
Каже баба до дідочька: «Ны свариси, діду,
Бо ек будеш си свариты, до дітий поїду».
Пишла баба до синочька, стала коло хаты,
Каже жынка чьоловіку: «Нашо нам ця мати?»
«Ци здуріла ти жыночько, це міні казаты?
Мет коровки ты доїты, діты колисаты».
«Сама буду їх доїты, сама колисаты
Та ны буду твою маму в хаті обминаты».
«Ны журиси, невісточько, та я собі пыду,
Дес ше маю одну доньку, до неї поїду».
Пишла мама до донечьки, коло брами стала.
«Ховай, жынко, хліб из стола, бо йде твоя мама.
Ны позволю твоїй мамі на лавицу сісты,
Рукі, ноги ті полом'ю, ек даш мамі їсты».
«Та на цисе я вас, діты, так тежко кормила,
На калікі ны вывела, ґаздами зробила!
На калікі ны вывела, ґаздами зробила,
Ны раз я си над колисков сльозами облила».
Вернуласи бабусенька до своего діда,
«Аж тепер я попоїла діточього хліба».
А ви, діди из бабами, купи си тримайте,
Тай на дітий теперішних надії ны майте.
Діти тогди старих люб'ї, коли шош приноси,
А ны тогди, коли плачют, стогнут тай голосі.
А шо ми наґаздували, то тото дурниця,
Ек ны зможем в купі житы, додержит больниця.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

ПРО ЦВИНТАРЬ

Ек приходиы три рази в рык дідывна субота,
Збираютси всі газдыні тай уся біднота.
Напікают калачеків, колачів з булками,
А банужу наварюют, голубців горьшками.
Тай гуслінки, та усього, шо у домі мают,
Тай на дідывну суботу то всьо пороздают.
А ек прийде пып из діком то всьо опроважеты,
Цілий цвинтарь зачінаї тогди голоситы.
А ци старий, ци молодий, бідний ци багатий
Маєт за шо голоситы, кого споминаты.
А ек то всьо опроваді: колачі з булками,
То харчюют, попивають, бисаги складают,
То харчюют, попиваають за душі померші,
Та так тогди си ввихають, ек звір коло мерші.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

* * *

Та ек умру мый миленький, а ти будеш житы,
Та ци прийдеш подивитись, де я буду гниты.
Прийди, прийди, любку милий, зеленев дорыжков
Та стань кінець головоньки своєв білов ныжков.
Подывиси на могилу и зитхни теженько,
Бо тут твоє, Иваночьку, дороге серденько.
Подывиси горі-долив та ше й горі гробом
И покропи могилочьку сльозами, ек бобом.
Озьми собі, любку файний, цвіточьок из сливи,
Ны забувай шшіре серце и живи шісливий.

ПРО ДІВЧЕНУ И МОСКАЛЯ

Переспів на поему Т. Шевченка «Катерина»

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Про дівчену співаночьку хочю заспіваты.
Ны слухала дівченочька ні батька, ні неньки,
Лиш ходила по садочьку из своїм миленьким.
А ходила по садочьку тай си забав'єла,
Отак она, молоденька, москаля любила.
Мати кличі вечерати, а дочька ны чюї,
Говорічі из миленьким там и заночюї.
Она з доньков свариласи, шо робити маї,
Она ны знаї, шо дівчена шшіро го кохаї.
На другий день сумну вістку їму дали знаты,
Шоби їхав в Туреччину до фронту ставаты.
А дівчену вын оставив, файну, молоденьку.
Буде так, шо она лыше и батька, и неньку.
Ны журиси, дівченочько, Бог поможе выйты,
Ше будемо ми в садочьку обої сидіты.
Шоб вороги ны виділи, прийде до керниці,
Стане собі пид калину, плачі тай смієтси.
Она голоси тай гадаї, шо нікто ны чюї,
Єк за москалем дівчена молода бануї.
А єк минуло пывроку, вже ны то буваї,
Бо дівчена вид москаля вже дытину маї.
Люде з неї смішкуютси тай собі нотуют,
Шо москалі вертаютси тай в неї ночюют.
Вни сміютси тай говорі, шо вже ны єдина,
А шо вна вже в хаті має московского сина.
Каже мати: «Доню моя, лихо нам з тобою.
Але де ти подінешси з малим сиротою?».
Ны раз она подумала: «Шо из цього буде?
Та пишла би поплакаты, та див'ютси люде».

Зайде сонце, а дівчена по садочьку ходы,
Она на руках носит сина, очіма поводы.
Раз сидів у хаті батько, на руки схиливси,
Ны дивитси на світ Божий, тежко зажуривси.
Коло батька сидит мати тай тежко думаї,
Тай ны раз у свої дочьки отак си питаї:
«Де весілля, дочько моя, а де твоя пара,
А де куми из дружками, старости, бояри?
В Московшшіні, дочько моя, иди їх шукаты,
Та ны кажи ти нікому, шо я твоя мати.
Єк я тебе убирала та шшіро любила,
Доню моя, голубочько, шо ти наробила?»
Обизвавси старий батько: «Шо ти ждеш, ныбого?
Зробила їс так ныфайно, ше плачеш до того».
«Прости міні, мый дєдику, шо я наробила,
Ны прогонїт мні вид хати, шоби з вами жила».
«Нехай тобі Бог прощаї та всі чесні люде,
Забирайси вже вид хати, міні легше буде».
Ледви стала, поклонилась, выйшла мовчки з хати,
Залишила сиротами старих батька й мати.
Промовила: «Ны вернуси, най буде, шо хочі,
В чюжу землю мні сховают темненької ночі».
Пишла селом нышіслива молода дівчена,
На голові вже фустина, на руках дытина.
Тай на земли стало темно, лиш зірки сіяют,
Та по полю при зерницях ховрахи співають.
Усьо нычька, браті, вкрила, єк діточьок мати.
Дівченочька вже ны знаї, де ме ночюваты.
Ци на поле пид копою сина забавляї,
Може, в лісі пид колодов сина доглядяї.
«Богдай же вас, чьорні брови, ніколи ны мати,
Єк я маю на цим світі таке видбуваты»: –
Отакє вна говорила тай далі заснула,

Ек она си прошумала, то дытина вчула.
Побачила, шо йдут люде, а я припочіну,
За дорыжку си питаю, куда в Московшшіну.
Кажут, шо дуже далеко, я її добре знаю,
Аж на серци тежко стало, ек го нагадаю.
Так ходила дівченочька шоднини й шоночі.
Чього смутна, нывесела, заплакані очі?
Она в латаный сорочьці, на плечах торбина,
В руці бучьок, а на другий – заснула дытина.
Стрітиласи знов из людьми, закрила дытину,
Питаєтси в людий: «Куда ити в Московшшіну?»
В Московшшіну, то далеко радив би небогу.
Просит у них: «Дайте ми шош трохі на дорогу».
Тай дали вни трохі гроший, шоби шош купила,
Шоби она в своїм житю тежко ны бідила.
Тай дівчена молоденька ходила, питала.
Тай ны одну нычь під плотом з сином ночювала.
Попід плотом ночювала, раненько вставала,
Тай до того нынадійно ше й зима упала.
Она боса – лихо тежке – у одный свитині.
Нычього ти ны дыстанеш, хочь малий дытині.
Стоїт ивка на край села, кругом ліс чьорнії,
В лісі хатка, а из хатки лиш димочьок мрії.
«Смеркаїтси, идім, сину, тай до тої хати,
Ек ны пусті, то надворі будем ночювати.
Під хатою будем спати, сину мый Иване.
Де ти будеш ночювати, ек мене ны стане?»
Ек она це говорила, з хати всьо слухали,
Пожелували ї бідну, у хату забрали.
А тим чєсом москалики їхали верьхами,
Ек уздріла – то побігла боса тай снігами.
Прибігаї она – на конях їхают верхами.

Вни сміюτσι тай їй кажут: «Ходім, дівко, з нами!».
Тай пызнала она свого: «Де ти забаривси?»,
Ймила його за стремени, а вын подывивси.
«А ти мене ны пизнаєш, шо я ті любила,
У садочьку пид черешнев з тобов говорила.
Най ті впрошу, молоденький, мене ны цурайси,
Буду тобі за служницю, ти з другов кохайси.
А я тебе вже забуду, шо сми ті любила,
Шо для тебе молодого сина породила».
И кинула вна стремени тай пишла від нього
У ту хату, де вна спала, несе сина свого.
«Гезде, я уже принесла, де ти заховавси?»
Утік, ныма, бо вын свого сина одцуравси.
«Возміт його, – мати каже, – сердечьна дытина.
Єк покинув, то буде му лихая година».
Гріхом тебе на світ Божий мати породила.
«Виростај же на сміх людем, – на полі лишила, –
Та лишєјси, шукај батька, бо я вже шукала,
Через тебе, мый синочьку, ныприємність мала».
Тай побігла боса лісом, кричі тай голоси,
Зоставила вна синочька, на руках ны носи.
Вибігаї на край ліса, швидко роздивилась,
Стої річька нывеличька, она там опинилась.
Каже: «Прийміт, Боже, душу, вода – моє тіло».
Штрикла в воду – попыд ледом лиш загуркотіло.
Отак дівченочька найшла того, шо шукала:
Ны вернетси она ніколи – пид ледом пропала.
Лиш ны знати, єк той синок буде проживати,
Ци буде такий, єк батько, ци пыде, єк мати.
Тай жиє вын на цим світі, Бог му помогає,
Навчівси цу співаночьку тай уже співає.
Отаке-то, дівки милі, єк хочіте знати,
Би ви ны пшли, так єк цися, милого шукати.

А це, дівки, ны є брехня, бо таке буваї,
Шо з буйности тай з гаразду вна біди шукаї.
Ця співанка нывеличька, я її кінчею,
Вас, ґаздині тай дівчета, то перепрошею.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

СПІВАНКА ПРО ЖОВНІРА

Кує міні зазулиця в Буківцы на мості.
Задумавси бідний жовнір з острогом на пості.
Задумавси бідний жовнір, задумав, задумав,
Шоби їму жынку й діти ніхто ны збиткував.
Ой, ны знаї бідний жовнір, шо жынка гуляї,
Тай за мужа гроші бере, тай си напиваї.
Тай ны одна говорила, тай ны одна казала:
«Єк би мый муж ны вернувси, на службу бих дала.
Та я свому миленькому шию сорочічку,
Єкби мый муж ны вернувси, дам до церькви свічку».
Ой, фасуї мама гроші за тата, за тата,
Тай увела легіника такого, ек ката.
Тай увела легіника, купила горівкі,
Попрошуй легіника: «Ны шукай-ко дівкі».
«Тай шо з того, молодичько, коли в тебе діти».
«Та ны бійси, легінику, шош будем гїіти.
Та ны бійси, легінику, шош будем робиты,
Одни пимрут, другі пыдут по жидах служиты».
Коли стала лиха мати дітий проганяты,
Задумавси старший хлопец: «Шо маю діяты?»
Задумавси старший хлопец: «Шо маю робиты?
Хіба пити до річеньки тай си утопиты.
Хіба пити до родини, де найкрашья хата».
Зустрічєї славне військо, питає за тата.
Зустрічєї славне військо, хорошего роду,
«Куда йдете, сиротєта?» « Йдемо понад воду».
«Куда йдете сиротєта, де йдете, де йдете?
Нычька темна тай холодна, ви там замерзнєте».
«Ми знаємо, пане жовнір, ми маїмо маму,
Ми лиш йдемо выдшукати свого тата яму».
«А ви тата ны найдєте, хіба на тым світі,

Бо ваш тато ше загинув, рык мыне уліті.
А татови ны дзвонили у золоті дзвони,
Лиш татови выддзвонили у мідні канони».
Наша мама виспівуї та сіда, та тыда,
Тай кобесте здарували кавальчіком хліба.
Ой, у мене назадь хати лунчіна тогыдна,
А це, браття, ны співанка, лиш правдонька вірна.

ПРО ЖОВНІРА И ДІВКУ

На тым боці при потоці калина зацвила,
Дівченочька молоденька жовніра любила.
А любила жовнірика, хлопця молодого,
А тепер би ны видаты, поки життя мого.
Ой, в неділеньку раненько, ше сонце ны сходы,
А то жовнір молоденький по казармі ходы.
Ой, ходит вын по казармі, шаблю в руках носит,
Тай у пана капітана на урлюп си просит:
«Увой, пане капітане, пусти мні додому,
Бо я лишив дівченоньку, сам ны знаю кому».
«Ой, пушшу ті додомочьку тай ші ны самого,
Скажу тобі осідлаты коня вороного.
Скажу тобі осідлаты у нове сідельце.
Пиди-ко ти до дівчени, розвесели серце».
Іде жовнір додомочьку, ворота минаї,
А виходы стара мати, жовніря витаї.
«Ой жовніре, жовнірику, сталаси новина,
То вже твоя дівченонька народила сина».
Ой, уходи жовнір в хату, дівчина хоруї,
Приступаї до дівчени тай її цілуї.
«Цілувала би вже тебе вся лиха година,
Тепер мене си изрікла вся моя родина».
«А ны бійси, дівченонько, Господь из тобою,
Єк я вслужуси з войська, озму шлюб з тобою».
А кувала зазуленька, тай друга зачела,
Співаночька, хоть ны файна, та вже си скінчела.

ПРО НЫВДЯЧЬНІСТЬ

Отаке-то, браті милі, у світі буваї,
Тай вид коли жынка з мужем рывне право маї.
Ви знаїте вид коли це, ны треба казаты,
Бо видтогди усе марно ело упадаты.
Бо видтогди дейкі люде церькву покинули,
Вни про Бога тай молитву у серци забули.
Про Христову вни науку тай звичай забули,
Повінчелись з служницями, рыдню покинули.
Извінчелась дівченонька з ким, сама ны знала,
Бо вна собі вподобала у куфайці пана.
У куфайці она пана з Кавказу кохаї,
Декотра свого мужа гет изныважаї.
Вінчіного приятеля вна гет покидаї,
Вна їго вже си встидаї, вірмена кохаї.
Нашу рыдну запасочьку она гет ховаї
Тай лахміті куфайкове на себе вбираї.
Прийде сусід ци сусідка – хочі говориты,
Она обернетси в другий бык, ны мет си дывиты.
Таких людий из дороги изблудило много,
Тай сатана обманула ше й діда старого.
Файно жили в своїм дому старенькїі люде.
Послухайте, браті милі, шо то далі буде.
Они в дому своїм жили, нічьо ны жїдали,
Сатана їх обманула, а вни си пиддали.
Збицкались, покинули свою рыдну хату,
Тай то певно за злі вчинки Бог дає заплату.
Рыдну хату, власну земню – усьо покидають,
Видїт люде, а вни в ревци козу випасають.
Я про другу справу хочю ише вам казаты,
Ише тепер дозволено шлюбних розвінчаты.

Тай були в нас такі люди, вни цего чікали,
Вни нагоду скористали, тогди розвінчали.
А шо би си розвінчеты, а з другов звінчаты,
То він мусів за цу справу корову продаты.
Божий закон зневажают, Христа покидають,
А вид віри христової вліво си вхияють.
А чіверта, браті, точька моралі такої,
Шо жыночьки ны вважають чьоловіків своїх.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н*

ПРО ВДОВИЦУ

З високої полонины дошшік накрапаї;
Бідна вдова в полонинку воли видганяї.
Идіт, воли, в полонинку тай пасітси самі,
Ныма мого господаря, ны пыде за вами.
Та над'їхав козачьенько на вороным кони,
Заїхає на подвірі до бідної вдови.
«Та день добрий, бідна вдово, та ек ми си маїш,
Ци бідуєш, ци пануєш, шо ґазди ны маєш?»
«Ти над'їхав, козачьеньку, з далекого краю,
Та по чьому м'ні пизнаєш, шо ґазди ны маю?»
«А я тебе так пизнаю: по твоїй худобі,
Худоба ж ты ны весела, й сама у жалобі.
А у моїм городчіку розвилиси квіты,
Узєв бих ты за ґаздиню та ны озму діты».
Бідна вдова ек стоєла, з желю заплакала,
Молодому козакови слово выдказала:
«У день буду зашивати, вночі запрідаты,
Тай так буду свої діти сама годуваты.»

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

ПРО МУЗИКАНТА

В нас лиш німий ны співаї, а глухий ны граї,
Ой, тому так веселенько у нашому краї.
Побив міні дєдя скрипку на шкабрї дрибненькі,
Аби она ны співала голосом тоненьким.
Побив її, потер її на Спаса самого,
Потывк міні тежко пальці бучьком до порога,
Ны даст тобі скрипка хліба, бо даты ны годна,
Буде твоя жынка в хаті, ек муха голодна.
А я хлопец молоденький хотів дівкам граты,
Украв в дєді 10 злотих тай утік вид хаты.
Та ны того я вкрав гроші, шоби їх пропиты,
Але того, аби скрипку знов собі купиты.
Ой, запіли кугутыкі на бантах, на бантах,
Єк ны було, так ны буде ґазди з музиканта.
Та музикант ны йде в бутын, бо нима охоты.
Вын лиш маї охїть до скрипки, а ны до роботы.
Ны має він статку дома, тай ны буде маты,
Бо музикант, ек тот циган, ны держитси хаты.
В него діты голї й босї, а він ны питаї,
Горівочьку оковиту з медом попиваї.
Ой, висока єворина, листїчько зелене,
Та ны брешїт, пльоткарикї, на мене, на мене.
Та ны кажїт, шо я пустий, ґаздывков ны дбаю,
Лиш легїням тай дївчєтам бакї забиваю.
Ны хожу я в полонинку з білими вывцями,
У скрипочьку людем йграю білими пальцями.
Лєтит орєл понад гори тай пірічко губит,
Куда лиш си ны поверну, кождий мене любит.
Єкби скрипка ны играла, цимбали ны били,
Высохли би в горах ріки, ліси би зив'єли.
Єк би дримба ны дримбала, а дудки ны дули,

То би в горах зелененьких дуже смутно було.
Єк би ны та флоєрочька тай ны та денцівка,
Змарніли би наші гори, єк та стара дівка.
Ой, заграй-ко музиканте, єк файно играєш,
Пальці би ты взолотіли, єк перебираєш.
Та заграй-ко, музиканте, на тоненькі струны,
Може, моя тежка туга в бедро си засуне.
Ти, легіню молоденький, у данци хітайси,
Єк ны вмієш заспіваты, до гурту ны пхайсы.
Ой, летіла зазулиця тай сіла на дуба,
Єк співаєш охаблено, усхла би ты губа.
Ой, у лісі на орісі вбив половик кавку,
Єк ны вмієш заспіваты, заткай ліпше хавку.
Ой, кувала зазулиця тай кувати буде,
Єк ны вмієш заспіваты, ны йди мижи люде.

*Записано в с. Ільці 2000 р.
від Сухарчука Дмитра, 1938 р.н.*

ПРО МАЙСТЕРСТВО

Послухайте, милі браті, ек то світ си маї,
То найліпше тому житы, хто зробиты знаї.
Ек майстерство тай ковальство, ци кушнірство тоже,
То найліпше тому житы, хто зробиты може.
Бо шо кому вын изроби – зараз гроші маї,
Гроші принесут у хату, платы ны чекаї.
Тай на оцим, милі браті, я так зупинивси,
Тай багато всеких речей робиты навчєвси.
Ны скажу вам, милі браті, шо роб'ю погано,
Бо ковальство ек я изроб'ю – ны дайте ми ґану.
Цвик горений ек ми дасте, хоть би двоцоловий,
Легко за день го направ'ю, тай буде готовий.
Тай ше клембру я изроб'ю из відра старого,
А из сита такий свердыв, шо ныма такого.
А из серпа дві сокири в мене мают выйты,
Ек оловом я насталу – то ви си надійте.
Ця сокира мет рубаты, хоть би сук бзиновий,
Послухайте, икий з мене майстер гоноровий.
До столерькі, то я дуже гладку руку маю,
Шафу, выкна або двері – навіть ны гадаю.
Тай кочергу я изроб'ю з держуком бзиновим,
Та ше лабу припасую у стільци вільховим.
Тай оструби из вориня годен изробиты,
Ци у вугли, а ци в замки, шо тут говориты.
Так шо и кіт ны пролізе, ек допушшу я то,
Таких речей я навчівси робиты багато.
А кушнірства я навчівси из предіда свого,
Ци вишиты або зшиты – то ныма такого.
З предывної ниткі снурки всекого гатунку,
Ек вышию на кішєны – то ныма рахунку.
Тай ше дешо полататы можу у випадку,

Яку де шо, хто шо хочі, таку кладу латку.
Тай мулерку, милі браті, я зробиты годен,
Жменю грузи, дві три цегли – тай маїте комин.
Такий комин ны закури, ек ватри ны буде,
Тай боднариты навчівси, ви повірьте, люде.
Тай боднариты навчівси, ви повірьте, люде,
Бо судину ек изроб'ю, встиду ми ны буде.
Ця судина, окрім води, нічьо ны пропусты,
Ек крізь догі миш пролізе – даю ї запусто.
Співаночька файна була, лиш ї доспіваты,
Послухайте, ек я файно навчівси брехаты.

*Записано в с. Ільці 2000 р.
від Сухарчука Дмитра, 1938 р.н.*

ПРО ЖИДИ

А я співав співаночьки ціле літо й зиму,
Єк си жиди вибирали до Єрусалиму.
Єк уни си вибирали, поголос пустивси,
А шо для них у тым місті Мойсей уродивси.
Тай зибралоси їх десіть грубих, бородатых,
Хитрих десіть орендарів тай самих багатих.
Єк уни си вибирали, скриньку з грышми узєлы,
Провыдника Иваночька для себе наймилы.
Дают йому тоти гроші тай вперед пускают,
А за Йваном помаленькі сами выступають.
Идут жиди, ны говоріт ніц, ани словечька,
Тай уночі перед ными забіліла гречька.
«Ци видьте, – Иван каже, – єк білії море?»,
«Ой, вей, – жиди закричели, – а це біда горе».
«Тихо, жиди, ви ны кричіт, ны біда, ны горе,
Перейдете через море, так єк через поле.
Ану, ходім зо мнов, жиди, бо вам буде амінь,
Упадите ви у море, єк великий камінь».
Идут жиди, пид ногами заплітаї гречька,
Так боєтси, ны говорі жиди ні словечька.
Выйшли жиди з тої гречьки, вже ліси видаты,
Идут просто вни до ліса, тут би ночюваты.
Поставали вни у лісі, став один ходиты,
Ци дес икийс ны лишивси, хотів полічиты.
Ходы собі, жидыв лічі, тьлько дев'іть маї,
А за себе десєтого, дурний, забуваї.
Самий стане вын у рідок, другий виступаї,
И тот ходы тай рахуї, лишень дев'іть маї.
Ходыв жидок тай рахував, дурень бородатий,
Ны нагадав, шо вын из них є самий десятий.
Рахуют жиди, ны можут, нима шо робиты:

«Иваночьку, провиднику, просим полічеты».
Порахував: «Жиди, – тихо, будем ночюваты,
А шо, мої орендарі, де будемо спаты?»
«Положи нас, Иваночьку, би вовки ны чюлы,
Шоб всі були всередині, а крайні ны булы».
«Добре, мої орендарі, я вже місце маю,
Єк положу – то ны буде жодного из краю».
Там у лісі, на полені грушка розигныла,
А пыд нею величезна муряшня стоєла.
Иде Иван до муряшні из орендарями,
Розкладаї всіх довкола жидыв головами.
Тай потому Иван каже: «Лежіт, жиди, тихо,
Бо то може наступиты икес страшне лихо».
Самий Иван положивси пыд зеленим дубом,
Заснув Иван собі до дня солодко та любо.
А там жидыв цілу нычьку мурашки кусали,
Вни терпіли дуже тежко – до раня ны спали.
Иван рано пробудивси, жидыв оглідаї.
«Та ци добре було спаты?» – жидыв си питаї.
«Ой Иване, – кажут жиди, – икос було лихо,
Бо нас гризло та кусало, ми сиділи тихо».
«Уставайте, орендарі, та молітси Богу,
Сонце зийшло, – каже жидам, – чес ити в дорогу».
Повставали орендарі, Богу помолились
Тай нічього ны шнідали, в дорогу пустились.
Идут они за Иваном у лиху годину
Лісочьками та скалами почerez стернину.
Та куда їх ны носила та нычіста сила,
Та вже и тут серед лісу нычька си зробила.
Тай у лісі потемніло – треба ночюваты
«Шо, – жиди мої розумні, – де будемо спаты?»,
«Иваночьку-голубочьку, – просі жиди грубі, –

Сеї ночі ми хочімо ночювати в дубі».
Тай полізли орендарі в дуба ночювати
Та говорі Иванови гілі обрубати.
Обкев Иван гілі з дуба, ші пальці одному,
Гроші забрав, жидыв лишив, сам пишов додому.
Зийшло сонце, вже в обіді, жиди ны злізают,
Єк вороня, на гіляках Ивана чікают.
Посиділи до полудня, Ивана чікали,
Без клопоту тай драбини з дуба позлізали.
Присудили, шоби Лейба за гілі зловивси,
А за Лейбов грубший Мошко за ноги вчіпивси,
А за Мошком аби Гиршко, а за Гиршком – Хаїм,
Тай отак ми помаленькі усі позлізаєм.
Кричі Лейба, репедуї: «Ны можу триматы!»
Але їму Мошко рады в руці поплювати.
«Поплюй в руці». – Кажут жиди, усі бурмотіли,
Але вын ші ны поплював, ек всі загутіли.
Та жиди коло години пид дубом лежели,
Побилиси, подерлиси, ледви повставали.
Повставали жиди з земні, ны дуже хороші,
Подерлиси, побилиси тай пропали гроші.
А врішили – за Мойсея Лейбу вибирают
Та голодні и побиті додому вертают.
Отак тото орендарі файно доходили –
Здоров'я си они збули тай гроші лишили.
Тай прокляли они подорож, тай того Ивана,
Тай шо найшла нынадійно їх така омана.
Відей, тото ны є правда, шо жиди гостили,
Хочь ны файна співаночька, а вже си скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ЦИГАНИ

Прийшло літо, и настав час вже траву робиты,
Кличі ґазда раз цигана до себе коситы.
«Добре, – каже циган, – пыду, треба заробиты.
То йка у вас їда й плата?» – зачев говориты.
Каже ґазда: «Ны журиси, усе гаразд буде,
Їда добра, а за плату кривди ты ны буде».
Погодивси циган, прийшов тай зачев питаты:
«То кого ви мете зо мною в поле посилаты?».
«Пыде слуга, бо я слабый, шош так мене коле:
Зашнідайте, – ґазда каже, – тай з слугов у поле».
«Добре, ґаздо, я би хотів шош си запитаты,
Шоби слуга мене слухав, шо буду казаты».
«Най слухаї, – ґазда каже, – ны суперечайси»,
Тогди циган из слугою у поле подавси.
Прийшли в поле, а на полі рыс евир крислатий,
«Єкби добре тут робиты», – став циган казаты.
Каже слуга до цигана: «Тут би добре спаты».
«То лігаймо, – каже циган, – трохі спочіваты».
Єк лег циган из слугою, то так віддихали,
Сонце було уполудне, ек си прошумали.
Прошумалиси они, очі файно протирают,
Циган каже: «Глянь-ко, слуго, шо люде ділают».
Каже слуга: «Люде сиде, відий, обід буде»,
«Ану, їжмо, – каже циган, – то ми тоже люде».
Попоїли, циган каже: «Слуго, подывиси,
Єк люде сп'ют, то и ми би трохі простіглиси».
Простіглиси, то так спали, сонце й за верьхови,
Далі циган прошумавси тай далі говори:
«Ану, слуго, подивиси, ци люде вже косі?»,
«Люде уже пыдвечіркуют, тай нам би здалоси».

Попоїли, циган каже: «Пыдемо коситы».
Ледви циган изваживси в траву косов кеты,
Та тут уже зараз вечір, пшли додому люде,
«Ану, слуго, – каже циган, – вже коситы буде».
И приході вни додому, став циган фалиты:
«Ой, шо ми хло’ накосили, варт си подывиты».
Похарчював циган файно тай пишов ит’хаті,
Тогди слуга свому ґазді став розповідати.
Єк розказав, шо вкосили, аж за голу ймивси,
Вкосили два на копицу, ше й циган смієтси.
Роззлостивси ґазда дуже: «Навчю тебе, сину».
Проси цигана коситы ише на одну днину.
Прийшов циган знов коситы, моргаї, кліпаї,
А ґазда вже из слугою в поле вирушаї.
«Выбачейте, – ґазда каже, – нішо зашнідати,
Єк зваритси, то принесут у поле выд хати».
ґазда з слугов попоїли досвіта до днини
Тай зраділи, єк би трохі цигана навчыли.
«Абес, жынко, їсти несла, аж коло полудне,
А циган си промахаї, смачно їсти буде».
Єк меш ити, то ны квапси: нога за ногою,
Я ніби против цигана посварюсь з тобою.
Та побіжу за тобою, наскочю з косою,
А ти втечеш тай зачікай нас там, за горою.
Тай там скоро попоїмо, а цигану скажу,
Шо ны миг я здогонити свою жынку вражу.
Прийшли в поле ґазда з слугов и циган за ними,
Ны сідали, ны курили, до кішні си взели.
Тай косі вни до полудне, став циган казаты:
«Шош вашої, ґаздо, жынкі з харчем ны видаты».
«Ны видати, – ґазда каже, – я казав израня,
А це уже уполудне – ше нима шнідання».

Далі виді: иде жынка, помали ступаї,
Постойкує, обзираїтси тай ше позіваї.
А чьоловік осердивси, кричі тай махаї,
А жынка ше помаліше, стала тай питаї.
А чьоловік вхопив косу тай побіг за жынков,
Циган кричі: «Зачікайте, тогди тут, за стінков».
Тай ны міг циган испасти, чьоловік женетси,
Жынка в ноги – слуга, ніби боронити рветси.
Кричі слуга: «Шо робити, Бог буде з тобою!»
Побіг слуга, та всі трої зникли за горою.
Тай там скоро попоїли, а циган ны знаї,
Прийшов ґазда и ніби тут клине, жынку лаї:
«Утекла проклята віра, голоден оставси».
Каже циган: «То и вам би вже сніданок здавси».
«Та хіба вже ї ны найду увечері в хаті,
Та так її попохожу, шо мет пам'їтаты».
«Аби ви ны били жынку, – став циган благаты, –
Нима обїду – той вечері можемо ны маты».
Тай зачели знов коситы, циган вже ны годеи,
ґазда з слугов вже забули,шо циган голоден.
Косі они до вечіра, циган си озираї.
«Икий сегодне день великий», – вын собі гадаї.
«Коса дуже ступиласи, ны хочі рубаты,
Тай идім ми, бо вже вечір», – став ґазда казаты.
Прийшли т'хаті, жынка саме двері отворела,
На вечерю добру кашу тай юшку зварила.
Запросила: «Идіт їсти», хитрість она має,
Лиш наперед сколотины, буришку подає.
Тай потому жынка на стыв и юшку подає.
Циган сколотин наївси, шо си попускаї.
Далі кашу тай пироги жынка на стыв ложе,
Циган сколотин попоїв, а далі ны може,

Вийшов циган из-за стола тай зачев казаты:
«Вміли газды извариты, а ны вміли даты».
Ғазда собі всміхаєтси тай зачев проситы:
«Будьте добрі, прийдіт кончі и завтра коситы».
Крикнув циган: «Вже ны прийду, вибачейте, люде,
Моя коса на роботі вже у вас ны буде!».
Дуже файно вын погостив, няма шо казаты,
Та я скінчев про цигана співанку співаты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н*

ПРО БОЧЬКИ

Раз на поду в цего ґазди стоєли дві бочьки,
Та вни шош си сперечіли, стоїчі в рідочьку.
Одна була з солонинов, лиш кусок узето,
Из другої горівочьки лиш трохи видпито.
А то їкраз тогди вітри буйні повійнули,
Тай обі си тоти бочьки там перевернули.
Ця – шо була солонина, то си розиткала,
Та з горівков, то пид обручь вна чюріті стала.
А ми за столом сиділи, тай забав'єлиси,
Два кусаки тай гоп на стыв – ми всі задриглиси.
Я див'юси у стелину, шо це є за діло,
А з стелини лиш кап тай кап, далі почюріло.
Усі ми си усміхнули мене взєла охота,
Ци то вере ны горівка, я роззівив рота.
В всіх в нас роти роззівлені, шо цисє за діло,
Поки ми си всмакували, багато вчюріло.
А тут далі лиш кап тай кап, вже, нарешті, стало,
У нас роти роззівлені, бырше би си здало.
Але бочька вже ны чюри, в ный горівкі є ші,
То, може, нев ише зараз вітер поколише.
Але єк би поколисавав, аби ші чюріло,
То мене би ше багато брехаты кортіло.

*Записано в с. Ільці
від Міґашука Івана Миколайовича, 1939 р.н*

СПІВАНКА ПРО П'ЇНИЦУ

Єк хочіте послухати, я вам заспіваю,
Про п'їницю тай горівку розказати знаю.
Про п'їницю вам розкажу, та єк вын си маї –
Єк си нап'є горівочьки, в болото лігаї.
Але старі люде, котрі горівку ны пили,
По сто років, може бырше, вни на світі жили.
Теперішні наші люде счеста попивають,
Ны до повних сорок років они проживають.
Ой, лишіт ви, люде добрі, ту горівку питы,
Бо будете з-за горівки латані ходиты.
А п'їниця такі на це собі ны тураї,
Всьо, шо маї, з хати несе, добро пропиваї.
Єк ны будем, браті, пити, будемо здорові,
Будем дуже красно жити тай по Божій волі.
Пияк муси бідувати тай біді терпіты,
Ны раз тежко слабувати тай з голоду мліты.
Берет го си дихавиця, борзо си старії,
Дриже їму руки, ноги, вын потим дурії.
До такого, милі браті, горівка приводы,
Шо ны одного горівочька з розуму виводы.
Кочейтси по вулицы, коло плоту в'єтси,
Ціле село на всий голос из него смієтси.
Тай пив він собі у корчьмі, на хату байдуже,
По дорозі вын, идучі, розбив чьоло дуже.
Лапасуї по дорозі тай собі співаї,
Кого стріне на дорозі, зачіпки шукаї.
Тай зачіпки вын шукаї, удає дурного,
Та єк буком хто удари, то вын чюї довго.
Помаленько выйде т'хаті, почне ґаздувати,
Жынка муси з діточьками из хаты тікаты.

Але жынка з діточьками з хати утікаї,
А чьоловік в хаті з серця миски вибиваї.
Та ны доста, шо п'їниця вдома ны працюї,
Але прийде п'єний т'хаті тай и то марнуї.
Та отак-то, милі браті, п'їниця си маї,
Шо ніколи вын удома спокою ны маї.
Співаночьку я співаю, сокиров ны тешу,
Ану скажіт, файні браті, ци я вам це брешу.
А, може, я помиливси, то ви вибачейте,
Але про це такі усьо горівкі налийте.
Ой, ишов я вид дівчєны – захопила днина;
Співаночька про п'їницю уже си скінчєла.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО П'ЇНИЦУ ТАЙ ГОРІВКУ

Послухайте, люде добрі, пару слыв я скажу,
Про горівку оковиту вам правду розкажу.
Бо горівка оковита так си називаї,
77 кондовітыв она в собі маї.
Бо чьоловік, ек си нап'ї, у лице змінитси,
Вын заплачі, заспіваї тай ші засміетси.
Єк горівку треба питы тай коли вживаты,
Дуже добре горівочьку в себе в хаті маты,
Бо горівка добрим ліком собі тай худоби,
Добре выпиты горівкі, ек болит в отробі.
Добре выпиты горівкі, лиш коби з-за чього,
Та й шоби витак ны було біди з-поза того.
Бо теперішна молодіж розваги ны маї,
За грыш вып'ї, а за 10 показати знаї.
Изберетси шайка хлопців, п'ют тай попивають,
Витак идут по дорозі, людий попадають.
Хто є впертий, то з дороги їм си ны вступаї,
Їго наб'ют, а вын витак єднанкі шукаї.
А ек їго заєднають, то так обыйдетси,
А ек ні, то перед судом сідаты прийдетси.
А в ту клітку 2-3 разом на лавку сідають,
Тай суддя из прокурором їм статтю читають.
Стаття буде груповая, так си називаї,
Бідна жынка, сестра, мати плачють тай ридають.
Витак в тюрмі 2-3 роки треба видбуваты,
Цу науку на все жите будут пам'їтаты,
Бо це, бараття, на все жите є добра наука,
Кажут люде, шо наука ны лізе на бука.
Та це усьо з-за горівки так си файно стало,
Люде виді тай п'ют далі, бо клопоту мало.

Тай ци с'єто, ци неділя народ си збираї,
Та по центрі буфетами п'є та райдакаї.
Ой, ны один отак пропив зароблені гроші,
Діти голі тай голодні в хаті їсты просі,
Жынка плачі й чьоловіка свого проклинаї
Тай усекіми словами їго називаї.
Ци ны оліла я скочеты стримголов в керницу,
Єк я мала виддатыси за таку п'їницу.
Ой, так жынка чьоловіка свого проклинаї,
А ны одна з чьоловіком своїм випиваї.
З чьоловіком випивала, бо она си боєла,
Шоби з ним ны пишла питы їго любка мила.
Бо такі тепер випадкі на світі бувають:
Жынка й любка з чьоловіком разом випивають.
Отак, люде, подумайте, шо то за горівка,
Тай ны одна при горівці виддаласи дівка.
Виддаласи при горівці без попа, без кума,
Ны одного горівочька вывела з розума.
Тай ны один з-за горівкі добре попосидів,
Шо вын дівкі тай горівкі роками ны видів.
Ны один п'єний спав ревцями тай перестудивси,
Тай ны один п'єний шофер з машинов розбивси.
Тай ны один п'єний шофер розгромив машину,
Людий побив, покалічів тай самий загинув.
Ны одного засудили, шо варив горівку,
Тай ны один без горівкі ны высватав дівку.
«Бо то юда, ны горівка, – кажут старі люде, –
Карти, дівка тай горівка – ґазда з тебе буде».
Єк хочіте, послушайте, я вам важне скажу,
Кілько выпиты горівкі, кождому поражу.
Выпий тылько горівочькі, шоби несли ноги,
Шоб чьоловік у білий день ны блудив з дороги.

Бо ек ти забырше выпив – вся твоя дорога,
Море тобі по коліна, ти старший вид Бога.
А ци старший, ци ны старший, бо то так здається,
Попри него тай ны один за дурно нап'єтси.
Попри него тай ны один за дурно нап'єтси,
Из такого чьоловіка корова смієтси.
Тай при тому ші бувають отакі моменти,
Шо закрадут в тебе гроші, шєпку й документи.
А ти витак почухавси, шо маїш робиты,
Документи вибираєш, йдеш штрафи платиты.
Тай ны один отак згостив, лишень вын таїтси,
Аби цисе ніхто ны знав, бо жынки боїтси.
Ны один п'їниця рано шукав свої згуби,
Ны одному пси ревцями облизали губи.
Ны одного до горівкі ші добре набили,
Лице їму обидрали, голу провалили.
Подывітси, люде добрі, ек згостив п'їниця:
Голий, ек пень, дурний, ек цап, обыдрані лица.
Тай ны один зарікавси, шо ны буде питы,
Буфет будет обминаты, поків буде житы,
Тай це, шо вын зарікавси, нічьо ны поможе,
Сохрани нас вид такого, милосердний Боже.
Засохрани и п'їницю выд чаркі горівкі,
А злодія выд напасти, старого выд дівкі.
А кілько є таких п'їниц, шо гроший ны мают,
А они ходіт буфетами тай лиш зазирают.
А ек уздрит знакомого тай зачнет проситы,
То тот мусит видчїпного сто грам заплатиты.
Просит: «Кумцю, брате милий, свате, побратимку,
Купи міні гальбу пива, горівкі квартиру.
Та заплати, ны скупуйси, братику хороший,
Так бих выпив горівочькі, та ны маю гроший.
Ой, ек бес знав, брате любий, ек я пиво люб'ю,

Єк дес буду гроші маты, то я тобі куп'ю.
Ой, богдай та горівочька була на хоробу,
Так бих їсти ны запросив, хоть би ны їв добу».
Та ны один за горівку дав би си караты,
Та за сто грам вын би пристав козу в Пістинь гнаты.
Ны одного горівочька в болото звалила,
Бо й ны одного горівочька з торбами пустила.
Та ни один був багатий, посідав маєткі,
А вын тото усьо пропив, обголів до ниткі.
Тепер маєткі ны проп'ї, маєтків ны маї,
Лише штани тай куфайку з себе пропиває.
Я вас прошу, послушайте та на ус мотайте,
Та послідні штани з себе ви ны припивайте.
Бо без штаныв ити т'хаті, то вже ны годитси,
Из такого чоловіка всий нарыд смієтси (корова смієтси).

СПІВАНКА ПРО СТОЛОВУ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Та я хочю про столову співанку співаты.
Ны йди, брате, у столову горівочьку питы,
Бо там треба много грошей, тай ші можут биты.
Можут взеты в міліцію, ек си ны видгулиш,
Таке в міліції втулі, шо вже ны видтулиш.
Ны один йде у столову, там п'є-попиваї,
Коло него ші за столик по дев'їть сідаї.
Посідали они за столик, столик обкружили,
Оты дев'їть десетого вид гроший обпили.
А десетий такий п'єний на стыв си спираї,
А бұфетчик из столови їго виганяї.
Але каже: «Пиди, дурню, бо я закриваю,
В тебе гроший и так ныма, я це добре знаю.
В тебе гроший доста було: триста и чотири,
А ек выйшов из столови, лиш два си лишили.
Лиш тоти си два лишили, шо я издав здачі».
А п'їниця переважно пропив би і гачі.
Але гроші ты в касиря в шуфляді знайдутси,
А ты дев'їть з десетого добре насміютси.
Але мало вын напивси тай мало набувси,
А ек выйшов на вулицу, впав, перевернувси,
Але впав, перевернувси, ніхто ны здоймаї,
Найшли їго тяжкі болі: «свищі» тай ригаї.
А здорово вын ригаї, аж си захлинаї,
Нагадуї, шо жыночька, ратунку ны даї.
А жыночька, котра добра, вна добре працюї,
А чьоловік прийде п'єний, ше й буків фасуї.
Але буків їй фасуї, дытина в колисці,
Ныма хліба на столику, молока у мисці.
Ныма хліба на столику, мужик ны купуї,

Бо в столові пропиваї, у ревци ночюї.
Але в ревци вын ночюї, жеба му співаї,
Вын гадаї, шо то любка, люби тай кохаї.
Але жеба їму каже: «Кумцю, куме, кумі,
Ти бес зо мнов у ревци ны спав, ек би у розумі,
Пристарав бес жынці хліба, молока дытині,
А ны ходив по буфетах тай помижи п'ені»,
Бо жынка си народила дітий забав'еты,
А чьоловік народивсы хліба зароб'еты.
А столова – дым великий, там дубові крісла;
Ны одному у столові головонька трісла.
А столова – дым великий, там файні талері,
Ны одного из столови вывергли за двері.
Але вывергли за двері ші й тамкі набили,
Витак брали в міліцію ші й добре судили.
Можна, браті, пиво пити ші й ту горівочьку,
На весілю, на забаві, в веселим домочьку.
А горівка є у флешці, а пиво у боцьці,
Ныде ныма того смаку, шо у столовочьці.

СПІВАНКА ПРО КАЛИТКУ

Послухайте, милі браті, шо хочю казаты,
За шо мене жынка била тай выгнала з хати.
Ну, правда, шо у колгоспі ны хотів робиты,
Треба було, шош выпиты тай ші закуриты.
Жынка, правда, цілий тиждень в колгоспі робила,
Тай калитку з тими грышми в коморі держела.
Раз забула ключі в хаті; вкрав я выдти п'єтку.
Жынка ек си здогадала – забрала калитку.
Єк виднесла ту калитку, в полицу поклала,
Икас біда ту калитку з полиці украла.
Єк пропали тоти гроші, то була субота,
А з суботи на неділю цілий день гризота.
А з суботи на неділю цілий день гризота:
«Подай гроші ми, п'їнице, це твоя робота».
Плачі жынка и ридаї, стоїт перед хати,
То я мусів перед жынков присягу складаты:
«Богдай мене пид столиком насмерть флешка вбила,
Єк я видів твої гроші, жынко моя мила».
У суботу коло обіду сварка си почела,
А в неділю дуже рано сварка си скінчела.
Бида жынка коло стола, бида коло груби;
Маю шесті, шо кацюбов ны выбила зуби.
Моя баба ны питала, шо була неділя:
«Йди, п'їнице, міні з хати, бих ті ны виділа».
Та иду я дорогою, слизми си вмиваю,
По руках у мене синці, я їх обзираю.
Попид штани намацую вид кацюби гүлі:
Одні менші, другі більші, ек ті барабулі.
Тай иду я дорогою тай думку думаю:
«Коби скорше до буфету, хоть выпиты чаю».

Тай прихожу до буфету, ны можу си скласты,
Била жынка тай питала, «Ци ны будеш красты?»
Але про то поволенькі я за стыв сідаю
Тай калитку з тими грышми з кишені виймаю.
А тут близко за столиком два куми сиділи,
Горівочьку попивали, про шош гомоніли.
Полиши-ко ти, наш куме, гроші рахуваты,
Присувайси до нас блишше, будемо шнідаты.
А я, правда, ны багато дававши проситы.
Коло них була закуска: сало з поросеты.
Коло них була пывлітра тай добра закуска,
Пиджарене поросетко, ше й печена гуска:
В мене куми були добрі, шнідаты просили,
Собі по сто, мені – двіста видразу налили.
Штири рази пив по двіста – це ше добре знаю.
По десетці из калитки на стыв їм кидаю.
Та я собі покрикую: «Буфетчек хороший,
Принеси ти нам горівкі: в мене є ше гроші».
Сам ны знаю, выдкі кумив тьлько си зибрало,
Шо видразу за один стыв по десіть сідало.
Поки в мене були гроші, то куми сиділи,
А ек гроший вже ны стало – то куми здуріли.
Лиш почели по-одному з-за стола тікаты,
Я лишивси сам, ек дурень, у буфеті спаты.
Буфетчек д' міні пьдходит тай ловит за вуха:
«Йди п'єнице из буфету, поки маеш духу».
Надвыр мене виштовхує, шо маю діяты?
Серед вулиці в болото я лігаю спаты.
А ек я трохи проспавси – то горіли вуха.
Усе було у порєдку – лиш без капелюха.
А ек жынка мене била, то сумліні мала,
Цілу нычьку по сусідах вна мене шукала.

Цілу нычку по сусідах вна мене шукала,
А над ранком у болоті з жебами здибала.
«Ой Господи милосердний, Господи мый милий,
Ти з жебами у болоті, голубе мый сивий».
Помогаї из болота міні уставаты.
«Ти, золото найдорожче, ходімо до хати».
Привела мене до хати, завела в хороми
«Тепер будеш говориты, чьоловічку добрий».
Завела мене в хороми, двері запираї,
Таке грубе коромисло у кут припираї.
Єк бере моя жынка коромисло в рукі,
То я пшов, ек світий Юра, на тежкії мукі.
«Та выддай-ко, чьоловічі, ти мою калитку,
Бо ны одну ти вже лишив у буфеті п'єтку».
Ныхотічі я калитку з кишені виймаю,
А в калитці повно води – я їй виливаю.
Зразу жынка ту калитку з рук в мене вхопила:
«Ти вже пропив усі гроші, мара би ті пила.
Ти не хочіш, чьоловічку, в колгоспі робиты,
Лиш дивишси, де би выпив, просиш закуриты».
Єк умерла цися жынка в цего чьоловіка,
Вын за нею так банував, ек за буком вільха.

ПРО ЧЬОЛОВІКА

Єк жиди Хреста мучили у тридцетим віку,
Тогди Господь Бог призначів жите чьоловіку.
Призначював чьоловіку тридцять років житы,
Шоб волами та кутюгов вын мыг си служиты.
Прийшов чьоловік до Бога, зачев говориты:
«Кілько дано, милий Боже, на світі прожиты?»
А Бог їму так изсказав, шо усіх рывнаю:
«Тридцять років син мый прожив, тобі тридцять даю».
А чьоловік тогди сказав: «То, Господи, мало,
В тридцять років я молодий, бырше би си здало.
Бо у двадцять п'єть я років женитыси буду,
А п'єть років я из жынкув ніц си ны набуду».
Тай приходы выл до Бога, в Бога си питаї,
Кілько років выл у ґазди послужиты маї?
Бог исказав воликови: «Всіх я вас рывнаю,
Тридцять років я дав ґазді, й тобі тридцять даю».
А выл тогди у Господа шшіро запросивси:
«Десіть років я у ґазди доста наробивси.
Тридцять років забагато, най Господь бороны,
ґазда фыру дров ладуї тай коликом гоны.
Тай вын колом мене гоны, я ны знаю доків,
Бырше я ны хочю житы, єк тих десіть років».
Бог закликав чьоловіка, в него си питаї
Та волових двадцять років ше їму додаї.
Овой, дає тай питаї: «Може, буде досить?»
«То до жынки вже би було, – ше до дітий просит, –
Бо двадцять п'єть років треба з жынков пережиты,
А потому ныма кому дітий подружиты».
Витак прийшов пес до Бога, в Бога си питаї
Кілько років пес у ґазди прослужиты маї?

«Тридцять років даю тобі, бо так мусит бути,
А ек тобі забагато, я можу скинуты».
«Забагато тридцять років на лушпині житы,
Я оглухну тай осліпну: газда буде биты».
Бог закликав чьоловіка – з Богом си витаї,
А Бог єму двадцять років ише обіцяї»
«Из кутюги истігаю, тобі хочю даты,
Шоби ти мав доста чєсу діти вінуваты.
Двадцять років дав тобі пес, тай даст и ше мавпа,
Але треба, чьоловічі, тобі прийти завтра».
Та ек мавпа прийшла з мулом, Бог зачєв казаты:
«Ци хочіте чоловіку трохі віку даты?»
А мавпа си засмієла, а мул обернувси:
«Дайте єму, милий Боже шоби вже набувси».
«Даю тобі двадцять років з мавпи тай из мула,
Так шоби ви з своєв жынков доста си набули».
А чьоловік подекував, зачєв говориты:
«Аж отепер на цым світі буду довше житы!»
До тридцять літ тобі мет си добре поводиты,
А потому мет ті всека біда находиты.
Тридцять літ чьоловік жиє веселий, хороший,
Куда пыде, то принесе на раз купу гроший.
Куда пыде, слава єму, гроший доста маї,
Горівочькі попиває тай любку кохаї.
Гордо вын си убираї: навхрест порошниці,
Куда пыде – обиймаї фاینі молодиці.
А ек мине тридцять років, вын уже жонатий,
Кажут єму молодиці: «Пшов, діду горбатий».
Єк перейде той чьоловік на волові літа,
То він кєгне та працюї, шо ны виды світа.
Вже забув вын про коханку, за свою родину,
Нарікаї, шо вродивси у лиху годину.

Єк пережіє волові, прийде на кутюжі,
То зробитси вын фіглявий тай ны дуже дужий.
Діты єму пидростають, вын скрізь виріжеї,
Они ны знають, шо вын з ними фіглі вироб'єї.
Тай старий вын уже таки кождому ластиты,
А котрий би ласкавіший – тому ґрунт лишиты.
А з ким добре приластитси, тому душу дав би,
А на кого нынавиды, то у грыб загнав би.
Вын фіглюї, спекулюї на всі штири бокі,
Аж поки вын ны прожіє дев'їносто років.
Дев'єносто років жиє, усьо покидаї,
Тай навіки из цим світом з людьми си прошшаї.
Тай я співав співаночьку, тай хочю кінчєты,
Може, ны вдав заспіваты, прошу вибачєты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ЖЫНОЧЮ ВДАЧЮ

Єк хочіте, браті, знаты, прошу послухаты,
Про жыночю дивну вроду хочю розказаты.
Розкажу вам, ека жынка, з чього си складаї,
Йку прихильність и хитрошші жынка в собі маї.
Єк сотворив Господь небо, сонце, місіць, зорі,
Гори, ліси, птахи, звірі тай рыбку у морі.
Після цего Сітий Творец зробив нычь тай днину,
А потому ші задумав створиты людину.
Єк задумав, то Господня воля си сповнеї,
И чьоловік за чес скорий на світ си з'ів'еї.
Зробив з криці чьоловіка, дихнув духа в нього,
Звів на ноги и сказав: «Жий». Тай пүстив живого.
Став чьоловік перед Богом, зачев си питаты:
«Скажи, Боже, шо робиты, чім си заніматы?»
Бог выдповів: «Жий чьоловік, єк живут богове,
А шо видиш – усе твое, цілий світ тай море.
Пануй над всим, – Господь каже, – живи собі в раї.
Все створіні тобі служит тай служиты маї».
А муж ходы нывеселий, думочьку думаї,
Самотою без дружины сумно чес минаї.
Ны з ким їму говориты, ны з ким забав'єтись,
Ны з ким горем, ані шестім йому поділитись.
А Бог виды, шо мужеви усе шош бракуї,
И подумав Господь сітий тай собі кімуї.
Треба їму икус помичь, товаришя даты,
Аби було кому їго в смутку розважаты.
Най тішитси, але ны сам, най повеселїї,
А дружина їго мила теплом розигрїї.
И думаї Господь сітий, творец сонця й неба:
«Из усього жынку зроб'ю, тай трохі из тебе».

Та забракло творчих речей, з чього сотворити,
Бо усе вже розийшлося, ні з чього зробити.
Ну блиснула сіта думка в Божий творчій волі:
«Цей останний твір назветси – жынка – квітка долі».
Бере Господь вид сонечька чяр краси погоды,
Сині очі дає глибінь, дают морскі воды.
А стан гнучький взев у змії, у русалкі волос,
А в лелії – файне личько, в соловія – голос.
Високосты позичіла цукрова тростина,
А натуру буря дала, вітер, хуртовина.
Твердість узев в діяменту, ясного, твердого,
Боїзливосты – у зяйця старого порхкого.
Сміхів, жертив, веселосты набрав у лисиці,
Лиш повільносты – з озера, з холодной водиці.
Бистрість узев вид гырского, рвучького потока.
Проникливість взев для жынки з орлиного ока.
Крикливосты – у сорокі, в сокола – потуги,
А ніжносты – в веселиці, в небесного друга.
А сліпоти узев Господь у нычьної птиці,
Жорсткосты й завзетосты позичів у львиці.
Лінивосты взев у слона тай у крокодила,
В мухі впертосты позичів, а в овода сили.
А холоду понабирав из снігу та леду,
Солодосты взев для неї з бджьолиного меду.
Трудящосты узев Господь в бджьоли польвової,
А сльози узев для жынки в роси майвої.
А тремтіння вид осики, любов вид голубкі,
Тогди все то перемішев, поскладав докупкі.
Благословив и рік слово «Дивная новина»,
З тої всеї мішінины жынка си зробила.
Виддав Господь чьоловіку жыночьку, ек ляльку,
Муж тішитси и думаї житы у поредку.

А рад Господь, шо чьоловік уже ны бідуї,
Тай чьоловік из радости сам себе ны чюї.
Жиют они веселенько, аж ны мож сказаты,
Лиш ны знаты, котрого з них треба би привчяты.
Бо тут икос на жыночьку упала тривога,
Та видразу з чьоловіком сварилась ныбога.
Почінаї сваритыси, диво витвореты,
Чьоловік иде до Бога тай зачев проситы:
«Боже сильний, міні вдавси Твій дарунок добрий,
Але відий міні з того прибуток ны довгий.
Жынка файна и вродлива, цвітучя, ек рожя,
Ну ны можу з нею житы, дійси воля Божя.
Она плачі та сваритси, та все шош гнівуї,
Говорит, шо мні ны хочі, шо зо мнов бідуї.
Я вже змарнів тай зигнувси, хожу, ек каліка.
Озми, Боже, собі жынку, дай ми чьоловіка».
«Добре, озму собі жынку, ек тобі ны треба,
Єк ны хочіш товаришя, то озму до неба».
Сховав жынку. З того часу дві доби минуло,
А чьоловік зажурился, усе си забуло.
А приходи муж до Бога, низко си клоняї,
Жалі свої соромливі Богу вповідая:
«Ны прогнівиси на мене, преподобний Боже,
Бо Твій слуга без дружины вже житы ны може».
Бог думаї и дивитси, шо маї роботы,
Шоб чьоловік з дружиною могли в згоді житы.
Та виддає чьоловіку вірную дружину:
«Жийте в мирі, вам всьо плие шесті безупину».
Ше ны встигло сонце єсне рано исходиты,
Єк чьоловік перед Богом зачев голоситы.
А говорит перед Богом: «Икі хочь, дай болі,
Тылько озми собі жынку, выретуй з ныволі.

То ны жынка, ны дружина, але икес чудо:
Розсмієтси, витак плачі, потым все забуде.
Пригортаї, обиймаї, витак знов сумуї,
Потым знову веселитси, співаї, данцуї».
Сховав Господь изнов жынку; ны минула й доба,
Єк чьоловік набігаї: «Де жыночька добра?
Ны прогнівиси на мене за мою провину,
Шо я хочу, а ны вмію житы из дружинов».
Бог изнов змилосердивси тай виддав подругу,
Лиш у жынкі нытерпіні на таку наругу.
Шє ны встигло сонце єсне знову освітиты,
Єк чьоловік став перед Творцем, єк громом побитий:
«Прости міні, милий Боже, за мою дурноту,
Шо я хочу, а ны можу житы без клопоту.
Прости міні, шо я ны вмів твуй твір оціниты.
Верни жынку, бо без неї я ны можу житы.
Куда пыду, де погляну – то она привабит,
Защебечі, розвеселит и душу розважит».
А Творцеви цего всего забагато було:
«Жий из нею, шоби тобі усе добре було,
Бо без жынкі, чьоловічі, трохі лихо житы,
Лишень треба свою жынку трохі приручиты.
А натуру жынка маї, любов, очі карі,
Бо з жынкою треба житы цілі віки в парі.
И так то до кінця світа уже маї буты,
Шо натуру ны потрафит ніхто избагнуты.
Бо ны знаї пизнаваты из котрого боку
Співаночька ця складена в 37 року.
Она на тото изложена, шоб всі пам’їтали,
Шоби жынку за натуру навіть ны питали.
Бо ші такий ны вродивси, шоб жынку збагнуты.
Раз солодка, а другий раз гыршы вид отруты.

А вилетів з Чьорногори орел сизокрилий;
Цу співанку зложив гуцул ны дуже шісливий.
Може зложив ны поправді, то перепрошею,
А декую, шо слухали, бо уже кінчею.
Може, де в чім помиливси, прошу вибачаты,
З чього жынка складаїтси, хотів розказаты.
Шоб ви знали, ек из жынков треба си обходиты,
Шоб ви могли без клопоту цілий вік прожиты.

ПРО ЧЬОЛОВІКА И ЖЫНКУ

Колис, браті, ек умерла жынка в чьоловіка,
То вын банував за нею аж до кінця віка.
А тепер це покинули, шоби вын набувси,
Та ны один проси Бога, шоби жынки збувси.
Росла дівка, ек калина, брови, ек шнурочьки,
В неї брови ше чьорнішші, ек осінні ночьки.
Коса в неї гладесенька, зубочьки дрибненькі,
Але груды, ек булочьки, губки солоденькі.
Тай ны раз они ны спали з вечіра до раня,
Лиш співали співаночьки про любов, кохання.
А вна їму виспівуї: «Ти, соколе красний,
Легінику, легінику, ти, соколе ясний».
Але ек вын оженивси, був колачъ из медом,
Тай ны знав то, шо вын прийде на полин из ледом.
А ек они си побрали – дні скоро минают,
А вни своїх голубчіків в печі замітают.
А вын її кулаками, ек у стару бочьку,
А вна на ным гет пырвала зубами сорочьку.
А вна їму слыв так сипле, ек роси из міха,
А вын її хап за косу, шо стирчі, ек стріха.
А дытина, напужена, в колисці голоси,
Але жынка вже побиті горшета виноси.
Тай бухнула одним горьшьком у тоту калину,
Але богдай ти сказивси, сякий-такий сину.
Отак тото, милі браті, у світі буваї,
Шо, хто кого вперед люби, витак покидаї.
А богдай ти, соловію, перестав співаты,
Через тебе я цу біду завів собі в хаті.
Байка, шо я оженивси, коби добре житы,
Відев треба співаночьку оцу закінчыты.

А висока полонинка буйненько зацвила,
Хоч ны файна співаночька, уже си скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО НОВУ МОДУ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Тай про наш край я вам, ґазды, хочю заспіваты.
Колис нашя Гуцульшіна она була багата,
Шо ны була в Гуцульшіні без корови хата.
Полонины свої мали, они худобу пасли,
Полонины ек забрали, то баґацтва згасли.
Тай усеке то буває в нашого народу,
Тай до того вышукали екус нову моду.
Я би хотів заспіваты про цу нову моду,
Ек уна си изнущаї з нашого народу.
Поки люде з Богом жили, то були багаті:
По сім коров коло хати тай телета в хаті.
Тепер ны один вже старими хатами гордуї,
Шо старі він розбиваї, з ганками будуї.
Котрих давно ґаздыв люде баґачами звали,
Великими баґацтвами они обертали:
Шысть пар волыв, сорок коров, а телиц до двадцїть,
Двісто овец, стадо коний, свиний кільканадцїть.
Але они си носили: постїльці простенькі,
З сукна гачі та онучі, волокі біленькі.
Теперішна ця молодїж уже цим гордуї,
Бо панчюхі та сандалі на ноги купуї.
А гачіма сукнеными кагли затикают,
В skleпах рейтки они купуют, зато довги мают.
Купив рейтку, купив куртку, капелюх плюшовий,
Тай убравси вын у мундур – «вже с ми пан готовий».
Кладе руки у кишені та губи виддуї,
По дорозі старих людий розуму пробуї.
Самий себе передь світом паном представляї,
А за найменшого хлопця розуму ны маї.

Шо му з того, шо сорочьку у штани запхаї,
Та ек голод кишки поре, вын нічьо ны знаї.
В него хата, ек палата, выд стін сонце грїї,
Єк увїйдеш в середину, а в ный вітер вїї.
Правда, у них склові ґанки та високї сходы,
Тай телета до такої хати ны заводї.
Жынка каже чоловіку корову продаты:
«Тай ны буду я з коровов тежко бїдуваты.
Хата панска, а я хлопска, ни так би си вбрати,
Єк прийдетси міні ити з паном данцувати».
Мав корову тай телицу, продав за дурницю,
Купив жынці панский мундур, шовкову спидницю.
Жынка ек у то си вбрала, коло люстри стала,
З гуцулкі си перебрала, на паню си вбрала.
Взела кужіль испалила тай сапу продала,
А греблі она поломила, рускаль бабі дала.
Єк усьо вна попродала, є шї мотовило,
Треба и це поломиты, би ны заважело.
Слава Богу мойй мамці, шо ми породила,
Шоби така молоденька по-панскї ходила.
Выд тепер би пануваты, ны буду робиты,
Тай корови я ны буду ити си дывиты.
Жынки масло тай сметану будут приноситы,
А я буду у покої їм за то платиты.
Жде она тиждень, другий, третий – ніхто ны приноси,
Паня панство забуваї, йде молока проси.
Вна встыдаєтси проситы, але йде купиты,
Вітер вїї у кишены – нима чїм платиты.
Взела масло тай сметану, посїгла в кишеню,
Але выдтыв витїгаї она порожну жменю.
Вибачейте, господинї, я си помилила,
Я спидницю другу взела, ту з грышми лишила.

Але гроші я лишила, а масло ни лишу,
Гроші, скоро рано, кончі я тобі їх пришло.
Она гроші ны принесла, ны йде купуваты,
Пишла дальше мижи баби аби набрехаты.
Тай ходит собі по-панскі, дуже запаніла,
А жынки си нагадали, шо їм надоїла.
А жынки си нарадыли, шо из нев робиты,
Та ны даты, ны продаты, добре наганьбиты.
Тай мижи тими жынками одна мудра була,
Шо так паны видповіла, шо паня зарула.
Я би тобі ны продала, хоть бих псови дала,
Ти хотіла панев бути, корову продала.
Пишла паня без нічого, каже: «Люде, гину,
Прийшло ми си з цего панства ити в сиру глину».
Тай татови мому добре, бо товче каміні,
А из мене челідь робит таке покаїні.
Ходи паня по дорогах, ны йде до роботы
Тай до року наша паня вмерла на сухоты.
Хто по-хлопскі привик їсти, тай по-хлопскі житы,
То ны годен вын на каві без корови жити.
Вибачейте ви на мене, шо я це співаю,
А хто таке викладає, я їго ны знаю.
А летіла зазуличька, маленька та сива,
Отепер си новый моді співанка скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ЗЛИВУ

Віют вітри, женут хмари, дошшік траву росит.
Змок чоловік до ниточькі, цілу днину косит.
Коби скоро до вечіра, сухе переберу,
В теплий хаті заґріюси, з'їм теплу вечерю.
Домучівси до вечіра, приходи до хати,
В хаті холод, ны палено, нішо вечераты.
– Шош ти, жынка, ны палила, – Видиш, чьоловічі,
Через зливу я ны можу по дрива побічі.
А я вижу, шо ти мокрий, вже бырше ны змокнеш.
На коновку, йди по воду, потому просохнеш».
Взев коновку, ані слова, лиш поспішив ходу,
Жынка в печі розпалила, чікає на воду.
Приніс воду вын холодну, з джерела, з зарінку,
Тай розмахав вын коновку, высипав на жынку,
– Тепер вижу, шо й ти мокра, вже бырше ны змокнеш,
На коновку, йди по воду, потому просохнеш.
На другий день сонце гріє, вын косов махаї,
Прийшов т'хаті, уже тепла вечеря чікаї.
Тай по воду уже жынка го ны посилаї,
Вітігаї страву з печі – на стів поставляї.
А чьоловік повечерав, помоливси Богу,
Таким ченом свою жынку навів на дорогу.
Тай з того дня воду жынка вже сама носила;
Хоть ныфайна співаночька, то вже си скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО МОЛОДИЦУ

Ишов легінь дорогою, стрітив молодицу,
Шо она гнала на ермарок козу тай телицу.
Та я стрітив молодицу, в неї си питаю:
– Та выдкі ти, молодичько, шо тебе ны знаю?
– Та ек хочіш, легінику, мене добре знати,
То приходи идвечеру до моєї хати.
Прийшов я до молодиці тай став коло гредкі,
Тай див'юси у виконце, йкі в неї поредкі.
Та на лужку сидит сучька з маленькими псами,
А на печі сидит кітка з малими котами.
На запічку сидит курка, куріта виводыт,
А тут, брате, з-пид постели тай свиня виходыт.
Але выйшла тота свиня, тай ші малих трої,
А видківос си встарало ші й телеток двої.
Тай увійшов я у хату, сів коло полиці,
Де я маю ночюваты в свої молодиці.
А я лишень роздививсы на всі ці дурниці,
За п'єть хвилини си випретав гет выд молодиці.

*Записано в с. Ільці 2001 р.
від Дрислюк Параски Василівни, 1941 р.н.*

ПРО НЫДБАЛУ ЖЫНКУ

Ой, лишивси бідний хлопец малим сиротою,
Ны мав тата ані мами, вын жив самотою.
Самому би все зробиты, їсты извариты,
А ек ввійде ввечір в хату, ні з ким говориты.
Працював вын цілу днину, входи ввечір в хату,
А корова ны доєна, дай же їго кату.
Тай корова ны доєна, нішо вечераты,
А це пізна вже година, треба виддыхаты.
Покутавси, повечерав тай почев думаты:
«Треба міні помаленько про жыночку дбаты.
Треба міні женитыси аби жынку маты,
Шоби міні самотою вік ны вікуваты.
Жынка буде лен сїіты, про сорочьку дбаты,
Тай будемо ми обої разом ґаздуваты».
Тай уже вын оженивси, взев жынку ныдбалу,
Придбав собі перед шлюбом, перевів помалу.
В него жынка молоденька ны хочі робиты,
В ї головці тылько було, ек день скапариты.
Ек де мужя виріжела, сама легла спаты,
Каже: «Нима коли нині працю заченаты».
Отак весна їй перейшла, літо переходы,
А з комори, шо придбали, помали виходы.
Полотна ныма в коморі, шо на себе вбраты,
Але став муж серед хати тай зачев казаты:
«Жынка моя, – каже, – любя, – зачев говориты, –
А ти ны йдеш ленок браты, я пыду скоситы».
«Я ны знаю, чьоловічі, може, пыду завтра,
Але ленок так перестиг, шо нічьо ны варта».
«Жынка моя, ек изробиш, так будеш носиты,
Вліті в кожух уберешси, меш траву робиты».
«А ны бїйси, чьоловічі, буду я в сорочьці,

Клочі маю я тогыдне на поду у бочьці».
Пшов чьоловік на горбочьку ленок підкоситы,
Жынка скоро наїласи, лігла видпочиты.
Подорозі вын стрічеї Максима сусіда:
«Куда йдете ви косити, вже пора обіда?».
«Ой Максиме, сусідочьку, устид говориты,
Та я иду на горбочьок ленок підкоситы».
Сусід каже: «Ны роби ти из себе дурного
Та ны марнуй свою працю, бо ї и так много.
Але иди додомочьку, кажи жынци встаты,
Кажи жынци, шо най иде в поле ленок браты.
Єк ны буде вна хотіты, то дай їй науку,
Аби она пам'їтала чьоловічу руку».
А муж каже: «Максимочьку, нашо ї грозиты,
Прийде хвиля, шо вна буде сама себе биты».
Але прийшла люта зима, став сніжок котиты,
А дівчета задумали вечьорниць робиты.
Пишла з ними у вечеріх и та ныдбалюха.
«Чьому, – кажут, – ны розгорнеш у хаті кожуха?».
А ны знали они усі, шо то за причина,
Шо сорочьки на ный няма, світы голянина.
Прийде тиждень, уже другий, став муж ї питаты:
«Може, треба, моя жынка, мотовило втяти».
«Треба, – каже, – мотовила, бо треба мотаты,
Та єк хочіш, то я пыду нитки показаты».
И побігла хетра жынка тай на поду стала,
Взела з бочки веретенно мужу показала.
Одно, друге і десете стала рахуваты,
Каже: «Треба, чьоловічі, мотовило втети».
Муж ны мыг си догадаты, єк она чеслила,
Шо все одно веретенно з бочки підносила.
Взев під плечі вын сокиру, пшов у ліс рубаты,
Бо вын думав, шо мет жынка вже мітки мотаты.

За ним жынка пишла хитро аби перепиниты,
Аби ны втєв мотовило, шоби го здуриты.
А муж пишов в лїс пид лїску и зачєв рубаты,
А у лїсї стиха голос зачєв промовляты:
«Мотовило вын рубаї, розуму ни маї,
Мотовило хто рубаї – жынка му вмираї».
Вын покинув, ны рубаї: «Най ті бїс задушит,
Та я пыду до сусїда, позичїты мусит».
Жынка скочїла наперед, муж т'хатї вертаї,
Дома стала на порозї, нїби виглїдаї.
«А де ж тото мотовило?» – жынка си питаї,
«Та зажди ми, най виддишу. – Муж вїдповїдаї.-
Лише прийшов я пид лїску, чюю, шо за лихо,
Икийс голос нывїдомий промовляї тихо:
«Мотовило вын рубаї, розуму ны маї,
Мотовило хто врубаї – жынка му вмираї».
Жынка: «Добре, шо їс ны втєв, була бих умерла.
В мене єкас бїда нитки в клочї перевергла.
«А я, – каже, – лїзла на пыд по нитки у бочьку,
А наш котик, той маленький, скочїв через бочьку.
А я чюла шї з-за баби, шо ек котик скочї,
То в тий хвили з усїх ниток изробитси клочї».
А чьоловїк стис плечїма, ны сказав ны слова,
Але жынка собї мисли: «Правда будє моя».
Проминула люта зима, весна пролетїла,
А настало тепле лїто, вжє кїшня наспїла.
Пшов косити муж у поле, шє дужє израня,
Єму жынка молоденька виноси шнїданя.
А муж коси у сорочьцї тай у капелюсї,
Жынка їсти му вынесла в поле у кожусї.
«Розбирайси, моя жынко, будєш обертати,
Шо ти гола без сорочьки, нїхто ны ме знаты».
Розгорнула жынка кожух, єла обертаты

Та зачела сама себе вид мух обганяты.
Загорнула жынка кожух, сонце припікаї,
А из неї пыт горечій потоком капаї.
Далі кожух розгорнула, знов муха кусаї,
Жынка б'єтси в груди, в плечі, аж кров пидсідаї.
Лус по грудех тай по плечах, далі – сіла, плачі,
А муж так си дуже сміє, шо догори скачі.
Ой, смієтси муж весело, тай зачев казаты:
«Єк ти вмієш дуже файно овади лапаты».
А чоловік ек поснідав, сусіди скликаї:
«Подивітси, ек то жынка овади лапаї».
Ой сусіди мої милі, ны треба свариты,
Я вам казав, шо вна буде сама себе биты».
Жынка себе знов, ек лусне, чоловік аж млії:
«Жынка мила тай солодка, шо си з тобов дії?
Видиш, жынка моя мила, ліпше було спаты,
Ци ны ліпше було в руці веретенно браты?
Але шо ти, моя жынка, така нйдбайлюха,
Шо обсіли мұхи плечі, обсіли и вұха».
А ек прийшла уже осінь, жынка ны та стала,
Ленок она уже гарно собі изимала,
Бо вже добре пам'їтаї, ек муха кусала.
Тепер она ты повісма добре вишморгала.
Тепер стала она ґаздиня, то гріх нарікаты,
Але ме вна тоти мұхі добре пам'їтаты.
А ек прийшла люта зима, жынка ны дрімала,
За два тижні по десятку она напредала.
Та вробила полотенце, ела розміреты,
Є сорочька без рукавыв, лиш стан докупиты.
Є сорочька без рукавыв, лиш хібуй клиня,
Подивиси, чьоловічі, ци я ны ґаздиня.
Подивиси, чоловічі, ек я працювала,

Шо заледви я алтиці за зиму придбала.
Але ци я ны ґаздиня у своїм домочьку,
Шо выпрала до порога кулаком сорочьку.
Подивиси, чьоловічі, ци я ны ґаздую,
В мене в хаті пометині, а я ны трабую.
В мене в хаті пометині, п'єть років ны мила,
А ци я си молоденька тут ны наробила.
Я би далі ї ны мела тай ны буду месты,
Хіба купиш міні визок, шоби сміте везты.
Каже жынка: «Купи возик та сиву кобилу,
Шоб вивезти купу гною на далеку ниву».
А велика тота нива сім рік ны родила,
Єк вивезли з хати сміте – пшеничька зродила.
Отака-то ґасподиня колис давно була,
Шо вна вліті выд овадив, єк телиця рула.
Але котра тото була, то я ї ны знаю,
Чюв я з людий, шо так було, тай так и співаю.
А я цису співаночьку хочю вже кінчєты,
Вас, ґаздині мої чесні, прошу вибачєты.
Бо це про вас ны співанка у своїму дусі,
Це йкійс давный ґосподины, такій ныдбайлюсі.
Она давно вже умерла, я це з людий знаю.
Боже, прости мою душу, шо за ню співаю.
Хоть би я рад ны співаты, люде споминают,
Та про таку ґосподиню вни ны забувають.
Зазуличька закувала, летючі в воздуху,
Співаночьку я закінчев про ту ныдбайлюху.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н*

ПРО ХЕТРУ ЖЫНКУ

Ой, из тої полонинки вітер си вагуї,
Усі жынки здоровенькі, лиш моя слабуї.
Я ны знаю, ци она слаба, ци мене пробуї,
Лежи она собі на печі, нычим ны трабуї.
Я весную тай сапаю, самий пидгрібаю,
А нарешті до жыночкы я си видзиваю:
«Ти, жыночкы моя любя, кохана тай мила,
Коби ти хоть помаленькі їсточкы зварила».
Она голу в плат завила, ек малу дытину,
Каже, шо так дуже боли, відив шо загину.
Тай я пишов до ворожкі, выдтыв до примывкі,
А шоби я ны оставси без жынкы навекі.
Ек я прийшов до примывкі, до неї, до хати,
Она міні исказала: «Жынці ліки в хаті».
Але икі тото ліки, она ны скзала,
Лиш верд миски из водою головов махала.
А я прийшов додомочьку тай почев думаты,
Ныбагато я пробував жыночкы даваты.
Ек зачев я в себе дома батыг ріхтуваты,
Жынка ела помаленько голу пидойматы.
Ек зріхтував я батыжок, зачев выдпираты,
Жынка штрикла, ек єгниця, стала данцуваты.
Схопиласи цікавенько, ела си проситы:
«Даруй житя, чьоловічі, вже буду робиты.
Бери косу, а я греблі, идім працюваты.
Та на ліки мені трафив, не буду вмираты.
Богдай тобі, чьоловічі, та на довгі віки,
Отепер ти міні трафив на ці добрі ліки.
А так легай выдпочеты, бо я ны легаю,
Я аж тогди лежу спаты, ек си опораю.

А ти легай видпочеты, бо ти натрудивси,
Поки на лік міні трафив, много наробивси.
Єк без був ти, чьоловічі, ны пшов до ворожкі,
То на вік без був си збавив своєї жыночьки».
Отак жынка чоловіка хотіла учеты,
А то їй си обернуло – муси вибачеты.
Витак жынка з чоловіком дуже добре жила.
Нывелика співаночька уже си скінчела.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ХИТРЫЙ МОЛОДИЦИ

Закувала зазулиця д'горі у евірі.
Прийди ввечір, легінику, муж пишов в Загірі.
Але прийшов молодіччок тай став си витаты:
«Добрий вечір, господине, шо в тебе чуваты?».
«Дай, ті, Боже, здоров'єчко, злого ны чуваты,
Мого мужа ныма дома – сідай вечераты».
А сіли вни за столиком тай п'ют горівочку,
А йкас біда заgrimіла у тоту брамочку.
Уже чюти, помаленько брама си отворила,
А жыночкыма легіника поза шию ймила.
Тай уходи ї чоловік в браму на подвірі,
Чюї в хаті є метушня, тривога си діє.
А жыночкыма, ек це вчула, швидко розгадала
Тай за столом у корито милого сховала.
У корито го сховала, а другим накрила,
Тогди свому чьоловіку двері отворила.
Богдай тебе, чьоловічі, з тими тривогами,
То барани в хліві grim'є своїми рогами.
А шо в тебе на лавици за столом буваї,
Ци то икий подорожний там видпочіваї?
Ніхто тамкі ны буваї, Бог буде из тобов,
Та то стоїт на лавици корито из муков.
Сів чьоловік вечераты тай собі думаї,
Повечерав тай до жынкыма таке промовляї:
«Так ны може на лавици ця мука стоєты,
Треба муку просііти тай пересушиты».
А тот милий у кориті уже подригаї,
Бо вын чюї, шо чьоловік жынці промовляї.
Жынка каже: «Чьоловічі легай відпочеты,
Я досвіта сама встану тай буду сііты».

Ліг чьоловік трудний спати, вын зачєв хропіты,
А жыночька тогди встала ту муку сїіты.
Потихонко она встала, двері отворила,
Тогди свого легініка з корита пустила.
Єк той милий вїйшов на двыр, з хати на подвірі,
То за ним лиш дим та нитка, та лиш вітер вїів.
Єк жыночька легініка з корита пустила,
Тогди світло засвітила тай заголосила.
Чьоловіка она корнеї: біда тут си стала,
Бо и справді из корита вся мука пропала.
Чьоловік встав, роздививси тай розреготавси,
До жыночьки вын заспаний отак обизвавши:
«У кориті відев була звірина та дика,
Та ти кончі випустила выдтєв легініка».
«Ой, лиши ти, чьоловічі, отакє говориты,
Єк знав ти там про легіня – було собі ймиты».
Отака то пригодонька йкас дивна буваї,
Шо жыночька у корито милого ховаї.
Але тепер цєго нима, то всьо си минуло,
Я би цисє вам ны співав, єк би так ны було.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ЖЫНКУ РОБОТЯШШУ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Я про жынку роботяшшу хочю заспіваты.
Ци знаєте, ек ця жынка тежко працювала,
Шо загалом цілий тиждень она с'єткувала.
В понедівнок вна ны прела тай ны буде шиты,
Бо то перша днина в тиждень – то ны мож робиты.
А вывторок также такий, а в середу – спала,
Бо велика тото днина у тижни настала.
А чітверь – то чітвертий день – ніколи робиты,
Отак тиждень все за тижнем буде проходиты.
А п'єтниця – п'єта днина у тиждень настала.
Я би навіть у п'єтницю з печі ны злізала.
А п'єтниця вид середи то бырьшы удвої,
А Господи, заборони вид жынки такої.
А в суботу также она нычьо ны робила,
Я би навіть у суботу й мисочьки ны мила.
Правду, жынки, я вам кажу, нычьо бих ны мила,
Бо померлі гніваютси, екби я робила.
Встав чоловік у неділю, зачев говориты
Каже: «Треба, моя жынко, шош їсты звариты».
А жыночька дуже тежко ела выддыхаты:
«Ек ти можеш, чьоловічі, отаке казаты,
Ци ти можеш, чьоловічі, таке говориты:
Бог призначів неділеньку, шоби ны робиты».
Тай ны знаю, ек задовго оця жынка жила,
Видко, шо она без роботы жите укінчела.
А ек тежко товаришки за нев голосилы,
Та шо голу, без сорочьки, в труну положили.
Тай отак ек вам співаю, в труну положили.
Котре було грішне тіло, покришков накрыли.

А ек прийшов пып из діком тіло хорониты,
Тай зачели усі люде Богу си молиты.
Пып из діком вже зачели тіло опроважеты,
Було тобі кожну днину, жынку, ны світиты.
Єк без була кожну днину в тижни ны світила,
То без була без сорочьки в труні ны лежела.
Тай ека це співаночька файна тай хороша;
Отака-то господиня ны вартуї грошя.
Співаночьку я кінчею, бо більше ны знаю,
Це за давну господиню, шо ї споминаю.
Тай вас, газды тай газдыні, прошу вибачеты,
Молодици співаночьку хочю закінчеты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПАРУБКОВИ Й ЖОНАТОМУ

Закувала зазуличька у зеленим гаю,
Співаночьку нывеличьку я вам заспіваю.
Говорили собі люде, йдучі дорогою,
Розказував один другому все про нужду свою.
Один був из них парубок, а другий жонатий,
Допитувавси парубок, ек жиє жонатий.
Бо го уже цікавило усе вперед знаты,
Ци парубок ліпше жиє, а може жонатий,
Бо самий уже у роках, чес му си жениты,
Тай ни мыг си порадыты, ек ліпше зробиты.
Ци ліпше си ожениты, а може й так бути:
Це на гадці їму було кождої мінути.
Вже прожив вын пару років, буде три десятки,
Ны женивси, бо на світі ны були порядки.
Одно война помішела, друге ны так було,
Шо книгині задлі него близко дес ны було.
Сам так хлопец міг би бути, по всему хороший,
Гордо вын си убираї, має много гроший.
Горівочьку то він зчєста файно попываї,
Тільки одно має хєбу, шо не дуже файний.
Най говорі, шо ны дуже красота впливаї,
Та все-такі дівка хлопця з лиця вибираї.
Тай зачьнемо по-порєдку усе розбираты:
Ци парубок ліпше жиє, а може жонатий?
Став парубок говориты перше все про себе,
А ек жиєш ти, жонатий, я взнаю из тебе.
Парубкови добре житы уночі ци в днину,
Куда схотів, туда и пшов у кожду хвилину.
Спит сам собі вын на лужку, ніхто ны мішеї,
Тай ци вповодж, ци впоперек, ек сам уважеї.
На всі боки обертаїтси, ек сам собі хочі,

Ніхто ліктем ны штурхаї їго серед ночі.
Рано встав вын тай умивси, шош зробиты хочі,
Тай пророби цілий день вын вид рано й до ночі.
Тай роби вын цілу днину, шо аж упріваї.
«А може ти їсты хочіш?» – ніхто ны питаї.
А выплат, ек вын дыстане, роби, шо сам хочі,
Ніхто їму ані слова за це ны клопочі.
Тай ци проїст, може, проп'є вын на тый горівці,
А жонатий – то выдразу всьо подає жынці.
А шо робиш, куда ходиш? Всьо треба сказаты,
Тай їсты шо му извари, то мусиш хлелтаты.
Ци холодне, може, квасне, ны смієш сказаты,
Бо вна зараз коло їди зачне ревнуваты.
А ек єне она джвиндіты: «Уже другу маєш
И тымой ты ны вдаєтси, ше перебираєш».
Розсердитси вна, ек оса – можеш уже знаты
Тай ны пробуй ти їй тогди пывслова сказаты.
Надуїтси, ек папуга, лупаї очыма,
Леже спаты, обернетси ид мужу плечіма.
Тай ны пробуй ти си тогди її докінуты,
Бо меш, ек из парашута, з постелі летіты.
А дітий она народи усекої масти;
Так шо прийдетси мужеви у біді пропасты.
Діток мусиш, чьоловічі, файно убираты,
На роботу все ходиты тай їх годуваты.
Але добре, браті, житы, маты файну жынку,
Спаты собі на постели цілу ныч в обнімку.
А за решту кождий знаї, ны буду казаты,
Мижи люде из нев пити – сорому ны маты.
Женитыси, браті, треба – кілько житы одному.
Тылько без жынки ны житы, бо встидно самому.
Їсти треба извариты тай підлогу миты,
Тай скажу вам, шо без жынки таки лихо житы.

Женитиси, браті, треба, лиш аби вгадаты,
Тай потому, шоби цілий вік ны бідуваты.
Розкажу вам, ек погостыв молодий хлопчена,
Пишов у клуб, сподобалась там йому дівчена.
Рум'єненька в личько она, русеве волосі,
Файно она була вбрана тай файно си носи.
А шо она уже така добра курва була,
А голова в неї ише ны так дурна була.
Тай хлопцеви вна си вдала, а шо тут зробиты,
Закортіло того хлопця з нев си зговориты.
Отак си договориты на щот того діла,
Коли она того разу из ним ны хотіла.
Отак она говорила тай его ласкала,
Тай потому она на це єму так сказала:
«Єкшо хочеш, то уперед треба си звінчети,
Після того пробуваты, можеш вже робиты.
Отак їму вна сказала, вын – шо тут зробиты,
Ны багато на це думав, схотів си жениты.
Оженивси вын из нею, так си дуже втішив,
Шо ек прийшло из нев спаты, чуть си ны завів.
Бо в неї одної ноги то такі ны було,
Замість ноги дерев'єнка пидроблена була;
Око склове, пидроблене в неї було тоже.
Почюхавси вын из нужди, тай сказав, ныбоже.
Тай зачев вын каітыси, коли вже по-всьому
Розказував він про цисе товаришу свому.
Ти дывиси, товаришу, а ви, хлопці, знайте,
Єк будете си жениты – так ны попадайте.
Хто з вас хочіт си жениты, хочі жынку маты,
Шоби було всьо в поредку, треба вперед знаты.
Тай потрохи вечірками ид ній приходиты,
Моду в неї спробуваты тай всьо обсмотриты.
Провіриты ї роботу тай температуру,

Шоби добре був увірен у свою супругу.
Після того из нев можеш тогди си жениты –
Отак тото ,наші хлопці, треба всім робиты.
Хочю, браті, співаночьку оцу закінчеты,
Єк шош ны вдав заспіваты – прошу вибачеты.
Прошу я вас вибачети міні молодому,
Ця співанка изложена в краю далекому.
Тай я думав, ек зложиты цу пісню в чужині
Та ны думав, шо повернусь до свої родини.
Тай хто склав цу співаночьку, трудно исказаты,
Лише звут его Ныкола, хто го буде знаты.

*Записано в с. Ільці
від Скуматчука Петра Івановича, 1926 р.н.*

ПРО ПАРУБКА Й ЖОНАТОГО

Вырис євир зелененький, похиливси в воду,
Єк жонатий порубкови розказав пригону.
– Єк си жениш, то дывиси, бо то важне діло,
Нагуляйси, шоб жонатим тебе ны кортіло.
Ой ны мав я в своїм житю, браття, супокою,
А шо тото вироб'єла жыночкя зо мною.
Ны так она мене била, а єк збиткувала,
Та найгырше, шо в неділю з хати ны пускала.
Ны раз я з нев отак файно: цулюю, обиймаю,
Ны раз за ню вкутаюси тай си упораю.
Тай думаю: ця неділя уже моя буде,
Жыночкя посиды дома, я пыду миж люде.
Жынка ніц ми, ані слова, лиш си изибрала,
Далі стала на порозі тай міні сказала,
Шо я иду до ткачіка, за полотно знаты,
А ти, газдо, сиди дома тай дозирай хати.
Єк я трохи приборюси, ти внеси водичкы,
Укутайси, упорайси, забудь про дурничкы.
Отак стало міні тежко, але шо подію
Тай думаю, вже пережду на другу неділю.
Вже сонечкы понад вечір, жынки ны видаты,
Вкутавси я понадвырю, впораївси у хаті.
Впораївси, це вже пызно, їсти си ны хочі,
Тай уснуты ны даєтси, ны жмурітси очі.
Це вже пызно, опывночі, шо це за дурниця:
Далі в двері заgrimіла моя молодиця.
Заgrimіла, та так моцно – выкна здрижели,
Я до дверей, тай розимнкнув, двері си отворили.
Входи жынка та згарчєла, єк вовк на овечкы:
«А шо, спиш ти?» – она до мене. А я ні словечкя.
Лиш подаю її до столу варене й печєне,

Їст жыночька, аж си дави, ні слова до мене.
Наближивси я до стола, хоть ныдосміваю,
Взев два рази тай на біду я її питаю:
А шо ткачік, ны дав їсти, шо так измітаєш?
А ця міні миску в голу – уже тобі маїш.
Отак то я повичерав – утік поза комин
Тай до днини я там уже ны заснув голоден.
Витак я знов из жыночьков пишно обходивси,
А в суботу, ек на біду, я собі вбритивси.
Встав раненько у неділю, вмивси, перебравси,
А такого собі смутку я ны сподівавси.
Жынка лиш си изибрала тай си пидсміхала,
Далі стала на порозі тай міні сказала,
Шо я іду до кушніря, шкіру мушу несты,
А ти шоб дозирава хату, тай меш кнуря пасти.
Жынка пишла. Я їй на це ніц ны забалакав,
А так стало міні тежко – мало ны заплакав.
Випустив я цего кнуря, цей пасты ны хочі,
Вліз у гредку, моркву риї, капуста толочі.
Поки я їго вигонив из гредок, риючі,
Доти корова поїла постолы й онучі,
Шо провішів я на печі, аби просушиты.
Голоси, ти, а хоч смійси, шо маєш робиты.
А богдай ви выздыхали, проклята скотино.
Загнав в стайню тай врїзавси головов в драбину.
У голові зашуміло, дай же їго кату,
Суда-туда дес намацав у куті лопату.
Видрахував цих лопатий шош 20 кнуреви,
П’єть корові за онучі тай заклїамкав двері.
Отут пасіт, худобочько, пасла би вас кара,
Згадав жынку тай из желю запалив дзигара.
Вже сонечько понад вечір, жынки ны видаты,
А витак дес опывночі приходы до хати.

Та ек прийшла моя жынка опывночі т'хаті,
То я таки ны вытримав, зачев си питаты:
Де ти, моя жынко мила, тылько гостювала
Ци ти шкіру виправ'ела, витак ключувала?
Ця на мене ек крикнула: «Заткай, дурню, хавку!»
Шош три рази втеребила мене замітавков.
Я из серця втік из хати, аж гет на подвірі,
Отаке я, браті милі, гостив шонеділі.
Раз в неділю она просит: «Любий та хороший,
Зараз иду я до шевця, дай ми трохі гроший».
Хоть я гроший їй ны давав, она сама взела.
В понедівнок пополудню притігласи п'ена.
Отака-то в мене була жынка осоружна,
Выходыла дытиночьку тай стала побожна.
Шонеділі, а то й с'ета, до церькви ходила
Тай ны за ціленький рочьок дытину вродила.
А на другий рык – вже друге, далі – уже п'ете.
Отепер я, браті милі, зачев си журити.
Тай скажу я вам поправді, ніде правди діты,
Бо я мусів шонеділі из дітми сидіты.
Та ек зачнут за стыв лізти ці ангелі Божі,
Дивлюси я, шо на мене ны одно ны схоже.
Одно схоже на ткачіка, полотенце ткаты,
Друге схоже на кушніря, шкіри ключуваты.
Але трете – би на шевця, лиш игли та нитки,
А чытверте калюхате – знаїт го нышесті.
Бо оно так на попика виглідаты годно,
Кажу жынці, шо на мене ны схоже ны одно.
Жынка мені так сказала: «Біда би ті взела,
Та ти знаїш, шо я сама діты ны зробила.
Усі на тебе вдалиси, лиш ти подивиси,
Усі ек би з твого ока, пусто ны клиниси, –
Хап дытину из колиски, міні в очі пхаї, –

Дивиси в тебе си вдало, д'тобі си всміхаї».
Та богдай ти си смієла так до кінця віка,
Та ика то, брате, напасть найшла чьоловіка.
Отакі-то, браття, справи бувають на світі,
Тай буваї, шо так гостіт дейкі чьоловікі.
Но я то так ші ны гостив, но є такі люде,
Але фустку єк би завив, й моє таке буде.
Уважєйте, легіники, мете си жениты,
То ны дайте свій капелюх на фустку мінєты.
Бо й ви мете кнурі пасты, діти колисаты,
Тай на крок вас ны выпустыт жыночька вид хати.

*Записано в с. Ільці в 1989 р.
від Мігашука Івана Івановича 1939 р.*

СПІВАНКА ПРО ДІВЧЕТА

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
А я хочю про дівчєток дешо розказаты.
Віют вітри, віют буйні, листі опадає,
Раз у мене жонатого хлопці си питают:
– Порадь-ко нам, товаришу, шо маєм робиты,
Ци ходиты парубками, ци си ожєниты?
Я думая, хлопцям треба правду оповісты,
Бо жыночьку пидобраты, то ны грушку ззісты.
Ти выкинеш, ек попаде, тобі терпка грушка.
А шо зробиш, ек попаде тобі щебетушка?
Поки будеш из нев житы, будеш бідуваты,
Тай цілий вік свою долю будеш проклинаты.
Зразу тобі поздаєтси, шо уся миленька,
А шо в неї за бесіда така лагідненька.
Весело она щебєчї, в очї заглїдаї,
А ны знаєш, шо таїтси всерединї в неї.
Весела, ек єсне сонце, єсна, ек зерниця,
А пидступна, ек гадына, хитра, ек лисиця.
– Женитыси, хлопці, треба, я вам добре кажу.
Послухайте, шї про дівок я шош вам розкажу.
На дівчєта, братї милї, лиш си подивиты,
На три групи їх по вдачі можна розділиты.
Один перший, то ґатунок, то є така врода:
Страшна, пуста та лінива, свинска в неї мода.
Та дівка занадто товста, занадто рум'єна
Та ступаїт, ек та ступа, говорит, ек п'єна.
Коло їди – она впрїї, повний рот напхаї,
Лїнуєтси прожуваты, тай так прожираї.
Ек на неї би поквапив, може си вдавиты,
Зато она замерзаї, ек застав робиты.
Така дівка лиш у хатї, то плете, то шїї,

А ек хату замітає, то сміте лишеї.
А у данци так си тегне, ек на воловоді,
Я думаю, шо вже доста критики такої.
А другий є ґатуночьок – то ны така вдачя,
То є врода таких дівок, шо звести собачя.
Така дівка ны посидыт в хаті ны мінути,
Она усьо мусит знаты и скрізь мусит буты.
Она в селі знаї бріхні нові шогодини,
По радії передає всі сільські новини.
Ходит селом на вытрішькы з роззівленим ротом,
Зато вночі дороб'єї она свою роботу.
Таку дівку можна взеты, з таков мож ші жыты,
Лиш триматы її у руках тай ші шшеста биты.
Бо їк зразу ны навернеш такую молодицу,
То забере в тебе шепку, даст тобі спидницю.
Буде їсты из другими, з вечера до ранку,
З тебе буде кепкуват, маты за біданку.
Аж тогди ти, хлопчі, визнаеш, шо то за насіні,
Скоро умреш на сухоти, усхне ты коріні.
Та чього ти, легінику, уже зажурился,
Та для тебе дівок третій ґатунок лишивси.
Файна дівка, ек калина, ґаздывского роду,
Веселенька, чепурненька, гречну має моду.
Зразу чімос приворожит, очіма чаруї,
Така дівка ны є горда, хлопцем ны гордуї.
Шош попробуй, легінику, из нев говорити,
То ти будеш користь мати из неї велику.
Така дівка мижи люде мало коли ходит,
А про бріхні або пльотки она ны говорит.
Мижи людьми она вміє себе поводиты,
Таку дівку усі фалі, тай будут фалиты.
А ек озмеш такую дівку – будеш ґаздуваты,
Буде тебе уважеты тай за ґазду маты.

Лиш дивиси, легінику, шоб ны помиливси,
Тай дывиси, шоби з дівки бакер ны зробивси.
Тай з другими ны водиси, ны будь блудний, сину,
Тай ны зганьби ти сам себе тай свою родину.
Я вам, хлопці, цисе казав, а ви собі знайте:
Котра дівка вам вдаєтси, то ви її кохайте.
А из гори на долину єблучько кочею,
Тай про дівок співаночьку уже закінчею.

ПЕРЕСПІВИ

Ой, пыду я в полонинку, на ту Старостаю,
А ек маю літуваты, лиш собі гадаю.
А ек маю літуваты, білі вувці пасты,
Відей міні без Марічккі навікі пропасты.

* * *

Одна гора високая, а другая низка,
Одна мила далекая, а другая близка.
А у тої близенької воли та корови,
А у тої далекої лишень чьорні брови.
А у цеї близенької ручьник на клиночьку,
А у тої далекої брови на шнурочьку.
А я цису близенькую людем подарую,
А до тої далекої пішкі помандрую.

* * *

Ой місіцю, місіченьку, ны світи нікому,
Тылько мому миленькому, ек пыде додому.
Світи їму ранесенько та розгони хмари,
А ек вже вын иншу маї, то зайди за хмари.
Світив місіць, світив єсний тай зайшов за тіни,
А я, бідна, гырько плачу – зрадив мене милий.
Або мене вірно люби, або мене лиши,
Або мої чьорні брови на папери пиши.
Писав же я чьотири дни та чьотири ночі,
Та ны можу написаты твої карі очі.
Писав же ти на папери, пиши на китайці,
Ек ны спишеш до вечьора, то я умру вранці.

* * *

Ой, коньку вороненький, дам ты материнкі,
Понеси ми вид Марічькі аж до Катеринкі.
Катеринкі ныма дома – пишла за вивцями,
Загубила перстенину з трьома камінцями.
Або міні перстенину, або міні гроші,
Або ми си побираймо обої хороші.

* * *

Ой из тої полонинкі студене вдарєї,
Та я того хлопця люб'ю, шо вын шепелєї.
Та я того хлопця люб'ю, шо чьорні кучері,
Поцулував мене сночі – ны треба вечері.
Поцулував мене сночі – забула си втерты,
Будут губки солоденькі до самої смерты.

* * *

Верховино ти зелена, єк ти си убрала,
Смереками зеленими гори украшала.
Та я пыду в полонинку тай буду співаты,
Та Марічьку миж горами я буду шукаты.
Поверниси дорогая, ны рви серця мого,
Моя краса пропадаї без серденька твого.
Та хоть вітри будут дути, смерекі хитаты,
А я буду миж горами квіточьку шукаты.

* * *

Єк літо си зачінає, всі у верхе ході,
Полонины в Чьорногорі всеке зілі роді.
На Ивана ході в верхе тай зілі збирают,
Бо цілий рык з того зіля они ліки мают.
Бо й афины и малины дозбираты годі,
А по Петрі косовиці у села приході.
Єк уже осінь надходит – трави си кінчеют,
Депутаты в полонинах вывці розлучеют.
Полонины, єк сироти без рыдної мами,
Єк худыбка заберетси, то сумно верьхами.
Але зато, єк худыбка у села приходыт,
Вся маржинка церинками веселенька ходит.

* * *

Та я пыду в полонинку на ту Старостаю,
Співаночьки в полонинці свої поскладаю.
Я молода дівченочька веселого роду,
В полонині заспіваю про ту стару моду.
Єк овечьки в полонинку файно си збирали:
В колоколи и в дзвиночькі, ніби всі співали.
Розвеселись, полонино, чього ти сумуєш,
Ти зелена Чьорногора всіх людей годуєш.
Кілько людей в полонинку вліті поспішают,
Афиночьки, малиночьки – вдвое си згинают.
Ти багата дорогая усіх покормила,
Полонинко зелененька, ика ти всім мила.

* * *

Послухайте, чесні люде, шош маю сказаты,
Про свый клопит нывеликий хочю заспіваты.
Єк ишов я з полонины до свої ґаздині,
А она мене заставила годуваты свині.
А я свині ны годую, лиш на ню моргаю,
А она мені видказуї: «Я любаса маю».
Тож порадьте, добрі люде, шо маю робиты,
Збаламутыв дідько жынку – ны хочі любиты.
Ны журиси, вывчерику, я за тобов гину,
Мині тато дає в віно легкову машину.
До машини – дві корови, поверьхову хату,
Єк лиш схочіш, будеш мати жыночьку багату.
Нашо міні та машина, хата и корова,
Коли знаю, шо миж нами ны буде любви.
Крашше пыду в полонинку, заграю в флорьку,
Там я д'собі приворожу смугляву доярку.
Иди, любко, погуляем, файно, по-легонькі,
Гей, музико, ти заграй нам жебывскої полькі.

* * *

За високі ,за Карпаты сонечько сідаї,
Є на світі гыр багато, а таких нымає.
Най сідаї сонце долу, де зелена хаща,
Єк у кого файна доля, а у мене крашшя.
А ты гори понад плаєм, полонины рыдні,
Поривняв би з иншим краєм та нима їй рівні,
А лігаї сонце спати, де стоє Карпаты,
Там Черемошу ніколи вроди ны втрачаты.

* * *

Ой. из тої полонинкі дрибний дошшік сипле,
Тай ніхто ми ны розкаже, хоть най си розсипле.

* * *

Ныма горыв крашших в світі над наші Карпаты,
Єк весело у них житы тай видпочіваты.
Любим ми свою природу, она нас годуї,
Черемош наш славний течи – вода в ным вируї.

* * *

Журилиси сусідочьки, журилиси люде,
Шо на моїй головочьці віноччок ны буде.
Брешіт, брешіт, сусідочьки, а набрешетеси,
Я винесу відро помий та нажеретеси.
Я винесу відро помий тай велике горші,
Брешіт, брешіт, сусідочьки, вылізли би очі.

* * *

Я такого любка мала, шо був ми солодкий,
Товаришка видобрала, вік би їй короткий.
Она любка видобрала, та най собі держит,
А я таке зілі найду, шо она видлежит.
Ой, коби я пизнавала зілічько зелене,
Ти би ны йшов до другої, ти би йшов до мене.
Нахиливси дуб до дуба, смерека пидперла,
Та ны ходи до другої, бо я ші ны вмерла.
На двох конях, мый миленький, сидіти ны будеш,
Та ны ходи до другої, бо й мене си збудеш.

* * *

– А шо тобі, моя донька, ци вкусила бджілка,
Чього она ны кусала, ек ти була дівка?
– А она мене ны кусала, високо літала,
Мого тіла біленького она ны досігала.
А теперкі, рыдна мамко, бджілка си знызила,
Мого тіла біленького хитренько вкусила.
Журиласи мамка мною, ек рибка водою,
Дала мене в ныволечьку – желуї за мною.
Дала мене в ныволечьку, та дала, та дала,
Та ек тоту конопельку в могилу поклала.
Та ек отій конопельці у могилі мілко,
Отак міні, моя мамко, у ныволи гырько.
Лиха доля, ек ны прип’ї, то она прокурварит,
А ек прийде додомочьку, здоров’їчько збавит.
А ек прийде додомочьку, бука ны шукаї,
Валит пласом мижи плечі, душа си минаї.

* * *

За гуцула виддаюси, гуцул моя доля,
Скоро завтра весілечько, гоя, мамко, гоя.
Дайте міні сорочічьку, котра би найкрашшя,
Шоби люди пизнавали, шо я донька вашя.
Дайте мені запасочьки по сім ныток шовку,
Тай китичьки та косичьки на мою головку.
Дайте міні той кожущок, шо ші ны ношений,
Най го вінчек закосичет, той шо позлочений.
Най-ко виді люде славу, шо дівченув була,
За гуцула виддаюси, бо люб’ю гуцула.

* * *

Товаришко, сестро моя, станьмо, порадьмоси,
Єк маємо за біду йти – ны виддаємоси.
Єк маємо за біду йти – на біду робиты,
Волиємо в свої мамки дівками ходиты.
А я була в свої мамки одна-одиниця,
Я по воду ны ходила, бо в саду керниця.
Я по воду ны ходила, дривец ны рубала,
То тилько я в свої мамки гаразду зазнала.

* * *

Мене мамка породила, забула скупаты,
А хоть рости, хоть ны рости – будеш бідуваты.
Мене мамка породила, забула вповиты,
А хоть рости, хоть ны рости – гырько будеш житы.
Мене мамка породила тай посеред поля,
А хоть рости, хоть ны рости – гырька твоя доля.

* * *

Нашо мене виддаєте, моя рыдна мамо,
Та ци я вам, молоденька, ны вставала рано?
Нашо мене виддаєте, мої рыдні тату,
А хто буде вам на зиму веселиты хату?
Нашо мене виддаєте, мої рыдні браті,
А ци я вам, молоденька, надоїла в хаті?
Нашо мене виддаєте, мої рыдні сестри,
А хто буде вам у хаті поредочьок вести?
А заграйте, музиканты, заграйте у труби,
Та бувайте здоровенькі, всі мої подруги.

А бувайте здоровенькі, мамині пороги,
Але куда проходили мої білі ноги.
А бувайте здоровенькі, мамині выконця,
У котрі я си дывила рано до схід сонця.
Та заграйте, музыканты, грайте цимбалісты,
Та бувайте здоровенькі, мої компаністы.

* * *

Хто на мене ворогуї, хто на мене бреше,
То най вырве штири зуби, тай му буде легше.
А ой, сусід сусідови лишень шкоду робит:
Тай му межу переходит, тай до жынки ходит.
– Николаю, я вмираю, бо гороху хочю,
– Ти ны вмирай, Гафієчко, я ты намолочю.
Плете Матій батыг довгий, Матііху биты,
Шо ны хочі Матііха Матія любиты.
Дала тобі, легінику, раз си пообийматы,
А тепер вже ті ны можу буком видогнаты.
Я ныдавно оженивси, лиш другі мнісниці,
Свої діти ны зибрав би на дві колісниці.
Один гаразд попоїсти, другий – погуляты,
А ше третій гараздочьок – до полудня спаты.
Ой гаю мый зелененький, тай гаю, тай гаю,
Ой, ны ходи попид хату, мерзенний бугаю.
Коло млина суха бзина – була би теленка,
Вчіпиласи мого любка икас зелененка.
Та коби-то зелененка – икас репухачька,
Тегайтси за миленьким, ек келава качька.
Ой, летіли горобчіки тай летіли крукі,
Икий би хлоп ны був мудрий, баби збаламуті.

* * *

Ой, сонечко в выконечько, а місяць у крузі,
– Бувай, мила, здоровенька, бо я на вилузі.
Бувай, мила, здоровенька, я тебе вінчую,
Першу нычку тай послідну я в тебе ночьюю.
Єк ны будеш, дівченонько, тужиты, тужиты,
Бо я пыду до цісаря три роки служиты
– Ой, ны буду, козаченьку, ны буду, ны буду,
Я за гору, ти за другу – за тебе забуду.
Та єк зачев козаченько лозічко минаты,
То зачели дівченоньку сльози обливаты.
А єк зачев козаченько за верьх затаваты,
То зачели дівченоньку водов видсипаты.
Сідлай, братчику, ти коня того ворного
Та пиди-ко, заверни-ко козаченька мого.
Ой цуп, коню, пидо мною на дубовим мості,
– Та вертайси, козаченьку, маєш дома гості.
Та вертайси, козаченьку, вмираї матуся,
– Най вмираї – спочеваї, я вже ны вернуся.
– Вертай-ко си, козаченьку, вмирає твій отец.
– Най вмираї спочеваї, я цісарский хлопец.
– Вертай-ко си, козаченьку, вмирає сестриця.
– Най вмираї – спочеваї, служба – ны дурниця.
– Вертай-ко си, козаченьку, вмираї дівчена.
– Та най она ны вмираї, бо она заручена.
А Господи, поможи ми коня потужиты
Та й шоби ту дівченоньку живу захопиты.
Приїхаю до дівчени, на її подвірі,
А дівчені вже играї сумненьке весілі.
Ныжки мої білесенькі, єк ви си вложили,
Єк я їхав до цісаря, ви ші виріжели.

Ручки мої білесенькі, ек вас файно склали,
Ек я їхав до цісаря, ви ші обнімали.
Очінета мої бідні, ек ви си изрули,
Ек я їхав до цісаря, ви веселі були.
Ой ни плачь-ко, легінику, ны давайси в тугу,
Та ек вийдеш ти из войска, найдеш собі другу.
Я ны кажу, шо ны найду на личько білішу,
Але знаю, шо ны найду на серце шшірішу.

* * *

Виддавала мене мамка за діда старого,
Тай казала шшінуваты так, ек молодого.
А я знаю, рыдна мамко, ек го шшінуваты,
До лавиці присилиты, кропиви даваты.
А пид ноги грани даю, шоби дід загрівси,
А у личько витраскую, шоби червонівси.
А у личько витраскую, шоби був червоний,
А за вуха пидкручую, шоби був гонорний.
Ой, ци ти чюв, старий діду, ика була вмова,
Шоби я йшла на забаву, а ти сидів дома.
Шоби я йшла на забаву тай на цілу днину,
А ти сидів у запічку, колисав дытину.
А я прийшла из забави, глипнула в колиску,
А дытина заплакала – тріс діда по писку.
Задумавси старий дідо тай собі шепочі:
«А я старий, ця молода, ця мені доскочі».
Задумавси старий дідо тай собі говорит:
«А я старий, ця молода, ця міні примовит».

* * *

Чього місяць тай ны сходит – хмара наступила,
Чього милий ны приходит – мати ны пустила.
Єк ны можеш, мый миленький, вид мами си вкрасы,
Пускай коня вороного на мый город пасты.
А кінь буде траву пасты, чисту воду питы,
А ми двої, серце моє, будем говориты.
То би тоти писарики в письмо ны вложили,
Шо ми двої, серце моє, переговорили.
То би тото писарики ны переписали,
Шо ми двої, серце моє, перещебетали.

* * *

Ци я тобі ны казала, мый милий легіню,
Ти хоть бери, хоть ны бери, робиты ны вмію.
А я в хаті ны замету, бо си ны хілею,
Пометині ны виберу, ручки ны валею.
А я їсти ны злагожу, бо такі ны хочю,
Тай мисочьки ны помію, бо рукі ны мочю.
Полотенце ны посную, бо ны розумію,
Сорочічку ны вишию, бо такі ны хочю.
А я тобі говорила, мый миленький мужу,
Було собі вибираты до работы другу.
Бідна моя головочько, шо я наробила:
Полюбила вивчерика за кавалок сира.
Ой, коби я, молоденька, свої крильця мала,
Я би в тоту полонинку шоднины літала.
Ой, коби би крильця мала, я би полетіла,
Я би свому миленькому вивці подоїла.
Ой, ковала зазулиця, сіла на причівку,
Тай за цису співаночьку варт сто грам горівкі.

* * *

Ой, я пыду води брати у сусідску студню,
Ны так міні води треба, ек сусіда люб'ю.
Ек би річка ны ширічка, я би ны бродила,
Ек би любчек ны парубчек, я би ны любила.
Ек би любчек ни парубчек, ны та подобочка:
Личко біле, очі сиві, ек у соколочка.
Ой, болит мні головочка, я ї перев'єжу,
То за тобов, мый миленький, по-правді ты кажу.

* * *

Я би собі заспівала, ны маю голосу,
Мене хлопці подержели на морозі босу.
Ой, выросла черешенька вид коріня гладка,
З одним стою тай говорю, а за другим гадка,
З одним стою тай говорю, бо я їго знаю,
За другим мні серце болит, бо го ны видаю.

Видколи мні мамка била, вид тогди си бою,
Цілу нычку понад річку з парубками стою.
Та сонечко вже заходить, наступає нычка,
Такий файний мый миленький, ек у траві чічка.
Ой, кучері, моя мамко, кучері, кучері.
Ны раз я си настоєла з вами увечері.

Ны дай міні, моя мамко, зо дві доби їсты,
Лиш пусти мні из миленьким на колодизь сісты.
Понад брови кучерики, понад брови пави.
Ныма мому миленькому в Бережници пари.
Ой, у мого миленького кучері трісутсы.

Зато за ним молоденьким усі дівки б'ютьсы.
Ек ны годні розлучіти рибку из водою,
Так ны годні розлучіти милого зо мною.
Ой, вієли буйні вітри, віяли, віяли,
Розвієли тверду любов, шо ми двое мали.
Ой, ны купуй горівочки, ны йди д'міні в гості,
Скажу тобі вірну правду – вже кінець любосты.

* * *

Ой, кувала зазулиця в лісі на орісі,
Треба жынку шінуваты, ек ластывку в стрісі.
Треба жынку шінуваты, хотівши ї маты,
Бо она тобі ны служныця всьо подозираты.
Бо она тобі ны служныця, она тобі ґадзиня,
Куда пыдеш, выдкі прийдеш – хата ны пустиня.
Куда пыдеш, выдкі прийдеш – вечєря зварена,
Біленькими подушками постіль постелена.

* * *

Осердивси мый миленький, я го перепрошу,
Бо я іго перстенину на пальчіку ношу.
Ти на мене, мый миленький, запусто надувси,
Тылько би си раз оженив, кільки раз убувси.
Та я стою коло плоту, коло дротіного,
Та вмий собі, любку, личько вид ротика мого.
Икий тебе чьорт розсердив та най перепросит,
Куда ході чьорні хмари, най там тебе носит.
Йшов миленький попри хату, выдкрила выконце,
Ны хотів си подивити, ны видів би сонця.
Легінику молоденький, ти зрадливо робиш,
Шо проходиш попри мене, навіть ны говориш.

Абес тогди заговорив до дєді, до мами,
Коли собі заговорі гори з дольнами.
Абес тогди заговорив до свої родини,
Коли собі заговорі гори и долини.
Ой, поїхав мый миленький, поїхав, поїхав,
Єк про мене ны згадаєш, бодай ны приїхав.
Ой, ны слухай, милий Боже, шо я говорила,
Єк би милий ны приїхав, шо би я робила.
Та нагадай, мый миленький, єк ми си любили,
У високу полонинку у гриби ходили.
Ти гадаєш, мый миленький, шо я тебе люб'ю,
Та я тебе, парубчку, словами голуб'ю.

* * *

Ой, нагадай, мый миленький, єк ми си любили,
Ми си одно без другого води ны напили.
Ой, нагадай, мый миленький, єк ми си любили,
Один цугор солоденький на двої ділили.
Снило ми си сеї ночі, шо коло керниці,
Я любкови подавала ротиком видиці.
Снило ми си сеї ночі, снило ми си сночі,
Приснивси ми мый миленький, їго файні очі.
Снив їс ми си, любку, сночі и снівси зорями,
Я устала, тебе нима, вмиласи сльозами.
Ой, люб'ю ті, мый миленький, мало ны вмираю,
Я до тебе, ти вид мене, шо робиты маю.
Коби прийшов мый миленький та поговорив би,
Єк би видів, шо я смутна, то розвеселив би.
Кобес прийшов посидіти изо мнов на лавці,
Так би ты си зрадувала, єк дьтина мамці.
Легінику солоденький, цы будеш мні биты,
Єк я буду попри тебе другого любиты.

Ны противси, мый миленький, я си ны против'ю,
Єк из другим заговорю, на тебе си див'ю.
Тече потык, тече потык, в річку попадаї,
Любов гырша вид слабости, хто на ный си знаї.
Упав сніжок, упав сніжок, я по нему брожу.
Ти за мене скоро забув, я тебе ны можу.
Тече вода, тече вода, тече прохолодна,
Ти за мене скоро забув, я тебе ны годна.
Тече вода, тече вода, вже керниця повна,
Такі в любка кучерики, єк на свини вовна.
Легінику солоденький, на бык шепку носиш,
Єк ны вмієш цулувати, чього рта просиш.
Йде гонорний легіничьок, на дівку ны дивит,
Вын руками розмахуї, хавку на бык кривит.
Чього до мні ны приходиш, чього ны буваїш?
Цы ти мамка заказала, цы ти другу маїш?
Чьо до мене ны приходиш, шо то за причена?
Цы ти мамка заказала, цы друга дівчена?
Сночі до ті ны приходив, бо хто таке видів,
Мама гачі ны зашила, я на печі сидів.
Легінику солоденький, я би ті просила,
Аби нашу тверду любов вода ны мулила.
Ой, из гори на долину водиця ны дыйшла,
Нывеличька любов була, зато си розийшла.
Ой, любімси, мый миленький, любімси, любімси,
Хоть би гора в гору била, то ны розходімси.
Легінику солоденький, де ми любов діли?
Сумні тоти перелази, та де ми сиділи.
Ой, я вйду на вулицу: «Добрий вечір, хлопчі,
Вже си наша тверда любов попод ноги топчі».

* * *

Ой, мамочко-голубочко, а мамочко-зірко,
Ны дай мене за п'їницю, бо буде ми гырько.
Ны дай мене за п'їницю, дуже тебе прошу,
Та най я у своїм серци біль тыжкий ны ношу.

* * *

Горівочко солоденька, п'ю ті, ек сметану,
На лавицу лежу спати, з-пид лавиці встану.
Горівочко солоденька, в тобі є дурило,
А шо тебе видумали Мошко тай Гаврило.
Горівочко солоденька, я тебе ківаю
Тай беру тебе за ноги, стримголов пускаю.

* * *

У неділю пыду д'горі, в суботу си верну,
Подорозі любку маю, до неї поверну,
Подорозі любку маю – выкна до дороги,
А хоть би я ны повертав, повертают ноги.

* * *

Ой Иванку, Иваночьку, пишний колосочьку,
Ны по чім ты ны пизнаю, лиш по голосочьку.
Ивасю, Ивасю,
Пожени ми сиві воли, я вижену Ласю.
Ти выжены сиві воли на широке поле.
Та будемо випасати, Иваську, обоє.

* * *

Кугутику татаристий, ны дери петрушку,
Аби було миленькому закришиты юшку.
Ой, я ишов до дівчени темними лугами,
Ударила жеба ритев, я вкривси ногами.
А я ишов до дівчени то співав, то гойкав,
А ек ишов вид дівчени – на ребра си йойкав.
А я ишов до Марічки темненької нычки,
Та ек упав у кропиву, чуть ны вмер без свічки.
А Марічка добра була, на мене дихнула,
Би тим чесом, каже, разом душа си обернула.

* * *

Ой, содома, моя мамко, содома, содома,
Кобес мене оженила, я би сидів дома.
Кобес мене оженила, я би постаткував,
Попид чюжі перелазки нычки ны ночював.
Попид чюжі перелазки, попид чюжі кучі,
Постолета подерлиси, до милої йдучі.
Попид чюжі перелазки, попид чюжі стіни,
Мало мене сеї ночі кютюги ны ззіли.

* * *

Покочею срібний перстынь по тисовим столі,
Давно був я, файна любко, з тобов на розмові.
Давно був я, файна любко, давно говорив я,
А я вічно роботами, тебе ны видів я.
А ти такі побіліла, а я такі знигів,
Та й за тото, дівченонько, шо сми ті ны видів.

* * *

Сопілочька єворова, оріхова скрипка.
– Кудя ходиш, кого любиш, моя чьорнобривко?
– А я собі хожу, хожу в ліски по горішки,
А я собі люб'ю, люб'ю кожного потрiшки.

* * *

А мый милий чьорнобривий на бык зачісавси,
Кажут люде, шо ныфайний, а вын міні вдавси.
Кажут люде, шо ныфайний, зато я файнішя,
Єкби мене Василь узєв, я би шє радiшя.

* * *

Ой овечьки-бебелечьки, писані ботею,
Хто вас буде випасаты, єк я си ожєню.
Ны буде вас випасаты ні брат, ні сєстриця,
Але буде випасаты чюжя-чюжєниця.
Але чюжя-чюжєниця тай чюжїї люде,
Хто вас буде випасаты, єк мене ны буде?

* * *

Ци я тобі ны казала, пєсику біленький,
Шобєс тогди ны дзяворив, єк йде миленький.
Абєс тогди ны дзяворив, ны був коло хаты,
Та єк иде мый миленький личько цілуваты.
Цілуй, цілуй, мый миленький, так файно цілуєш,
Усіх дiвок помудрував, мене ны змудруїш.
Ти всіх дiвок помудрував тай из них смiєшси,
А ти мене ны змудруїш, так міні здаєтси.

* * *

Вії вітер буйнесенький та понад діброви.
– А ци выйдеш, файна любко, ввечір по корови?
– А ны знаю, ци я вйду ввечір по корови:
Болит мене головочька понад самі брови.
Болит мене головочька, нічим зав'їзаты,
Пишов милий до Сигота фустку купуваты.
– У Сиготі я купував, в Пістини малював,
У Косові на ермарку любці подарував.
Ой, любці подарував, най носит здорова,
А за мене молодого шшіро просит Бога.
Ой, шшіро просит Бога, сітого Николу,
Єк буду ше купуваты, то куп'ю шовкову.

* * *

Єк прийшов чес женитыси Климовому сину,
Пишла рыдня, єк годитси, свататы дівчену.
Сіли свати й дипломати сватові в господі
Тай ны знали, шо казати при такій нагоді.
Федір тот зачев про гречку, Марта про погоду.
И хоть би тобі словечько та про ту пригоду.
Сват ны стерпів: «Шо за жерти, хто отак сватаї?»,
«Ми перший раз, – каже Марта, – досвіду бракуї.
Ото коли ше пизніше женитись прийдетси,
Тогди знати мемо ліпше, єк ото ведетси».

* * *

У неділю рано встала, косичьку урвала
Та, идучі на утреню, любкови подала,
Прийди, прийди, легінику, най ті закосичю,
Шоби мама ны казала, шо ті пусто кличю.
Ой, ны кого так ны люб'ю, ек оту Олену,
Бо она мені дарувала китичьку черлену.

* * *

– Ой гуцуле, гуцулику, гуцуле-ватаже,
Чього твоя гуцулочька «Помай Быг» ны каже.
– Екби моя гуцулочька «Помай Быг» казала,
То она би си в полонині гуцулков ны звала.
Гуцулка мні породила, гуцулка мні мати,
Гуцулка ми постелила: «Лігай, сину, спаты".
Гуцулка мні породила, з гуцулков люб'юси.
Ек гуцулку я ны озму, то ны оженюси.

* * *

Ой, заспівай, соловію, заспівай сивенький
Та заспівай на той голос, шо співав миленький.
А я свого миленького пизнаю здалека,
Вын високий та файненький, ек в гаю смерека.
Ой, нависли чьорні хмари, нависли, нависли,
Ны сходит ми мый миленький ны з гадки, ны з мисли.

* * *

А из дуба кора груба, з євора тоненька,
Ныма того, шо ми казав: «Любка солоденька».

Ой дівчено, дівченонько, така ми миленька,
Єк уліті на нивочьці вода студененька.
А у мої миленької мальовані двері,
Садок ми си розвиваї, ек иду до неї.
А на нашій полонині густа смеречіна,
Ци шє тебе, легінику, біда ны навчіла,
Поки ми си та й любили, сухі дуби цвили,
А ек ми си розлучіли, сиренькі пов'єли.

* * *

Ой, рїда-рїда дана та дана, та дана,
Икас біда набрехала, шо я люблю Йвана.
Икас біда набрехала та нашепотїла,
Я Ивана ны любила, лише сми хотїла.
Та я Йвана ны любила, скарай мене, Боже,
Та ек схочю полюбиты, поможи ми, Боже.

* * *

Василю, Василю, купи міні коралики на тоненьку
(біленьку) шию.

Купи ж мені коралики за лева, за лева,
Шоби люде пызнавали, шо я Василева
Василю-гранитилю, гранати по тобі,
Штири рїди кучериків, Василю, на тобі.
Штири рїди кучериків, а три рїди пави,
Аби ходив горі-долыв ны найшов би пари.
Аби ходив горі-долыв попыд полонины,
Ныма міні без Василя веселої днины.
Ныма села без болота, а лісу без калины,
Ныма міні без Василя веселої днины.

Ныма села без болота, а лісу без обочі,
Ныма міні без Василя веселої ночі.
Ци мый милий такий файний, ци міні видитси,
Очінетами кліпає, губками смієтси.

* * *

На горбочьку кладут церькву з нової дубины,
Мене, мамко, хлопці люб'ї з малої дытины.
Мене, мамко, хлопці люб'ї, бо я хлопцям любя,
Мене мамка вытесала з зеленого дуба.

* * *

Изгоріла скирта сіна, зарінок пісочьку,
А хто мені молодому выпере сорочьку.
Мама стара, сестра мала, а жынки ны маю,
До сусіды ны понесу, бо си устидаю.
Таку маю дівчєноньку, єк рыднєнька мати,
Шо выпере, вытачєї, принесе до хати.

* * *

Ой, из тої полонинки студєне вдареї,
Та я того хлопця люб'ю, шо вын шєпелєї,
Ой, у полі жито, жито, зелєне колосі,
А я того хлопця люб'ю, шо чьорне волосі.
Та я того хлопця люб'ю, шо чьорні кучері,
Єк учєра поцілував й ны треба вечєрі.
Поцілував мене сночі, забула си втерты,
Будут губки солодєнькі до самої смерти.

* * *

У неділю пьду д'горі, в суботу си верну,
Подорозі любку маю, до неї поверну.
Подорозі любку маю, выкна до дороги,
А хоть би я ны повертав, повертают ноги.

* * *

Иде бичьок у плаєчьок тай тоненько ричі,
Выйди, выйди, дівченонько, бо ті легінь кличі,
Та ны вйшла дівченонька, вйшла її мати,
Кому треба дівченоньки, най иде до хаты.

* * *

Одна гора високая, а другая низка,
Одна мила далекая, а другая близка.
А у тої близенької воли та корови,
А у тої далекої лишень чьорні брови.
Та у цеї близенької ручьник на клиночьку,
А у тої далекої брови на шнурочьку.
А я цису близенькую людем подарую,
А до тої далекої пішки помандрую.

* * *

Ти, дівчено найдорожчя, сонечько пекуче,
Губки твої солоденькі і личько пахуче.
Ти, дівчено найдорожчя, гину за тобою,
Куда иду, шо ны роб'ю, тинь твоя за мною.
Ти, дівчено найдорожчя, ек за тобов тужу,
Куда иду, шо ны роб'ю, из дороги блужу.

* * *

Ой, женила мене мамка, женила, женила,
Шо й по міні поломила їсенові вила.
Та в гусарі я ны пыду, служиты ны буду,
Дівче ми си сподобало, жениты си буду.
Дівче ми си сподобало на панській долині,
Коби пани дозволили, женив бих си нині.
Коби пани дозволили, а попи шлюб дали,
То ми би си молоденькі обої побрали.

* * *

Ой, летіла зазуленька понад Соколывку,
Тай поїла пшениченьку, лишила польвку.
Ой, шо ж міні з половоньки, коли ныма зерна,
Ой, шо ж міні з тебе, любко, коли ти мізерна.
А ек хочіш, мый миленький, шобих була красна,
Купи міні мішок булок тай ше бочку масла.
А ек хочіш, мый миленький, шобих була біла,
Купи міні парасольку, шоб ны загоріла.
Купи міні парасольку за лева, за лева,
Шоби мене пизнавали, шо я Василева

* * *

Ек би річька ны ширічька, я би ны бродила,
Ек би любчек ны парубчек, я би ны любила.
Ек би любчек ны парубчек, ны та подобочька,
Очі сиві, личько біле, ек у соколочька.

* * *

Ой соколе, соколику, високо ны літай,
Та ек любиш мні одну, на другі ны кліпай.
Та ек любиш мні, миленький, люби мні самую,
Та ны води очінета на любку другу.

* * *

Богдай тобов, легінику, дідько возив дуби,
Через тебе мене люде узели у зуби.
Богдай тобов, дівчечочко, дідько возив латы,
Нашо я так через тебе ны держуси хаты.

* * *

Нашо міні коло хаты кутюги триматы,
Є у мене сусідочки, шо вміют брехаты.
Та най брешут, та най брешут, та ек розуміют,
Прийде тота годиночка, шо они поніміют.
На високій полонині вивці вовну губ'ї,
Най си третий ны мішеї, де си двої люб'ї.

* * *

Ны далеко до дівчени, лиш через дорогу,
Єк ны пыду до дівчени, хромаю на ногу.
Єк ны пыду до дівчени, ек ны поцую, у,
То на вухо осліпію, на очі ны чую.

* * *

Гуляй, доню, ны бороню, ти нагуляєши,
Бо ек пыдеш ти за него, то задумаєши.
Ой, ны думай, дівченонько, ны думай, ны думай,
Пшеничьенька вродиласи, ек широкий Дунай.
Ой Дунаю, Дунаєчку, тиха вода в тобі,
Легінику солоденький, поговорім собі.

* * *

А вой сночі из вечера люлька си курила,
Впала з печі на пидлогу, на цебер си вбила.
Та пишов я, браті, в місто люльку купуваты,
Люлька була задорога, ны мыг сторгуваты.
Там багацка дівченонька ейця продавала,
А я її ек запросив, а вна сторгувала.
Ек зачела торгуваты, очыма моргаты,
То я мусів горівочьки купити півкварты.
Тай пишов я из тов люльков через перелази,
Икийс дурень мене вдарив буюком штири рази.

* * *

Я на печі у ставочьку черпав воду саком,
Ловив рибку гребельками, в шпаки стрілев маком.
А у шпаки стрілев маком, а в зайці – оріхом,
Коромислом вперезавси, а пидперси міхом.
Коромисло си пирвало, а міх поломиwси,
Огирьки си розсипали, лиш росыв лишивси.

* * *

А міні си издрімало, дайте ми зголов'ї,
Овой, до Вас, Марусино, дай, Боже, здоров'ї.
Закувала зазулиця у попа на розі,
Сподівайси, Марусино, горівка в дорозі.
Закувала зазулиця сіла на орішок,
Прошу я Вас, Марусино, на оцей кілішок.
Закувала зазулиця, тай сіла у жито.
Най вам цися горівочька буде на пожиток.
Ой, кувала зазулиця, тай ше буде виты,
Треба выпити горівки тай ші закуситы.
Кувала зазулиця тай сіла у бучка,
Беріт оцу горівочьку, бо зболіла ручька,
Ой, кує зазулиця аж до Ковальовки.
А чьому вын ны співає, ци ны пив горівки?

* * *

Привіт я ты посилаю через корчъ калини,
Шоби тобі веселенько кождої хвилини.

* * *

Ой, збирала баба діда у білу сорочьку,
Тай пислала баба діда у гай по водочьку.
Иди, діду, иди, діду, тай ны забарейси,
З молодими дівчєтами тай ни розмовлєйси.
А молода дівчєнонька води набирала,
Сіла собі на цембрину, з дідом розмовляла.
– Ой, ти, діду, ой, ти, діду, ой, ти старий діду.
Убий свою стару бабу, я за тебе пыду.
Иде дідо додомочьку, а баба з лозою.

– Оце тобі старий діду з пызною водою.
Зажди, бабко, зажди, бабко, ми помиримоси,
Ой, пыдемо до Дунаю тай скупаємоси.
Прийшла баба до Дунаю, лиш ногу вмочіла,
Дідо бабу штуркнув з-заду, баба си втопила.
Иде дідо дорогою тай в долоні плешші,
– Слава Богу, втопиласи, оженюси я ші.
Иде дідо дорогою тай в долоні ріже,
Огленувси з-заду себе – баба з води лізе.
– Ой, ти, діду, старий діду, шо си тобі стало,
Якби ти мав двадцять любок, тобі би ше мало.

* * *

Ой, я знаю, шо гріх маю, пекло вогнянеє,
Шо давала цілувати личько рум'янеє.
Кажут люде, шо суд буде, шо будут судиты,
Коби мені присудили всіх хлопців любиты.
Полюбила я Николу, Федора, Степана,
Грицька, Стецька і Данила, Петра та Ивана.
Єкби міні пошістило Василя зловиты,
Я б ны стала бырше хлопцям голови сушиты.

* * *

Ой, ны дайси, легінику, на зраду, на зраду,
Та я така молоденька від горя пропаду.
Та я собі полюбила хлопця молодого,
Та ек буде мама бити, шоб було за кого.
На високій полонині два дуби зрослиси,
Пожелуєш, легінику, шо ми розыйшлиси.
Та ны дай-ко, дівченонько, за собов тужиты,
Але дай ми з білих ручок води си напиты.

Та я була молоденька, ны знала нічого,
Я думала, шо ны буду любиты нікого.
Єк би вітри ны віїли, а бурі ны били,
Та єк би нам ны вороги, ми би си любили.
Люби мене мый миленький, люби мене, люби,
Бо у мене стан тоненький, солоденькі губи.
Бо у мене стан хороший, губи солоденькі,
Мама медом намастила, єк була маленька.
Люби мене, мый миленький, хоть я нывеличька,
Буду тобі щебетаты, єк перепиличька.
А хоть же я нывеличька, але я – Маруся,
Тогди любка поцілую, коли заручюся.
Барвіночку зелененький, стелиси низенько,
А ти, милий-чьорнобривий, присуньси близенько.
Ой, за річков, мый миленький, за річков, за річков,
Ліпшої ти ны найшов би, хоть би світив свічков.
Ой, хороший мый миленький, хороший, хороший,
Єк обійме, поцілує, ны треба мні гроший.
Через гору високою тоненькая нитка,
Чьо до мене ны приходиш, така нычька видка.
Болит мене головочька, єк вечір настане,
Прийди, прийди, мый миленький, може перестане.
Де би з тобов постоїты, де би з тобов сісты,
Де би тобі, мый миленький, всу правду вповісты.
Коби тебе, мый миленький, на годину вздріла,
Я би тобі свою любов ны переповіла.
А я иду вуличькою, камінічько лічу,
Думаючі за любчека, де я їго стрічу.
Коби скоро звечьоріло тай місяць засвітив,
Коби мене мый миленький на дорозі стрітив.
Єка днинка нывеличька, тежко перебуты,
Коби скорше до вечера, коби з милим быты.

* * *

Ой, дошшь иде, роса паде на білу березу,
А я свому миленькому сорочьку мережу.
Ой, мережечьку мережу, цирочьку циркую,
Ой, присуньси, мый миленький, най ті поцулую.
Ой, вишию миленькому біленьку фустину,
Так любческа поцулую, ек малу дытину.

* * *

Ой, зацвило моє зілі синенько-синенько,
Ніхто так си ны сподобав, ек тот Василенько.
Ой Василю, Василичьку, житний колосочьку,
В выкні сижу, тебе вижу в вишневим садочьку.
Ой, добраныч, мый миленький, бо я йду вже спаты,
Рада тебе на добраныч раз поцулуваты.

* * *

За горами високими голуби літают,
Літа мої молоденькі ек скоро минают.
Я розкоші ны зазнала, тай ны буду знаты,
Літа свої молоденькі буду пам'ітаты.
Літа мої молоденькі, молоді, молоді,
Ви так скоро проходыте, ек листок по воді.
Літа мої молоденькі, де ви си поділи?
Може, вас у темным лісі медведі поїли?
Ой, кувала зазуличька, кувала, кувала,
На світі я ші ны жила, лишень бідувала.
Закувала зазуленька та сіла на дичьку,
Ны далеко любко сидит, лиш через водичьку.

* * *

Куда идеш, Іванихо, до куми, Петрихо,
Ночуйте в нас, сеї ночі вчинилося лихо.
Полігали вечєраты, посідали спаты,
Нім дытина запііла, треба уставаты,
Кугут Богу душу виддав, треба хорониты.
Розкажіть, де дек мешкає, шоби ны блудиты.
Там, де всі плоти цеглові, а з форосту хата,
Там пес новий на завісах, брама сороката.
Там пес новий на завісах, брама сороката,
Назад хати стоїт верба, дівка росохата.

* * *

Юрію, Юрію, ны пий воду студененьку, я тобі нагрію,
Ны пий воду студененьку, студеного леду,
Та я тобі розигрію солодкого меду.

Голосочьку мый тоненький, пушшю ті, ны йму ті,
Ой Іванку, серце моє, ек шшіро люблю ті.

Ой Марічько, пишна чічько, пишне ті им'єчько,
Ек си будеш виддаваты, клич на весілєчько.

А я прийшов на весіле, там весіле було,
Була юшка з калюхами, а хліба ны було.
Була юшка з калюхами, а хліба ны кіркі,
А я собі заспіваю ворогам навкіркі.
Ой вороги ви вороги, вступітси з дороги,
А ви мене обсудили вид ныг до голови.

* * *

Ишов быцьок у плаіцьок и тоненько ричі,
Війди, війди, дівченочько, легінь тебе кличі.
Та ны вйшла дівченочька, вйшла її мати:
«Кому треба до дівчени, най иде до хати».
А я прийшов до дівчени тай став серед хати:
«Та ци можна, дівченочько, старосты прислаты.
Але можна, легінику, старосты прислаты,
Але треба, легінику, тризілля копаты».
«Ой, иду я в полонинку тими кічірками
Тай нахожу тризілічька мижи кічірками.
Та став я тризілічька копаты, копаты,
Прилетіли три зазули, зачели коваты:
«Та ны копай, легінику, тризілі, тризілі,
Бо дівчена зобрехала, в дівчени весілі».
«Ой, седу я на коника, на нове сідельце,
Тай пыду си подывиты дівці на деревце».
Тай приїхав вын коником до самої хаты
Тай виходіт чесні ґазды горівки даваты.
«Ны хочю я, чесні ґазды, вашої горівки,
А лиш хочю говориты два слова до дівки».
Лівов руков, лівов руков зілічько подає,
Правов руков из кишені шаблю витіґаї.
А ек тота буковина вид вітру леліла,
Тай так отий дівченочьці голу видлетіла.
Єк учюла її мамка, в долоні сплескала,
А уздріла свою доньку – тежко заплакала.
Ввійшов Илько у хороми, луснүвси в долоні.
«А шо тут си наробило, то най Бог борони.
Всокотила смих ті, донько, вид вогню, вид води,
Та ны могла всокотиты вид цеї пригоди».
Ой, посію пшениченьку по тому вивсови,
А я собі дівку кохав, ны другому псови.

Ци ви чули, люде добрі, таке покаїні,
Шо сегодне весілечко – ввечір посіжині.

* * *

Журо моя, туго моя, вид кого ті маю,
Я на тебе, ек на вывці, заруб-зарубаю.
Ой, я заруб зарубаю, плоти погорожу,
Штири любці змудрував я , п'єтої ны може,
Штири любці змудрудрував я, из п'єтов жертую,
Чей ми Господь допоможе, шо й цису змудрую.
Ой поїдеш, моя мила, пропадеш навіки,
Там си річка розийграла на чьотири ріки.
Сідай, любко, коло мене, сідай-ко близенько,
Шоби добре цілувати в личько солоденько.
Прихилиси, мый миленький, прихилиси д'міні,
Ек плекати си хилеї мамка ид дытині.

* * *

Я ныкого так ни люб'ю, ек отого Леся,
В него штанці по коліна, в пазусі кулешя.
А ныкого так ны люб'ю, ек свого Никуцу,
Куда иде, выдків прийде, несе міні цюцю.

* * *

Наймиліше міні жити там, де я родивси,
Там я рыс тай пизнав Бога, там я в школі вчивси,
Деревце там кожде знаю тай дуби старії,
Там прожив я дні веселі, літа молодії.
Там знакомі тай сусіди, там моя родина,
Тамкі квітне на підгірках червона калина.

Тай там рибка в Черемоши весело гуляє,
А в садочку під виконцем соловей співає.
Сади милі, ниви рыдні, ек я вас ны бачю,
Ек про вас я изгадаю, то й ны раз заплачу.

* * *

Колис були літа добрі: жита си родили,
Сусіди си навиділи, браті си сходили.
Та настали такі літа: жита си ны роді,
Сусіди си нынавиді, браті си ны сході.
Сусіди си нынавиді, браті си ны сході,
Та кум з кумом, а брат з сестров, ек вінчені ході.

* * *

Молоденька молодичька, лише си виддала,
Та она свого чьоловіка в роботу послала.
Та она свого чьоловіка в роботу послала,
Та она собі на вечерю бригадиря мала.
– Прийди, прийди, бригадирю, тай буде вечеря,
Вареники тай горівка ше й курка печена.
Та ек прийшов бригадирик, ші й ны роздігнувси,
Та ек чьоловік з роботи уже повернувси.
– Бригадирю, бригадирю, де тебе сховаю,
Та я тебе, бригадирю, решетом навалю.
А ти сиди, бригадирю, отам у кучочьку,
Та я скажу, шо я сночі підсипала квочьку.
Придив'евси чьоловіччок, шо тото за квочька,
Шо у неї попид шию вышита сорочька.
Витігає з-під припічька колені полінци,
Та два рази бригадирю, а три рази жынці.

Ой, ны ходит бригадирик у нашу бригаду,
Провалена головочька спереду тай ззаду.
Оце тобі, бригадирю, за твої оцінки,
Абес бырше ны приходив до чужої жынки.

* * *

Сіло поті на вороті, на вітер си здуло,
Я би це ны співала, ек би так ны було.

* * *

На тим боці при потоці зелені копиці,
В мене ребра поломлені через молодиці.
В мене ребра поломлені, головка побита
Через тоту молодичьку, шо файно завита.

* * *

А я собі заспіваю и сеї, и тої,
В полонинці дают їсти кулеші масної.
А я пыду тай наймуси пасты білі вывці,
А платиты мені будут самі сороківці.

* * *

Ви си, жинки, набувайте, озміт це у моду,
А я собі заспіваю, бо маю нагоду.
Ой, кувала зазулиця, сіла на колоду,
А я хочю розказати про таку пригоду.
Та ишла я попри воду тай си намочіла,
А за решту вибачейте, бо си ны навчіла.

* * *

На високій полонинці ватаг ватагуї
Та нароби калачєкїв, минї подаруї.
А то білі колачеки на білий платинї.
Та так минї подаруї, єк малий дытинї.

* * *

У співака ны сардака, ны руба сорочьки,
Выд недїлі до недїлі складав співаночьки.
А співати ны рубаты, я співаты годен,
Я лиш тогди ны співаю, коли я голоден.

ПЕРЕСПІВИ
ЗАПИСАНО ВІД ГАВРИЩУКА ДМИТРА ЮРІЙОВИЧА,
СМТ. ВЕРХОВИНА

Через гору Міхайлову шовковая нитка,
Чього мылий ны приходив, нычька була видка?
– Чього мылий ны приходиш, чього ны буваєш,
Ци ты мамка заказала, ци ти другу маєш?
– Мамка ми ны заказала, другої ны маю,
Через твої сусідоньки в тебе ны буваю.
– Єкі у вас, такі у нас ворота скрипливі,
Єкі у нас, такі у вас сусіди брехливі.

* * *

Ой Господи милосердний, йку я журу маю,
Ци вид Бога, ци вид людий, я й сама ны знаю.
Єк би знала, шо вид Бога, Бога би просила,
Єк би знала, шо вид людий, службу бих наймила.
Ой, службу я би наймила аж до монастиря,
Шоби Господь поздоровив кучеря Василя.

* * *

Ци я тобі ны казала, песику біленький,
Та шо би ти ны дзяворив, ек иде миленький.
Ци я тобі ны давала хліба по букаті,
Та шо би ти ны дзяворив, ек милий у хаті.

* * *

Ой, косили косарики тай на сінокосі,
Тай прибїгли до дівчени цеї штири босі.

Ой, прибїгли до дївчени, гримнули в одвїрки:
– Пускай, пускай, дївченонько, меш пити горівки.
– Ой, горівки я ны хочу, я горівку маю,
Зараз штирьох легїників в хату ны пускаю.

* * *

Ой, пыду я в полонинку по тоту марунку,
Єк ти хотїв любку маты, єк ны нїс дарунку.
Я одный несу флешку руму, другий – горівочьку,
Тогди можу я сказати: «Маю коханочьку».

* * *

Отак, браття, проходили літа молодїї,
Молодиці витынали в вуставках в недїлю.
А єк стало, браття милї, шош на світі гырше,
У кожної лиш рапатї, нима нічьо бирше.
Изийшлиси молодиці, ели говориты:
– Єк маїм си, солоденькі, ми перезолиты?
– Так маїм си, товаришко, ми перезолиты,
Шо ти будеш вартуваты, я буду вариты.
Ныдалеко она варила, лиш коло порога,
А та друга вартувала на задвырю гола.
Одна собі вартувала, а друга жмакала,
А свиня си пидокрала, сорочьки пирвала.

* * *

Молодичьки молоденькі, икі ви вродливі,
Очі мої зависливі, икі ви зрадливі.
Очі мої зависливі, очі, мої очі,
Єк они в тузі пропадают місїчьнїї ночї.

Мої очі зависливі, шо ви наробили,
Кого серце сподобало, а ви полюбили.
Шо ж на моїй головочьці волоски сивенькі,
Кохайтеси, чьорні брови, доки молоденькі.
Ой, мав я молодиц много та вже всіх покинув,
Лиш навіки ны покину ше одну бідашину.
Ой, котра ж то молодичька, лиш я собі знаю,
Ой то, брате-товаришу, шшіро її кохаю.
Закувала зазуленька в лісі при обочі,
Та най скажу йкий я люблю ношу й стрый жыночєй.
Я ту люблю, шо вбуїтси в чьобитки боксові,
В сорочічьці вишиваний, в фусточьці парчьовый.
Я ту люблю молодичьку, шо у личько біла,
Шо любить си пригорнути до моего тіла.

* * *

Ой, до мене, легіники, до мене, до мене,
Солоденька їблиночька перед хати в мене.
Солоденька їблиночька, ші солодші груші,
Хіба би мні той ны любив, шо ны маї душі.
Солоденька їблиночка солодко зродила,
Ші солодшя дівченонька попид ню ходила.
Ой, ходила, співаючі, єблучька зривала,
Котрі хлопці чьорноброві, она чярувала.

* * *

Ой, кувала зазуленька, кувала, кувала,
А ек впала люта зима, она си сховала.
Єк упала люта зима, мороз студиненький,
То она си исховала у гай зелененький.

А я гаю ны рубаю, гаєм си затичю,
Таку маю дівченочьку, ны дам, ны позичю.
Таку маю дівченочьку, ек залізо біла,
Пустиласи цулуваты, трохи мны ны ззіла.
Позичю ты солонины, позичю ты соли,
А дівчену ны позичю, хоть мы давай воли.

* * *

Ци ви чули, люде добрі, лісову синичьку,
Шо вона собі видправ'єї в лісі вечьорничьку.
Шо она собі видправ'єї, мало хто то чуї,
Она в лісі на морозі цілу ныч ночью.
Та она така завелика, ек орїх волоский,
Семеро дітий годуї, розум маї хлопский.

* * *

Ци ви чули, люде добрі, ек то було з літа,
Шо я тікав в Мадяршшїну сперед жынки з світа.
Ек я тікав в Мадяршшїну, там думав коситы,
А она мене перебігла, зачела проситы.
Ой, верниси ти ид'хатї дерты барабулі,
Це лиш тобі злагодыли ты твої зазулі.
Тай так мене поволенькі т'хатї загулила,
Шї заперла у хоромах, добре попобила.
Та най же би, шоби била, їсти ны давала
Тай подеколи самого в хатї замикала.

* * *

Ой, ек скрипка файно граї, коби ише дудка,
Шоби з мене за господарь, екби любка тутка.
Тытынъ ми си порозсипав, люлька ми си вбила,
Любка мене полишила – доле нышіслива.
Любка мене полишила – ны велика туга,
За дві за три неділеньки буде крашша друга...

* * *

ПРО ГУЦУЛЬСКЕ ВЕСІЛЄ (хлопцєви)

Ныма у нас веселіше, ек на весілєчку,
Ой, еке то веселеньке тогди подвірєчко.
Ой, хочю вам розказати, най це нарыд знаї,
Та ек тото весілєчко в нас си видбуваї.
Отак файний парубочьок надумав женитись
Та подумав из дівчєнов файнов полюбитись.
Тай пишов вын на забаву – співаї, гуляї,
Та ны одна дівчєночка їму си ны вдаї.
Гуляючі, співаючі одна му си вдала,
Ны скидаї з неї очїй – до серця припала.
Тай дівчєна тота скоро їго покохала,
Лиш сказаты про це їму видваги ны мала.
Та так они одно другому там си сподобали,
И розмову миж собою любовну почали.
– Ой, ти міні, дівчєночко, так си сподобала,
Кобес міні водно в житю моїм другом стала.
– Ой, ны знаю, легїнику, ци ти ны жертуїш,
Ек шо правда, то вид мене шшірі слова вчюїш.
Послухай лиш, шо я буду до тебе казаты,
Я б хотїла приятельков тобі вірнов статы.
– Повірь міні, дівчїночко, шо правду говорю,
Ек ны віриш, меш видїты, еку маю волю.
Шо я думая робиты, то буду казаты,
Шо хотів би я до тебе старосты прислаты.
– Дуже хочю, легїнику, шоби це так було,
Шоби у нас за два тижні весілєчко було.
Говорили, розийшлиси, кождий пишов т'хатї,
Тай видтогди про весіле зачєли гадаты.
Ой, шо они говорили, то борзо зробили,
Того тижня до дівчєны старосты входили.
Ой, старосты уходили, горівочьку пили,

Тай дівчену высватали, всьо договорились.
Потым они ны дармуют, далі своє роб'ї,
Шоби це всі люде знали – до попа приході.
Из попом си изгодили, дали їму знаты,
Бо пып маї заповіді скоро прочетаты.
Заповіді прочетаты, шоби село чюло,
Шоби на тым весілечьку перепон ны було.
Так скоро дні проминают, чес скоро проходит,
Тай заповідь уже трета у церькві видходит.
Ой, тут с'єтенько пидходить, неділенька Божа,
Йде до церькви парубочьок, з ним дівчена гожа.
Та идут они до церькви, до Божого дому,
Шоби тамкі могли стати обої до закону.
Взели с'їте Причястіє, Богу помолились,
Та додому веселенькі они порозходились.
Та ны довго вже они так мут си розходиты,
Бо вже скоро и шісливо будут в купі житы.
Йде вид церькви парубочьок тими вулицями
Тай стрінувси дорогою из товаришами.
– Милі мої товариші, ек ми жили в згоді,
Ны видмовте тепер міні, станьте у пригоді.
Они радо си згодили, нішо й говориты,
Дружба з книзем на весіле маї йти проситы.
Дружба з книзем на весіле маї йти проситы,
Тай маї му кєдровее деревце утєты.
Ой пишов книзь из дружбою – на весіле просі,
Сусід бідних и багатих, усіх, ек велоси.
Тай по цему вінки шиют з сукна тай барвінку,
Прикрашают китичьками, обліп'ют позлытков.
Так вінок му докінчєли, до шєпкі пришили,
Поспівали, погуляли тай порозходились.
Та тут уже и весіле, нічього казаты,
Перед весілем увечір деревце вбираты.

Ек приніс деревце дружба, усі си всміхнули,
Ци то старі, ци молоді, котрі лиш там були.
Тогди за стыв усіх просі, в кого є охота,
Дружби й куми перші сіли, бо то їх работа.
Ой то першя їх работа – деревце вбираты,
Тай при тому співаночьок файних заспіваты.
А музика уже була горда, веселенька:
Скрипка, цимбал, товстий бубонь, флоєра тоненька.
Ек зачели музиканти всі разом играты,
То ты гості, шо там були, зачели співаты.
Ек деревце избірали тими китичьками,
То по тому пшли гуляти легіні з дівками.
Гуляли й набувалиси в веселый годіні,
Саме таке робилоси тогди и в книгині.
Погуляли й розийшлиси, одни лігли спаты,
Бо коли вже Бог даст днину, треба уставаты.
Бо молодий до вінчіня маї си збираты,
А парубка тепер книзем мают називаты.
Встав молодий до схід сонця, водою умивси,
Ише сонце ны сходило, ек уже збиравси.
Убрав кожух ерований, новий из снурками,
Горду шепку из віночьком, з двома трісунками.
Убрав тузінки из сукна та ше чьоботета,
Тай тогди го полюбили найкрашші дівчета.
А ек убрав вын на себе навхрест порошниці,
То тогди го полюбли усі молодіці.
А книгиня, послухайте, ек си убираї,
И ек то она на весілю виглідати маї.
Она голову у бовтиці вбере волочьками,
Та в чільце срібно-блискуче з тими лелітками.
А зверьх того ше віночьок, файний, позлочений,
Всекі ружі кольорові, гордо покручені.
А чьоботы боксовії, запаски дротові

И фустки приперізуї найкрашші шовкові.
Сардак, файний, ше червоний, а й гуглю вбираї,
Бо отак-то в нас книгиня вигідаты маї.
Та тут далі за весіле треба розказаты,
Бо люде усе си сході, треба їх витаты.
Отак уже на весіле люде си исходіт,
А на встрічу їм з музиков й з горівков виходіт.
Горівочьков їх честуют, пива питы дают,
А потому ґаздыв просіт, в хату закликают.
А хто иде на весіле, мусит колач маты,
Шоб молодим у дарунок го подаруваты.
Кождий несе тай думаї: «Аби мый ны гырший».
Отак одни протів других несут екнайбырший.
Вже люди си посходили, почели гуляты,
А тут уже до вінчіня треба вид'їхаты.
За стыв усі посідали, прошші видпросили,
Из-за стола виводітси, дейкі голосили.
Єк выїшли усі з-за стола, данец загуляли,
Потым пишли тай на коні усі посідали.
Музика їх виріжела, ек они вид'їхали,
Люди, котрі лишилиси, пили тай гуляли.
Ой, їхали через мисток, пид ним честа вода;
З одной хаты молодий, з другої – молода.
Та ек они з'їхалиси, то си привітали,
Пишли в церькву и там разом до вінчіня стали.
А вже, ек си извінчели, коло церькви пили,
Тай колачі розривали, шоби довго жили.
Приїхали перед хаты – навстріч їм музика,
Свисти, співи на подвірі – забава велика.
Там молодих на подвірю зерном обсипали,
Горівочьков напували, медом годували.
А ек уже зайшли в хату, за стыв посідали,
Дружби, дружки, усі куми – всі разом співали.
Дружби, дружки, усі куми – всі разом співали,

А там їли, а там пили, усі розмовляли.
Напилиси усі доста, кождий був охочей,
Так ото си провадыло до темної ночі,
А настала темна нычка, лямпи засвітили,
До повныці, ек звичайно, проситы зачели.
До кликаня вибирают дуже голосного,
До кождого докричевси, ны обминув нікого.
А повныця ек си зачне, треба люде знаты,
Шо в кишеню, а в кишены доста грошый маты.
А в повныци п'ют горівку, пива потігают,
Їрки, вывці и телиці їм перепивають,
Їрки, вывці и телиці їм перепивають
Та молодим обицеют, шо їм дати мают.
Повныця си закінчюї – прибуваї пива,
Через пыйку на весілю видбулоси диво:
Одні гуляют, а другі сп'ют – так доперед днини,
А витак вінки здоймают книзевы й книгины.
Отак уже ту молоду з чільця розбирают
Та потому у фусточьку уже завивають.
Та фусточьку завивають, обрубуют китиці,
И співають, и голосіт дівки й молодежи.
Тай книзевы из шепочьки віночьок утели,
Лиш трісунку одну їму за шепков лишили.
А потому аж до днини всі гості гуляли,
Горівков си честували, пивом запивали.
Весіле си закінчело, гості розийшлиси,
А молоді після того спати розліглиси.
Вії вітер буйнесенький, листочьком махаї,
Отак-то си весілечько у нас видбуваї.
Такий звичай у гуцулив, пам'їтайте, люде,
Ны касуйте го ніколи, встиду вам ны буде.

*Записано в смт. Верховина 2008 р.
від Зузяк Марії Іванівни, 1963 р.н.*

ПРО ГУЦУЛЬСКЕ ВЕСІЛЕ (дівчені)

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Дуже файну співаночьку хочю заспіваты.
Ой, на горі файне жито, а за житом вода,
Ны дай личько цілуваты, дівчино молода.
Ны дай личько цілуваты з розуму си звесты,
Ны дай свою русу косу без братыв розплесты.
Та ны дайси, дівчинонько, зрадыты нікому,
Шоб родичям ны принесты встиду тай сорому.
Шоб родичям через тебе личько ны палало,
Аби тобі, дівчинонько, весілечько грало.
Аби тобі на весілю музики заграли,
Дедя з мамов на головку, шоб віночюк клали.
Шоби они віночюк клали, Богу си молили,
Тай до шлюбу молоденьку тебе виріжели.
Тай до шлюбу виріжели, до Божого дому,
А шоби вас отец звінчев оперед престолу.
Ой, шоби вас отец звінчев из добров людинов,
Шісливенько бесте жили из усев родинов.
Шоби ти си ны виддала в вишневим садочьку,
Добрий розум набирала в свою головочьку.
Добрий примір набирала, а злого вникала,
Шоби ти си, молоденька, без вінка ны остала.
Шоби ти си ны виддала, идучі по воду,
Аби тебе ны зрадыли, дівчину молоду.
Шоби ти си ны виддала, гриби збираючі,
Шоби ны був гриб за кума, сльози втираючі.
Єк будеш ити у поле коровки доїты,
То знай, шо вінок дорошший над усекі квіты,
Бо ек тобі на головку віночюк вкладают,
То на тебе усі люде мило поглідают.
А в середу извечьора музики зайграли,

Дружби деревце принесли, дружки убирали.
Роб'ї ружі из паперю, деревце вбирают,
Їм музика файно граї, а они співають.
Товаришка выддаєтси, ми їй помогаєм,
Ми файненько товаришці деревце вбираєм.
Товаришка виддаєтси, хочі видходиты,
Ше маємо товаришці вінок позлотиты.
Они на голову віночок шовком ушивають
Та до пані молодої гречьно си витают.
Тай файно тобі співають до шлюбу збирают,
А братчєкі на подвырю коника сїдлают.
Співаночьку она слухала тай си ны змилила,
На весіле она гостий собі запросила.
Заплакала старшя дружка, заплакали обі:
– А ци ны жель видходиты, товаришко, тобі?
– А ци жель ми, ци ны жель ми, я ны скажу тобі,
Єк будеш си виддаваты, меш знаты по собі.
За столиком скрипка грала, а дружки співали,
Дружки кажут, шо ми уже деревце убрали.
Несе флешку горівочькі мамка і дєдычьок.
Ваший донці уже дружки взлотили віночок.
Ходи сумна, невесела її рыдна мати,
Наступаї день біленький, чес вже си збираты.
Цілу нычьку забав'єлись, співали, гуляли,
А у четверь до схід сонця молоду вбирали.
А ек файно избирали, віночок поклали,
Потым вклекли коло стола тай прошші казали.
А ек прошші там казали, много споминали,
Дєдя, мама, дружки, сестри – усі заплакали.
Пану Богу вклониласи, всьїй своїй родині,
Усім гостям и сусідам, найменшый дытині.
Та й уекла вклониласи до Божої Мати:
«Простіт ви мене, дєдыку, та й ви, рыдна мати.

Я вам, може, мої рьдні, дешо видрікала,
Може колис таке було, шо ны послухала.
Тай декую вам, родичі, за добру науку,
Кланяюси тай подаю свою праву руку.
Вам, братчєкі, шо ви міні коника сіддали,
То бажаю, шоб ви в світі лиха ны зазнали.
Вам, сестричьки, шо ви міні файно помогали,
То бажаю, шоб віночьок вам на голу клали.
А вам, куми, дружки мої, шо ружі робили,
То бажаю, шоби ви ші многа літ прожили.
Ви, музики мої милі, шо файно играли,
То бажаю, шоб ви много гроший заробляли.
Вам, кухарько-приятелько, за ваш труд-охоту,
То бажаю, шоб ви в житю ны мали клопоту.
А вам, гості дальні й близкі, котрі посходились,
Через мене, молоденьку, здалеку трудились.
То бажаю, шоби Господь з неба високого,
Изислав вам до помочі ангела світого.
Та декую усім разом тай буду просити,
Може, я шош вам ны вдала, прошу вибачєты»,
До усіх си поклонила та книгиня мила,
Сонце було у обіді, єк она видходила.
Дружки, куми посідали на вороні коні,
Молода си уклонила: «Бувайте здорові».
А єк прийшли они до церкви, з книзем си виталы.
Їх у церькві извінчєли, многа літ бажали:
«На многа літ, на здоров'ї, ґаздуйте здорові,
Шоби у вас на кождий рык по штири корові».
А єк вийшли они з церькві, колачь розирвали,
Чістували усіх гостів тай знов поїхали.
Посідали на конькі весело тай мило,
Отєпер си молоденьким серце ввесєлило.
Єк їм буде вкупі лихо, то мут собі знаты,

Та ны будут ні на кого за це нарікаты.
Серце їм си ввеселило, у души си вгріло,
Бо їх обох молоденьких выддавоків кортіло.
Та ек прийшли до родини пана молодого,
Там музика файно граї тай народу много.
На коньках приїхали, на подвырю стали,
Там молодих обсипали, меду їм давали.
За столичьок завелиси, всі похарчювали,
Куми, дружби, дружки, гості собі жертували.
Вывелиси из-за стола, молоді гуляли,
Вытак повницю скликали, у колачь складали,
Та ек прийшов уже вечір, гості п'ют, гуляють,
А дівчену из книгині уже розбирають.
Чільце, вінок, всекі ружі з голови здоймают,
Роб'ї з неї молодицу, в фустку завивають.
Ой, віночок вже здоймили, червону китицу,
Та зробили з дівченочки файну молодицу.
Сночі була дівченочька, головка леліла,
А тепер вже на голові перемітка (фусиночька) біла .
А я цису перемітку уже ны роз'єжу,
Та я из цев перемітков в домовину лежу.
Ой шісливо ви ґаздуйте у своїм домочьку,
Бо я уже закінчюю свою співаночьку.
Співаночька нывеличька, а она веселенька,
Та най собі выслухаї дівка молоденька.
А я пыду на стаенку тай на стаеночьку,
Вибачейте, файні ґазди, за цу співаночьку.

*Записано в смт. Верховина в 1983 р.
від Якіб'юк Ганни Петрівни, 1948 р.н.*

ВЕСІЛЬНА

(збирають молоду, убирають деревце, повниця)

Послухайте, люде добрі, ек музика граї,
Весіле си зачінаї, най Бог помогаї.
На весілю поданцуйім, розвеселимоси,
Доки житя молодого ны засмутимоси.
Ой,ци цисе весілечько пані молодої,
А ми собі заспіваймо до Божої волі.
А ци цисе весілечько пана молодого,
А ми собі заспіваймо, шо кому до того.
Але ци це весілечько, ци цисе толока,
Та де їс си забарила, фіялко солодка.
Играй, играй, музиканте, на струни басові,
Най-ко собі заспівають гості доборові.
Играй, играй, музиканте, тай ны задавайси,
Из гостями на парочьку файно набувайси.
Заспівайте, милі гості, бо граї музика,
А музика на весілю – забава велика.
Ой, весіле, весілечько – то файна забава,
Та ны один пишов в данец, ек музика грала.
Ой, чес би вже жито жеті, вже перестыгаї,
Чого мене моя мамка замуж ны виддаї.
Ой, коби я, Боже, знала, шо замужем гаразд,
Кричала би на всю хату виддаты мні зараз.
Ой, коби я, Боже, знала, шо замужем лихо,
Чисала би русу косу, сиділа би тихо.
Шумит вітер ліщиною та шумит травицев,
Сто раз ліпше дівчиною та ек молодицев.
Молодиця – нывільниця, куда йде думаї,
А дівчина – вільний козак, куда йде співаї.
Молодиця – невільниця, куда йде, то плачі,

А дівчина – вільний козак, куда йде, то скачі.
У високій полонині вітер повіваї,
Тота дівка нишіслива, котра си виддаї.
Товаришко, товаришко, прийди, порадьмоси,
Єк маїмо за біду йти, ны виддаїмоси,
Єк маїмо за біду йти, на біду робиты,
Воліємо, товаришко, дівками ходиты.
Гадала си виддавати, а уже ны буду,
Вороженьки пьд ноженьки тай гуляти буду.
Нашо мене виддаєте таку молоденьку,
Я ны вмію вповивати дитину маленьку,
На зеленій полонинці куриця кокочі,
Баба би си виддавала, ніхто ї ны хочі.
Сіла баба на опецьку та убуваєтси,
Она выбила горшьки-миски, шо ны виддаєтси.
А шо в тебе, дівчинонько, мальований сволок,
Вже ны будут приходити парубків по сорок.
А шо в тебе, дівчинонько, мальована приспа,
Вже ны буде приходити парубків по триста.
Вже ны будут приходити у флоєрку грати,
Тай ны будут молоденьку з хати викликати.
А ковала зазуличька, кувала, кувала,
Єк упала тежка зимка, она си сховала.
Єк упала тежка зимка, мороз студененький,
То она си исховала у гай зелененький.
А я гаю ни рубаю, най орішки роды,
Заручів я дівчиноньку, най здорова ходы.
А деревце рубанеє, папірі кручене,
Деревечько рубанеє в колачь посажене.
Товаришка виддаєтси, а я ше гадаю,
А я своїй товаришці деревце вбираю.
Деревечько убирают силеют папірі,
Тай виводі молоденьку уже на подвірі.

А виводі молоденьку до другого коня,
Бувай, мамко, здоровенька, бо я вже ны твоя.
А я уже ны мамчына тай ны дєдикова,
А лиш того легіника, шо фустка шовкова.
Ой, фусточька шовковая, за кресанев ружя,
Подивітси, товаришки, йкого маю мужя.
А фусточька шовковая, за кресанев пава,
Подивітси, товаришки, йкого маю пана.
Ой, я дружка тай ти дружка, служимо книгини,
Аби она си ны смутила, ек зоря до днини.
Деревочько из кедрини убране файненько
Ружечьками, позлытками дуже добырненько.
Дружби цисе деревечько у зворах рубали,
А дружечьки у добори всекі повбирали.
Товаришка виддаєтси, ми їй помогаймо,
Та ми своїй товарищці деревце вбираймо.
За столиком скрипка граї, дружки заспівали:
«Та ми уже книгинечьці деревце убрали.
Товаришка виддаєтси, а я ше ны буду,
А я свої товарищці за дружечьку буду».
А зелене деревечько у лісі рубане,
Тай волами-третєками додому везене.
Тай волами-третєками додому везене,
На столику тисовенькім в колач посажене.
На столику тисовенькім мижи колачьями,
Та їго убирают всекіми чічьями.
Ны ме вводно це деревце на столу стоєты,
Вже полишиш, дівчыненько, нычьками ходиты.
Ны ме тобі це деревце на столі сіяты,
Вже полишиш, дівчыненько, нычьками співаты.
Ой, выросла черешенька выд споду гладенька,
Прийди, прийди ид столови, пані молоденька.
А прийди-ко ид столови, шош будем казати,

Ми хочімо тобі вінок уже дошивати.
Ой, хочімо цей віночок уже дошивати,
Шоб привезти деревечько з волосного боку.
А шо цисе деревечько тай дружби рубали,
Єк привезли додомочьку, молодому дали.
Єк привезли додомочьку, молодому дали,
Шоби куми деревечько їму файно вбрали.
Ой, убрали деревечько всекіми чічьками,
Сів молодий на коника, пишов обочями.
Сів молодий на коника тай пишов до шлюбу,
– Буду Богу присігати, з ким я жити буду.
Буде Богу присігати, буде си молиты,
Дай же, Боже, цим молодим многа літ прожиты.
Дай же, Боже, цим молодим многа літ прожиты,
Деді з мамов найменшому весіле зробиты.
Ковала зазулиця тай сіла на гичьку,
Иде матка до повниці, переп'є теличьку.
Ой, кувала зазулиця тай сіла на бечьку,
Иде матка до повниці, переп'є овечьку.
Прийміт цису честь кілішка выд цеї книгині,
Абесте си величали тай ми з вами в мирі.

КОЛИ ЗАПЛАТАЮТ МОЛОДУ

Ой, рубане деревечько, рубане-рубане,
На столику тисовенькім квіточьками вбране.
Сідай, пані-молоденька, на тисовий стільчик,
Най розплетут русу косу тай покладут вінчік.
На тим боці при потоці чьорний ворон крячі,
Сидит мамка за столиком, за донечьков плачі.
Ой ны плачь-ко, моя мамко, ны плачь, ны журиси,
Озми собі білий ручьник, файно обитриси.
Тай пиди-ко до комори, тай оглень полиці,
Де стоєли, вже ны будут, дончені косиці.
Ны желуйте своє віно своїй донці даты,
Она вам ны желувала вірно ґаздуваты.
А в неділю на подвірю музика зайграла,
А братчеки ріднесенькі коника сіддали.
Осіддали они коника тай силеют дзвони.
А молоденька книгиня столови си клони.

ДО ДЕРЕВЦЯ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Співаночьку до деревця хочю заспіваты,
Ой, скрипочька полегонькі настроєна граты,
А весіле, я вже вижу, мет си почінаты.
Почелоси весілечько в пані молодої,
Бо занесли вже деревце до світлиці тої,
Ой, деревце вже занесли, треба убираты,
Єк оно суда попало, хочю розказаты.
У лісочьку зелененькім деревце рубане,
И плаїтьком зелененькім суда привезене.
На стільчіку дубовому деревце тесано,
На столику тисовому в колач поставлено.
На тисовому столику файно уложено
И усекіми квіточьками буде уберено.
На вершічьку, на кедрочьку там буде косичька,
Прив'ізати її мали дєдя і мамочька.
Дєдя з мамов на деревце косиці в'їзали,
Їм музика файно граї, они загуляли.
Скрипка играї до співаня, а дружки співають,
И довкола они деревце в косиці вбирают.
Файно вбрали они деревце в різніі косичьки,
Бо в дружках у молодої в быршосты сестричьки.
Ой, довкола в цим деревци добырні квіточьки,
Убирати помагают навіть сусідочьки.
За столиком скрипка грала, а ми тут співали;
Вже в нашої молодої деревце убрали.
А ми нашій молоденькій деревце убрали,
Подивисы, молоденька, ци ми тобі вдали.

* * *

(Молоду забирають до молодого)

Ой, виводі молоденьку тай дають їй коня:
«Бувай, мамко, здоровенька, бо я вже ны твоя.
Я ны твоя уже, мамко, тай ны дєдыкова,
Але я вже, рыдна мамко, тай легіникова».
Зашуміла буковина схилена до поля,
Заплакала дівченонька, ек сіла на коня.
Заплакала дівченонька, фусточьков махнула:
«Та вибачей, легінику, я ны твоя була».
Ны плачь, ны плачь, молоденька, выд мамки идучі,
Буде тобі плаканєчко з мужем ґаздуючі.
Йде невістка дорогою, а коти плотами,
А свекруха вже гадаї, шо она йде з волами.
А я собі заспіваю, далеко мні чюты
Тай на тото подвірєчко, де я маю буты.
Я за тебе, Василочьку, забула би швидко,
Єкби з твого подвірєчка на моє ны видко.
Богдай тото подвірєчко вогником згоріло,
Аби мене молоденьку тудя ны кортіло.
Богдай тото подвірєчко вогником палало,
Шоби моє серденєчко за твоє ны знало.

З ЗАГІРЯ 1

Ой, з загіря, місіченьку, з загіря,
Ой, чес тобі, молоденька, з застылля.
Зачінаї Божа днинка світаты,
Чес си тобі, молоденька, збираты.
Ой, бужей-ко свої дружки молоді,
Та най лов'ї тобі коні вороні.
Та най лов'ї тобі коні вороні,
Най сідлают сіделечька золоті.
Най сідлают сіделечька золоті,
Най кладут на ны вуздечька шовкові.
Ой, сіддали сиві коні, сіддали,
Та ек нашу молоденьку вбирали.
Ой, на горі буж-деревце сіяї,
Війшов дєдык рыднесенський, питаї.
Та приходит рыдний дєдык, питаї:
– Кудя, синку, сиві коні сідлаїш?
– Ны сідлаю, мый дєдыку, до суду,
Виріжеї дєдык доньку до шлюбу.
Сідай, пані молоденька, на стылец,
Най розчеше братик косу пид вінец.
Стали мене молоденьку чісаты,
Зачели мні дрибні слізки вмиваты.
А ек буде руса коса маяты,
Тогди буде твоя мамка плакаты:
– Кудя ти ж си, молоденька, збираєш,
На кого ти свою мамку лишаєш?
– Збираюси, моя мамко, до шлюбу,
Попровадь-ко мене, мамко, в дорогу.
Ой, зацвила єблиночька біленько,
Заплакала вже мамочька гыренько.

– Та ны плачьте, рыдна мамо, за мною,
Ны все я ше забираю з собою.
Лишею я дрыбні слідки по двору,
Ше дрыбнішіі слізочки по столу.
Лишею я дрыбні сльози по столу,
Тай лишею худобоньку по двору.
Ше лишею я в коморі клиноччок,
Де висітиме зелений віноччок.
Засіяло срібло-золото довкола,
Уклоньси, молоденька, до стола.
А вид стола до покутя близенько,
Уклоньси, молоденька, знизенька.
Та подекуй своїй мамці за цисе,
Шо убрали головочьку в деревце.
– Ой, куда ти, молоденька, ходила,
Шо так твоя головочька зацвила.
– А ходила, рыдна мамко, в садоччок,
Припав мене черешневий цвіточчок.
Ой, у саду еблиночька кривенька,
Сидит на ный зазуленька сивенька.
– Ой, чого ти, зазуленько, ны куеш,
Бо такої вже вісточьки ны вчуеш?
А чого ти, молоденька, ны тужиш,
Бо другий раз вже дівкою ны будеш,
Та за славні вечьорниці забудеш,
На бесіді з парубками ны будеш.
А ек прийде пан молодий з дружбою,
Озме тебе за ручьеньку з собою.
Убирайси, молоденька, в Божий Храм,
Там будете присігаты образам.
Мут у церькві присігаты навіки,
Слізки личьком си покоті, ек ріки.
А до царя дорыженька, до царя.

Вклонюєтси молоденькі до стола.
А від стола до покутя знизенька,
Бувай, дєдю, здоровенький й ти, ненько.
Попрощєйси ти, донечько, зо мною,
Розлука ми вид сегодне з тобою.
Ой, ступає молоденька з порога,
Бувай, мамко, рыднесенька здорова.
Ой, ступає молоденька з порогьв,
Бувай, дедик рыднесенький, здоровий.
Ой, до цугу, сиві коні, до цугу,
Збираютси молоденькі до шлюбу.
Ой, засвіти, місіченьку, засвіти,
Най вас Господь на престолі зустрїне.
А летїли дикі гуси, сіли в сад,
А чес тобі, молоденька, на посаг.
Ой, зацвіли фіялочьки, зацвіли,
Усі гори та долины покрили.
Ишла туда молоденька, заснула,
А за нею її мамка – ны чюла.
Рубала бих калиночьку – ны вмїю,
Будила би я донечьку – ны смїю.
Ишла туда молоденька, заснула,
А за нею її дєдик – ны чюла.
Рубав би я калиночьку – ны вмїю,
Будив би я свою доньку – ны смїю.
Ишла туда молоденька, заснула,
А за нею її сестра – ны чюла.
Рубала бих калиночьку – ны вмїю,
Будила би я сестричьку – ны смїю.
Ишла туда молоденька, заснула,
А за нею її братик – ны чюла,
Рубав би я калиночьку – ны вмїю.

Будив би я свою сестру – ны смію,
Ишла туда молоденька, заснула,
А за нею пан молодий – почюла,
Рубаю я калиночку, бо вмію.
Бужею я молоденьку, бо смію,
Ой, зацвіли фіялочки, зацвіли,
Усі гори та дорыжки покрили.
Усі гори та долины покрили,
Куда наші молоденькі ходили.
Иде, иде молоденька знизенька,
За нев, за нев її мама зблизенька.
Ны йди, ны йди, рыдна мамко, за мною,
Бо ны мила бесідонько з тобою.
Иде, иде молоденька знизенька,
За нев, за нев її дєдык зблизенька.
Ны йди, ны йди, рыдний дєдык, за мною,
Бо ны мила бесідонька з тобою.
Иде, иде молоденька знизенька,
За нев, за нев її сестра зблизенька.
Ны йди, ны йди, рыдна сестро, за мною,
Бо ны мила бесідонька з тобою.
Иде, иде молоденька знизенька,
За нев, за нев її братик зблизенька.
Ны йди, ны йди, рыдний брате, за мною,
Бо ны мила бесідонька з тобою,
Иде, иде молоденька знизенька,
За нев, за нев її милий зблизенька.
Иди, иди, мый миленький, за мною,
Бо лиш мила бесідонька з тобою.
Засіяло срібло-золото довкола,
Вже си клоні молоденькі до стола.
А они були в отця й мами хороші,
А теперкі приступают до прошші.

Ой, зарзали сиві коні у трошші,
Приклікают молоденькі до прошші.
Будут дєдыка и мамку проситы,
Шоби були ласкавенькі проститы.
Та най дєдик из мамочьков прошшеют,
Бо до шлюбу молоденьку виріжеют.
Ой, вклонисы, молоденька, знизенька,
Бо вже твоя вірна доля близенько.

*Примітка: виконується виходячи з-за столу,
обходячи три рази за сонцем,
коли молоді йдуть до шлюбу.*

З ЗАГІРЯ 2

Из загіря місіченьку, з загіря,
Чес би тобі, молоденька, з застылля.
Из загіря сонце сходить, сіяї,
А молода собі коня сідлаї.
Ой, до Львова дорыженька, до Львова,
Бувай, мамко моя рыдна, здорова.
Ой, ны плачьте, моя мамко, за мною,
Та ни всьо я забираю з собою.
Лишею вам дрыбні сльози по столу,
Лишею дрыбні слідочки по двору.
Ой, ны йди ти, рыдна мамко, за мною,
Вже ны мила бесідонька з тобою.

Ой, зацвилы фіялочьки, зацвилы,
Усі гори та долины покрилы.
Ишла туда молоденька знизенька –
А за нею рыдна мамка зблизенька.
Ны йди, ны йди, рыдна мамко за мною,
Бо ны любя бесідочька з тобою.
Шо я тобі, рыдна мамко, зробила,
Шо ти мене з свого дому звільнила.
Ци я ж тобі, рыдна мамко, ны дитя,
Шо ны хочеш міні дати солов'я,
Шоби рано-ранесенько співало,
Шоби мине молоденьку збужало,
Бо свекруха ны мамочька, ны збудит,
Але пиде до сусіда – посудит.

З ЗАГІРЯ 3

Из загіря, місіченьку, з загіря,
Тай виводим молоденьку з застылля.
Ой, довкола дорыженька, довкола,
Уклоньси, молоденька, до стола.
Ой, зацвили фіялочьки рум'єні,
Лишеютси цериночьки смутнені.
Ой, ны плачьте, моя мамко, за мною,
Я ны беру усьо шесті з собою.
Поклоньси, молоденька, столови.
Поклоньси шшірим серцем Богови.
Усім гостям поклоньси знизенька,
Зараз тежко тобі стане в серденьку.
Бо ек прийде пан молодий з дружбою,
Озме тебе молоденьку з собою.
Озме тебе, молоденька, в Божий храм,
Де присегнете навікі образам.
Ой, присегнете сегодне навікі,
Покотітси дрыбні сльози, ек рікі.
Ой, у полы єблиночька кривенька,
Сидит на ный зазуленька сивенька.
Ой, чього, ти зазуленько, ны куєш?
Ой, чього ти, молоденька, ны тужиш?
Ой, чього ти, молоденька, ны тужиш?
Та вже бырше дівченою ны будеш.
Ой, зацвили фіалочьки, зацвилы,
Усі гори тай долины покрылы.
Та лиш одну дорыженьку лишилы,
Шоби по ный молоденькі ходилы.
Ишла туда молоденька – заснула,
Ишла туда її мамка – ны чюла,

Ишов туди її дєдя – все спала,
Ишли її сестри й браті – ны встала.
А ек ишов пан молодий – почюла,
Подала му білу ручьку – проснулась.
Дала їму білу ручьку и душу,
Дала згону буты жынкою мужу.
Будь дружина в чьоловіка покїрна
И в любви тьлько їму будь вірна.
У кохані будь и ніжна, й ласкава:
Будеш тогди звеличена, ек пава.

З ЗАГІРЯ 4

Ой, з загіря, місіченьку, з загіря,
Тай виводіт молоденьких з застылля.
Ой, чього ти, молоденька, ны тужиш,
То вже бырше дівченою ны будеш,
З парубками на розмову ны пыдеш,
Про недільне гулянецько забудеш.
Шо ж я тобі, рыдна мамко, зробила,
Шо ти мене з свої хати звільнила.
Ци ж я тобі, моя мамко, ны дитя,
Шо ны хочіш міні даты солов'я.
Шоби рано-раненько співала,
Шоби мене дуже рано збуджала.
Бо свекруха – ны матінка, ны збудит,
Але пыде до сусідыв, посудит.
Ны ззирајси, моя мамко, на мене,
Ны зносила такий вінчек ек в тебе.
Мині купив мый миленький у Львові,
Дав за него штири злотих готових.
Ой, з загіря сонце сходить, сіяї,
А молода собі коні впрігаї.
А молода собі коні впрігаї,
А у неї дєдык з мамков питаї:
– Куды ты си, молоденька, збираїш,
Шо коника ранесенько впрігаїш?
– Ой, до строю, мої рыдні, до строю,
Я сегодне розлучаюсь з тобою.
Ой, ны плачь-ко, рыдна мамко, за мною,
Бо ны всьо я забираю з собою.
Лишею вам дрыбні слізки по столу,
Лишею вам квіти-айстри по двору.
А хто буде квіти-айстри збираты,
То все мусит молоденьку згадаты.

З ЗАГІРЯ 5

Ой, з загіря, місіченьку, з загіря,
Ой, чес тобі, молоденька, з застылля.
Заченаї Божа днинка світаты,
Ой, чес тобі, молоденька, збираты.
Ой, бужей-ко свої дружки молоді,
Та най лов'ї тобі коні вороні.
Най кладут на них вуздечька шовкові,
Най сідлают сіделечька золоті.
Ой, на горі буж-деревце сіяї,
Выйшов дєдык рыднесенький, питаї:
– Кудя, синку, сиві коні сідлаїш?
– Ны сідлаю, мый дєдыку, до суду,
Виріжеї дєдык доньку до шлюбу.
Ой, хороші молоденькі, хороші,
Приступайте д'дєдыкови до прошші.
Та най дєдык из мамкою прошшеют,
Бо до шлюбу вже донечьку виріжеют.
Мут у церькві присігаты навікі,
Слізки личьком си покоті, ек рікі.
Бо другий раз вже дівкою ны будиш,
За всі свої вечьорниці забудеш.
Приїхає молоденький з дружбою,
Забираї молоденьку з собою.
Ой, ступай-ко, молоденька, з порога,
Бувай, мамко рыднесенька, здорова.
Ой, ступай-ко, молоденька, з порога,
Бувай, дєдык, рыднесенький здоровий.
Ой, ны плачь-ко, моя мамко, за мною,
Бо ны всьо я забираю з собою.
Лишею вам дрыбні слідки по двору,
Шє дрыбнішші слізочьки по столу.

ПРОШІЯ СТАРОВІЦКА

Уклек пан молодий и пані молода оперед стола, оперед Божого лица, перед Божого дара. Уклонылиси Господу Богу и Матінці Божый. Просі Господа Бога и Матку Божу, просіт свого діда и бабу, просіт свого дєдю и свою маму, просіт свої брати и сестри, вуйки и тети, просіт найдальшу родину и найменшу дытину, и просіт увесь цей збыр, шо зийшовси у цей дім, аби були ласкаві проститы и до шлюбу видрідиты.

Абесте були веселі, ек весна, ситі, ек осінь, працьовиті, ек бджола, люті, ек оса. У веселосты, у послушносты, у згоді одно другому.

Абесте були веселі, ек весна, ситі, ек осінь, працьовиті, ек бджола, люті, ек оса. У веселосты, у послушносты, у згоді одно другому.

Абесте були веселі, ек весна, ситі, ек осінь, працьовиті, ек бджола, люті, ек оса. У веселосты, у послушносты, у згоді одно другому.

Вам шіслива дорога до Божого дому. Вам шєстя, здоров'я на многа літа.

ПРОШІЯ

Уклєкла пані молода перед Божого стола, перед Божого дара и декує своєму татови за хліб, своїй мамі за обід, Йсусови Христови за христову віру, Пречистій Діві, шо благословила, своїй мамі, шо на світ народила. Найранше вставала, ночів ньдоспала, скупала, впеленала, нагодувала. И просит Господа Бога, Йсуса Христа, шоби їх благословили на многа літ и просит цей збыр, шо зійшовси в цей дім вид найменшої дытини до найдальшої родини, шоби їй простили пораз перший, пораз другий, пораз третий.

Примітка: прощу промовляє один чоловік після виконання пісні «З загіря», коли молодих виводять з-за столу до шлюбу.

КНИГИНЫ

Віють вітри, повівають аж попыд убори,
Ой, тежко си вибираты вид мамкі рыдної.
Ой, тежко си вибираты, тежко выдходиты,
А ше тешше подвіречько мамине лишеты.
Ой, тежко си розходиты из цериночьками,
А ше тешше з рыдним дѣдем тай из сестричьками.
Сидит пишна молоденька мижи дружечьками,
Єк той місіць-місіченько мижи зірочьками.
Ой місіцю, місіченьку, можеш почікаты,
Та поки я выберуси из рыдної хаты.
Ви, дружечьки, коло мене близко ны сідайте,
Идіт скоро додомочьку, віночьки сплітайте.
Але идіт додомочьку, барвінку посійте;
За дві, за три неділеньки старыст си надійте.
А рубане деревечько, рубане, рубане,
На столику тисовенькім чічями убране.
На столику тисовенькім мижи колачями,
Треба іго убираты всекіми чічьками.
Сідай, пані молоденька, на тисовий стыльчік,
Най заплетут русу косу тай покладут вінчік.
Сіла пані молоденька на тисовий стыльчік,
Тай заплели русу косу, тай поклали вінчик.
Два братчіки на подвырю конікі сідлают,
Тай молоду книгинечьку до шлюбу збирают.
А они коні посідлали тай силеют дзвони,
А молода книгинечька до столу си клони.
А они дзвони посилели, силеют папірі,
А молоду книгинечьку ведут на подвырі.
А вывели на подвырі тай до її коня.
-Бувай, мамко, здоровенька, бо я вже ны твоя.
Та ны твоя, та ны твоя, тай ны дѣдикова,

Але того легініка, шо фустка шовкова.
Але в того легініка за кресанев ружя,
Подивітси, всі родичі, йкого маю мужа.
Нема мого мужа дома, пишов до Їсіня,
Пишов міні вибираты до віночка зіля.
Ныма мого мужа дома, пишов до Сигота,
Пишов міні вибираты до віночка злота.
Лети ворон з чужих сторон тай теженько крячі,
Сидит мамка за столиком, за донечьков плачі.
Але ны плач, рыдна мамко, ны плач, ны журиси,
Озми білий той ручничьок, файно обитриси.
Иди, мамко, до комори та оглень клиночьки,
Де стоєли, вже ны стоєт доньки попліточьки.
Идіт, мамко, до комори та оглень полиці,
Де стоєли, вже ны стоєт дончьині косиці.
Идіт, мамко, до комори з дєдиком обої
Тай принесіть шонайкрашші донечьки убори.
Ны желуйте, мамко рыдна, доньці віна даты,
Та она вам ны желувала роки газдуваты.
Ци пизніше она лігла, а ци ранше встала,
То она вам, мамко, деньок ны нарахувала.
Але шо ти, дівченонько, сидиш тай думаєш,
Ти ші свого молодого газдывства ны знаєш.
Ти ны знаєш, дівченонько, шо то значіт біда,
Але ти ші ны кушіла у свекрухі хліба.
Ти ны вдала її замести, ны мисочьки обмиты,
Ны сорочічку выпрати, ны їсти звариты.
Ны сорочічку выпрати, ны їсти звариты,
Єк меш ити кутатисы, мет ті сокотиты.
Буде тебе скотиты, ци ти шо ны вкрала,
Мет казати, шо невістка комори ны вбрала.

* * *

(Розплітають молоду, здоймають вінки)

У зелений полонинці голуби літають,
Тогди дівці жель великий, ек ї розплітають.
Ой, сідай-ко, дівчєнонько, на тисовий стільчык,
Най ты здоймут из головкі золотєнкий вінчык.
Ой, віночыку зеленєнкий, зелєний барвінку,
Я у тобі проходила лиш одну недїлку.
Ой, вінчыку золочєний, шо будє из нами,
Тебє берут из головкы, а мєнє вид мамы.
Зашумїла бєковина, ек сн розвєвала,
Заплакала дівчєнонька, ек сн вєдєвала.
Ой, ек бн я нє шумїла така зеленєнка,
Та ек бн я нє плакала така молодєнка.
Єк жє мнє нє шумїтн, колн вїтєр вїї?
Єк жє мнє нє плакатн, колн сєрцє млїї?
Ой, ек бн я нє плакала тєй нє голосєла,
Та за тнмн поплїткємн, шо я їх носєла.
А за тнмн поплїткємн з чєрвонов косєцєв,
Вчєрє була дівчєноньков, тєпєр – молодєцєв.
Була снчї дівчєнонька – головкє лєлїла,
А сєгєднє на головцї перємїткє бїла.
А я тєю перємїткє ужє нє роз'єжє,
А я из цєв перєлїтков в дємовєну лєжє.
Ой, бєгатє фустнночєкє шєвковє, шєвковє.
Єк ї кладут на головкє, бїдє ж мн гєтовє,
Ой, молодє молодєцє, стєнь колє одвїркє,
Поклонєсн снєїм дєржкєм, бє тн вжє нє дївкє.
А завїй-кє буйнєй вїтрє, по полє, по полє,
Тєй розвїй-кє, рознєсн-кє мєю лнхє долє.
– А я вїю, шо нн гїю колє твєї хєтє,

Та ны мыг я розвііти, шо мав ты Бог даты.

А поки я була дівков, дівкою, дівкою,
То гриміла та дудніла земля пидо мною.
А ек я пишла вид мамкі, стала молодежив,
Та заросли мої слідки зеленев травицев.
А ек я си виддавала та за злого духа,
То вже так си повертаю, ек навесні муха.

Бери, мамко, праннык в руки, иди в потык праты,
Було собі ны даваты робытницу з хаты.
Кілько є всіх співаночьок – бырше про миленьку,
Чього ныма співаночьок про мамку рыдненьку?
Поки була в свої мамки – всі співанки знала,
А ек пишла до свекрухи – всі позабувала.
Бо в свекрухи хліба трохи – роботи доволі,
Ны треба ми, моя мамко, гыршої ныволі.
Ой, куда я вже ходила, вже би ны ходиты,
Ой, кого вірно любила, вже би ны любиты.
Ой, куда то ми ходили обої з тобою,
Туда стежки вже заросли мохом и травною.
Ны бий мене чьоловічі, я ны заробила,
Цілу нычку тебе ждала, їсти наварила.

Заспівай-ко, Иваночьку, хоть ти оженивси,
Шоби люде ны казали, шо ти зажуривси.
Ой, у моім городечьку, росте ростополя,
Ліпше мати добру жынку, ек сто моргів поля,
Бо минетси хло' багатство та минетси біда,
Файна жынка мижы людьми кождому надыбна.

Солоденька черешенька зи споду гладенька,
У доброго чьоловіка жынка молоденька.

У доброго чьоловіка, у доброго мужя,
Хоть би й ика стара баба, она цвите, як ружя.
У пусого чьоловіка, у пусого драба,
Хоть би й ика молоденька за рык, за два баба.
На тым боці при потоці вода студененька,
За доброго чьоловіка жынка молоденька
За доброго чьоловіка, за доброго пана,
За такого, ек я сама, за рык, за два баба.

Подивиси, чьоловічі, ци я ны ґаздую,
Росте бодек серед хати, я ним ны трабую.
Росте бодек серед хати, кутами кропива,
Бідна моя головочько, ек я си вробила.

Ой, заріжу кугутика тай заріжу ґаню,
Та вой уже по весілю тай по видриґаню.

* * *

Ти гадала, моя мамко, шо мні си ны збудеш,
Така прийде неділенька, шо плакати будеш.
Така прийде неділенька, така прийде друга,
Шо ты станеш тай заплачеш: «Де моя послуга?»,
Така прийде неділенька, така прийде днина,
Шо ти станеш тай заплачеш: «Де моя дытина?»
Та ек була в свої мамки, несла води лижков,
Мамка з хаты вибігає: «Ци, синку, ны тежко?».
А ек прийшла до свекрухи, несла коновками,
А свекруха вибігає: «Ківай май ногами».
Та прихожу я у хату, ныспостигла сісты,
А вна мені исказала: «Неси в поле їсты».
Я си в неї запитала: «Де той плужок оре?»,
А вна міні исказала: «Най ті колька сколе».

А я була молоденька, знала відповіді:
«Та най того колька коле, кому несуть їсти».
Та не того молодого, що коники водит,
Але того старигана, що за плугом ходит.
А захожу я у хату: «Шо мамко робити?»,
А вна мені відповіла: «В піч головов бити».
А я була молоденька, відповіді вміла:
«Та бий своєв довбелехов, ек ті наділа».

ДОНЧЕНА ДОЛЯ

Мене мамка виддавала тай наказувала,
Шоби я до свої мамки в гості приїхала.
А я мамкі послухала, в гості приїхала,
Мене мамка ны пизнала, в людий си питала.
– А чія це, – каже, – донька, чія це донечька,
Шо спидниця китайкова, шовкова сорочька?
– Ци ти, мамко, ны пизнала, свою рыдну дочьку?
Твої руки сукню шили, шовкову сорочьку.
– Ой, ны тото, донько, личько, ой ны тоти руки.
Ой Господи, заборони вид такої мукі.
Буду воду я носиты, буду проливаты,
Буду свого я зетика всігди проклинаты.
– Ой, ны носіт, мамко, воду, тай ны проливайте,
Ой, ни плачьте ви на зетя тай ны проклиняйте.
Ой, ны треба воду нести тай ны проливаты,
Бо міні би з таков доле в свый вік скоротаты.
А я зырву ружу-квітку тай пушшю на воду,
Пливи, пливи, ружо-квітку, до моего роду.
А приплила ружа-квітка, при Дунаю стала,
Пишла мати воду браты, квітку ны пизнала.
– Ци ти, доню, рык боліла, а ци хорувала,
Лиш у чужый сторононьці навіки пропала.
А з-за Кринти, з-за Маґури зимка надлітаї,
Їде мамка до донечьки, дорыжжі питаї.
– А скажіт ми, люде добрі, куда дорыжечька,
Бо я їду выдознати, йка в доньки долечька.
А ци добра, ци недобра, най гаразд си маї,
Сидит донька у виконци, синці обзираї.

КОЛИСКОВІ

Люлі, люлі, дytiночко, люлі, люлі нині,
Бо я хочу заспівати маленькій дytiні.
Люляй, люляй, дytiночко, люляй, моя рибко,
Сховай ручьки в пеленочки, шоби їх ны видко.
Люлі, люлі, очьки стулей, бо вже треба спаты,
Бо вже мене боле ручьки тебе колисаты.
Люляй, люляй, дytiночко, тай зажмурюй очі,
Коло тебе твоя мамка пісеньку шепочі.
Ой, колишу, колисочьку, колишу, колишу,
А ек уснеш, дytiночко, то я тебе лишу.
Колишетси колисочька вид кута до кута,
А з маленьков дytiночков велика покута.
Ой, ек я си постарію, на кого си лишу,
Тай на тоту дytiночку, шо її колишу.
Ой, гойдиці, дytiночко, гойдиці, гойдиці,
Ек виростеш, то на старість тай подай водиці.
Гойда, гойда, дytiночко, я тебе колишу,
Тай поки ти ны вснеш добре, я тебе ны лишу.
Гойдай-ко си, колисочько, из дуба, из дуба,
Гойдаїтси в колисочьці дytiночка люба.
Люлі, люлі, мий онучьку, милее малятко,
Колишетси в колисочьці мале ангелятко.
Ой, співаю співаночки самі коротенькі
Та співаю онучяткам, котрі малесенькі.
Колишучі, буду тобі пісеньки співаты,
Шоби тобі малесенькій ліпше було спаты.
Ой дytiно, дytiночко, шо би тобі даты,
Шо бих тобі замінила твою маму й тата.

* * *

Ой колиско єворова, колиско дубова,
Най си в тобі выколише мамина розмова.
Ой колиско єворова, колиско з оріха,
Най си в тобі вьколише мамина потіха.
Ой колиско єворова, воросочьки з дроту,
Спи, маленька дытиночька, бо маю роботу.
Шоби спала, ны плакала, нічьо ны боліло,
Ны рученьки, ны ноженьки, ны біленьке тіло.
Прилетіла зазуленька, сіла на ялинку,
Крилоньками фуркотіла, збудила дытинку.
Бодай з тебе, зазуленько, сиве пірі впало,
Збудила ми дытиночьку, ше би була спала.
Колисочько гарбузова, ворызки з бомбелю,
Колишиси в колисочьці, маленький ангелю.
Колисочько гарбузова, а ворызки з дуба,
Колишиси в колисочьці, дытиночько люба.
Колишиси в колисочьці, доки ты колишу,
Доки ны вснеш, ны виростеш, доти ты ны лишу.
Доки ны вснеш, ны виростеш, ны станеш ходиты,
Доти буду, дытиночько, тебе обходиты.
Ой, співала мала пташка тай сіла на дуба,
Шоби спала в колисочьці дытиночька люба.
Ой, летіла зазулечька, сіла на калину,
А я собі заколишу дытиночьку милу.
Гайта-люлі, дытиночько, я тебе колишу,
А єк прийде темна нычька, я тебе ны лишу.
Гайта-люлі, дытиночько, маленька, маленька,
Урваласи пид тобою ворызка тоненька.
Ны жель міні за ворызков, шо она си урвала,
А жель міні за дытинов, шо маленька впала.
Гайта-люлі, дытиночько, днинка вже зореї,
Прийде мамка, поплекаї тай переповії.
Гайта-люлі, дытиночько, маленька, маленька,
Будеш спаты, ны плакаты, встанеш здоровенка.

СПІВАНКИ ПАРАСКИ ПЛИТКИ-ГОРИЦВІТ

Ой Василю, Василочку, ти пишний дубочку,
Заспівай ми веселеньку й файну співаночку.
Най си тобов полюбує дівчена Марія,
Доки моє серденітко вольне, ек надія.
Най си тобов полюбує дівчена, ек тоя,
Може, Бог даст, шо ше буде у житечьку твоя.
Єкшо серце слобидненьке, то дай їму волю,
Най співає, веселитси, навіть без напою.
Бо з напоєм чесом бує ныслава велика,
Забуваєш выдків родом, та й в души ныєко.
Василочку-голубочку, ти зелений дубе,
Веселитси, ны смутитси, доки жите любе.

* * *

По-рыдному заспіваю тай заданакаю,
Шоби було веселіше зазулечьці в гаю.
Тай ше горам височеньким най-ко буде любя,
Бо ці гори такі милі, ек крила голуба.
По-рыдному заговорю, ек ми мамка вчіла,
Абих була в рыдних горах по-рыдному мила.
Гуцулков смих си вродила тай нев би вмираты.
То ж елоси по-рыдному ны раз заспіваты.
Най би чюла Чьорногора кожде співанечько,
Тай про всьо це розказала ише й в Єсінечьку.
А там далі най си стелит голосок рыдненький,
Шуварочьков тай бриндушков ише й ны одненьков.
Кожда така бриндушечька буде поїлиты,
И весниці тай літечько будут си гониты.

А до весни тай до літа припишнит соколив,
Єкшо будут осідати з полетних просторив.
Так шо най си по-рядному ны мало співає,
Докив серце молоденьке, най-ко ны вмирає.

* * *

В молоденької дівчени зубочьки злочені
Тай губочьки для примани медом помашшені.
Ой, чього ця дівчиночка така засмучена,
Чи тимуй, шо легіником ише ны заручена?
– Ой дівчено молоденька, ану ны журиси,
До легінів из завгоді добре придьвиси.
А тогди вже будеш знаты, шо легіні можут,
Най-ко твоє серденєтко ны усі тривожут.
Ны дивиси, шо легіник файний из личенька,
Лишень бадай, єк той дохторь, ци добре серденько.
Єкшо має серденєтко из масков голуба,
То бери собі навіки у житю за друга.

* * *

Ны люби мні, легінику, лишень за поругу,
Доків жите молоденьке, найди собі другу.
Бо я з тобов, леіґнику, ны хочю ходиты
Ны пид ручьку, ны без неї, єк ны меш любиты.
Ой, я тобі, легінику, дорыжку прибрала,
Аби твої ножинєтка роса ны з'їдала.
Ой, прибрала сми дорыжку у зелені клени,
Аби була прохолода тобі тай для мене.
А до кленыв обсадила на всі боки тоєв,
Абес знав, шо лиш шісливий з люботизнов моєв,
А коли вже маїш шєсті в моєму серденьку,
То вже грїх тобі таїти инчу солоденьку.

* * *

На учера ти мні снівси в кучерях лелійних,
Тай шептав мні таке в вушко, шо мені надійний.
Так шо найби з Василочьком искрізь нам зорело,
Тай сонечько еснесеньке гріло тай світило.

* * *

Чьорногора прибілена зимов студиненьков,
Та из вітром жилебонит нычьку нюдненьку.
А до ночі ишше й вднину вітер забав'єє,
Бо вітрицьок Чьорногору зроду ны лишеє.
Чесом брители таке остро на всі штири світи,
Хоть ны хочіш, але мусиш усему терпіти.

* * *

Любилиси, таки дуже, доків світ веснівси,
Доків в серденьку дівчені усім поїливси.
Ой ти світе поїлений, кобес ны смутивси,
Абес вічно у серденьку красов поїливси.
Най би тота люботизна веснов розцвітала,
Тай у серци дівочьому за зраду ны знала.
Ой ти зрада-ныпорада, ика їс тривожна,
Коби знати їким кіпом обийти ті можна.
Обийшли бих тебе, бідо, ек гнилу колоду,
Тай ны впали бих ніколи в каламутну воду.
А хоть чесом бих змочіли пальчеки изкраю,
То в любости и цим бих си гонили без краю.

* * *

Товаришко моя люба, шо мемо діяти,
Єк нас будут молоденькі літа покидати,
До кого си пригорнемо любо та миленько,
Хто так шшіре приголубит д'серцю солоденько.
Бо чьоловік чьоловіком, чесом з ним побої,
Чесом нычка му буває в любкі ны одной.
Вын на цисе ны тураї, шо брав ті за жынку,
Над престолом присігавси прожити довіку.
То шо давне виддавніло, мало хто го знаї(є),
Пристыв в церкві, а натура кістки розсипаї.

* * *

За горами високими голуби літают,
Літа мої молоденькі ек скоро минают.
Я розкоші ни зазнала, тай ни буду знати,
Літа свої молоденькі буду пам'їтати.

* * *

Закувала зозуленька тай сіла на дичку,
Ни далеко любко жиє, лиш через водичку.
Ой кувала зозуленька, кувала, кувала,
На світі я ше ни жила, лишень бідувала.
Літа мої молоденькі, молоді, молоді,
Ви так скоро проходите, ек листок по воді.
Літа мої молоденькі, де ви си поділи?
Може, вас у темним лісі медведі поїли.

ПРО ЗУБИ

Єк я собі нагадаю, єк я оногди лазив,
Так мні зуби заболіли, трохи си ны сказив.
Шо лиш ны їв и ны капав всекої зарази,
Грив я зуби шогодини по два, по три рази.
Повипивав всю горівку, пив гарбати з м'єти,
Навіть мочьов витиравси з малого телети.
Та пишов я у аптику, футко отворив двері,
Там лиш сама аптикарька тай купа паперів.
Згадав я чьотири слова з руского фольклору,
Гримнув дверми тай луснувси серед коридору.
Бідко ж моя, шо я маю цу нычку робиты,
Ци знов по стінах си дерты, ци на місціць виты.
Иду т'хаті, бесте знали, єк тот бик на бойню,
Та стрічею на дорозі свою тету Доцю.
А она каже, шо невістка в неї тогыт жила,
Тай пивслоїка пігулок у неї лишила.
Беру в тети я тот слоїк, аж цулую рукі,
Випиваю зразу штири, витак ші дві штукі.
Най си дії Божя воля, хоть най вріжу дуба,
Може, хоть дві попадутси, шо будут вид зуба.
Прийшов т'хаті, трохи приліг, з головов укривси,
Та я ны знав, шо з слоїка пургену напивси.
Єк це в міні заgrimіло, єк зачело перты,
Так єк у тим Чьорнобили реактор чітвєртий.
Та так сми гнав на стодолю, шо ны вспів си вбуты.
Та єк побув – вертаюси, хочю прилігнуты.
Це ші раз їк мні хапаї – лечю скорше кулі,
Подорозі вырвав фыртку, розтолочів курі.
Так бігаю, люде добрі, куда там лігаты,
Навіть зайти ны вспіваю я до свої хати.
Отак собі цілу нычку тай цілий день бігав,

А потому ледви выдти босі ноги тегав.
Ны мыг я вже и ходити та штани триматы,
Витак мене, таек трупа, затігли до хати.
Тепер лежу я на печі, лиш ґлигаю слину,
А ту тету тай невістку розытру на глину.
Може, Бог міні поможе на ноги устаты,
То они мене обі довго будут пам'ітаты.
А вас єк би колис чесом зуби заболіли,
То пігулок у слоїку в мене си лишило.

автор **Василь ВЕПРІЙЧУК,**
с. Кривопілля, 2013 р.

ПРО УКРАЇНУ

Послухайте, люде добрі, шо хочю казаты,
Новесеньку співаночьку хочю заспіваты.
А ми, люде-українці, віруймо у Бога,
Де пыдемо, там нам буде шіслива дорога.
Перше – рано треба встаты, лужко застелиты,
И водичьков свіжесеньков своє личько обмиты.
И водичьков свіжесеньков своє личько обмиты,
На коліна уклєкнуты – Богу си молиты.
На коліна уклєкнуты, помолитысь Богу,
А витак йти до роботи, або у дорогу.
Бо ми, люде-українці, гуцульского роду,
Ніколи ми ны покиньмо оцу нашу моду.
Нашя рыдна Україна самостыйна стала,
Церькви уна нам видкрыла, релігію дала.
А нам треба тепер, люде, до церькви ходиты,
За Вкраїну и за волю Богу си молиты.
Нашя рыдна Україна самостыйна стала,
Першя Польшя и Канада Вкраїну признали.
А колис було – на Вкраїну орди нападалы,
И козакам-українцям голови стиналы.
Вни козакам-українцям голови стинали,
Рыднов кров'юв вни козацков земню поливали.
Рыднов кров'юв вни козацков земню поливали,
Усьо добро з України орди грабували.
Нашя армія теперкі маї нову зброю,
Ны бійтеси вже ворога, тай я си ны бою.

Бо ми, люде-українці, чуємося в силі,
То вже ворог нам изробит, шо заїц кобилі.
А хто цису співаночьку новесеньку зложив,
Гаврищук Йван из Ровеньки, многоліт би прожив.

*автор Іван ГАВРИЩУК
смт. Верховина, 2003 р.*

ПРО ГОРІВКУ

Послухайте, добрі люде, шо хочю казаты,
Про горівку вірну правду хочю розказаты.
Нам всім треба горівочьки тай по трошки питы,
Личька у нас будут файні, довше будем житы.
А ек будем горівочьки багато вживаты,
Наші личька мут марніты, скорше мем вмираты.
Бо печінка, селезінка горівку ны любить,
Уна стареньких й молодих з цего світа губит.
Дейкі сім'ї горівочьки багато вживають,
Дітий ныздорових роді и скоро вмирають.
Бо людина выд горівкі розум утрачеї,
У калюжу, у болото убрана лігаї.
У калюжу, у болото убрана лігаї,
Жебка-кумка тай п'їници пісеньку співаї.
А п'їниця на цу пісню мало шо зважаї,
Вын на сніжок ци на ледок и там си вкладаї.
Вын на сніжок ци на ледок и там си вкладаї,
Їго тіло після цего радикаліт маї.
Їго тіло після цего радикаліт маї,
И п'їниця на свй розум плачі, нарікаї.
И п'яниця на свй розум плачі, нарікаї,
У лікарню на лужечько слабенький лігаї.
Ой, отут я на це лужко слабенький лігаю,
Дайте ми сто грам горівки, бо вже умираю.
Їму сто грам горівочьки ніхто ны стараї,
А медсестра їму в жилку капельницю даї.
Отак, люде мої добрі, п'їници си мають,
П'ют горівки вни без міри и скоро вмирають.
Я горівкі оковитої майже ны вживаю,
Вісімдысьет и сім років слава Богу маю.

Вісімдцять и сім років слава Богу маю,
Я ші кошу, усьо роб'ю тай ші силу маю!
А хто цису співаночьку про горівку зложив,
Гаврищук Йван из Ровеньки, многа літ би прожив.

*автор Іван ГАВРИЩУК
смт Верховина, 2003 р.*

ПРО РИЗДВ'ЄНІ С'ЄТА

Прилітає в наші гори сніжок по звичаяю;
Єк світкують, я розкажу, у нашому краю.
Лиш потиснут студененькі та люті морози,
Всі гуцули уберутси у сардацьки гожі.
Усі люде веселятси, та найбирше діти.
Уни в выкна визируют колідныке вздріты.
Діти с'єтам так радіют, коліды слухают
Тай вертепу ші задовго собі избирают.
Колідныке заспівають, в трембіту подуют,
То вни вибіжут из хати тай собі с'єткуют.
Проводытси таке дійство – ны мож передаты;
Приїхают з-за границі цисе повидаты.
Выпав сніжок, и в Карпатах люде веселяют,
Колідуют колідочьку й Ісусу радіют.
Наступила така пора, шоби заспіваты,
Отця Бога, Йсуса Христа в колідах витаты.
Файний звичай у гуцулыв – заколідуваты.
А всім ґаздам в Новим році гаразду зазнаты.
Подекуймо, люде, файно ми Господу Богу,
Шо дыждали с'єт Риздв'єних ми ші й цего року.
Шо дыждали с'єт Риздв'єних в здоров'ї та силі,
Тай с'їткуймо ми всі разом в гаразді та мирі.
Лиш я прошу, милі браття, цего ны цурайте,
Ходіт з нами в колідники, Бога прославляйте!
Ны лишейте цису ношу, цим си гоноруйте,
Ходіт люди в колідныки й файно колідуйте.
Колідничьків, люде добрі, приймайте у хату.
За це Божінька на земню пышле вам заплаату.
А котрі ші посварені, у новому році
Ны сварітси, ни гнівітси, будьте ви хороші.
Ны сварітси, ни гнівітси, будьте ви хороші,

То усьо ви полишейте й прибіжіт у гості.
Бо Риздв'єні света прийшли, шоби си мириты,
Усім людем всеку кривду потрібно прошшеты.
Закінчую я співаты цису співаночьку,
Біжу, людем сколідую файну колідочьку.
На веселий оций ноті співаты лишаю,
Тай співаты співаночьки усім вам бажаю.
Ходіт хата тай вит хати, Богу офіруйте,
Менше пийте горівочькі, бырше колідуйте.

*автор Андрій ГАВРИЦУК,
снт Верховина, 17.01.2012 р.*

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПРО ХРИСТА.....	10
ХРИСТОВА.....	13
ПРО СВІТ БОЖИЙ.....	16
ПРО ПРОРОКИ	20
КОЛІДНИЦКА 1	25
КОЛІДНИЦКА 2	27
КОЛІДНИЦКА 3	30
КОЛІДНИЦКА 4	31
КОЛІДНИЦКА 5	33
КОЛІДНИЦКА 6	38
КОЛІДНИЦКА-ЖАРТІВЛИВА 7	41
КОЛІДНИЦКА 8	43
КОЛІДНИЦКА З ДЄКУВАНІМ 9.....	45
СЛАВА УКРАЇНІ	46
ДО УКРАЇНЦІВ.....	48
ПРО УКРАЇНСКУ ДОЛЮ	50
СПІВАНКА ПРО ДОВБУШЯ 1	53
СПІВАНКА ПРО ДОВБУШЯ 2	61
ПРО ПОЛЬШУ 1.....	63
ПРО ПОЛЬШУ 2.....	70
ПРО МАДЯРСКУ ВІЙНУ	73
ПРО ЦІСАРЯ.....	76
ПРО ЦІСАРЕВУ	77

ПРО РЫДНИЙ КРАЙ	78
ПРО ГУЦУЛЬШИНУ	79
ПРО ДАВНІ ЛЮДЕ	83
ПРО ДАВНІ СТАТКІ	85
ПРО ЧЮЖИНУ	87
ПРО КАНАДУ	90
ПРО ХЛОПСКЕ ЖИТЄ	92
ПРО ЗАРОБЫТКІ.....	96
ПРО СПЛАВИ	102
ПРО ПОЛОНИНУ	103
ЛІТУВАНІ ПОЛОНИНСКЕ	105
ПОЛОНИНСКА.....	108
ПРО ГУЦУЛЬСКУ ВРОДУ	109
ГУЦУЛЬСКИМ СТРОЯМ	111
ПРО ГУЦУЛЬСКУ НОШУ	114
ПРО ВЕРХОВИНСКИХ ХЛОПЦІВ	115
ПРО ДВА ГУЦУЛИ	116
ЛІТА МОЛОДІЇ.....	117
ПРО МОЛОДІСТЬ И СТАРІСТЬ.....	118
ПРО СТАРІСТЬ	119
ПРО ЦВИНТАРЬ.....	120
ПРО ДІВЧЕНУ И МОСКАЛЯ	121
СПІВАНКА ПРО ЖОВНІРА	126
ПРО ЖОВНІРА И ДІВКУ	128
ПРО НЫВДЯЧЬНІСТЬ.....	129
ПРО ВДОВИЦУ	131
ПРО МУЗИКАНТА	132
ПРО МАЙСТЕРСТВО.....	134
ПРО ЖИДИ	136

ПРО ЦИГАНИ.....	139
ПРО БОЧЬКИ.....	143
СПІВАНКА ПРО П'ЇНИЦУ	144
ПРО П'ЇНИЦУ ТАЙ ГОРІВКУ	146
СПІВАНКА ПРО СТОЛОВУ	150
СПІВАНКА ПРО КАЛИТКУ	152
ПРО ЧЬОЛОВІКА	155
ПРО ЖЫНОЧЮ ВДАЧЮ	158
ПРО ЧЬОЛОВІКА И ЖЫНКУ	163
ПРО НОВУ МОДУ.....	165
ПРО ЗЛИВУ.....	168
ПРО МОЛОДИЦУ	169
ПРО НЫДБАЛУ ЖЫНКУ	170
ПРО ХЕТРУ ЖЫНКУ	175
ХИТРЫЙ МОЛОДИЦИ.....	177
ПРО ЖЫНКУ РОБОТЯШШУ	179
ПАРУБКОВИ Й ЖОНАТОМУ.....	181
ПРО ПАРУБКА Й ЖОНАТОГО	185
СПІВАНКА ПРО ДІВЧЕТА.....	189
ПЕРЕСПІВИ.....	192
ПЕРЕСПІВИ	
ЗАПИСАНО ВІД ГАВРИЩУКА ДМИТРА ЮРІЙОВИЧА,	
сmt. ВЕРХОВИНА.....	228
ПРО ГУЦУЛЬСКЕ ВЕСІЛЄ (хлопцєви).....	233
ПРО ГУЦУЛЬСКЕ ВЕСІЛЄ (дівчєні)	238
ВЕСІЛЬНА.....	242
КОЛИ ЗАПЛІТАЮТ МОЛОДУ.....	246
ДО ДЕРЕВЦЯ	247
З ЗАГІРЯ 1	249

З ЗАГІРЯ 2	254
З ЗАГІРЯ 3	255
З ЗАГІРЯ 4	257
З ЗАГІРЯ 5	258
ПРОШША СТАРОВІЦКА.....	259
ПРОШША	260
КНЫГИНЫ	261
ДОНЧЕНА ДОЛЯ.....	267
КОЛИСКОВІ	268
СПІВАНКИ ПАРАСКИ ПЛИТКИ-ГОРИЦВІТ	270
ПРО ЗУБИ	274
ПРО УКРАЇНУ.....	276
ПРО ГОРІВКУ	278
ПРО РИЗДВ'ЄНІ С'ЄТА.....	280

Щира вдячність
за фінансову підтримку у виданні книги
в рамках Програми підтримки книговидання
голови Верховинського ОТГ

Василю Миколайовичу МИЦКАНЮКУ

*Особлива подяка всім,
хто допомагав у зборі матеріалу:
учні Ільцівської ЗОШ І-ІІІ ст. 1996-2011 рр
та жителі навколишніх сіл:*

Вережак Я.Ю.

Гаврищук А. І.

Гаврищук Д.Ю.

Дрислюк П.В.

Магнич В.

Павлюк М.І.

Палійчук Г.К.

Скуматчук П.І.

Якіб'юк Г.П.

*і тим, хто доклав руки, пильне око,
розумну пораду до видання книги.*

Упорядник РОГАТИНЮК Оксана Іванівна

ГУЦУЛЬСЬКІ СПІВАНКИ

а скрипочка полегоньки настроєна грати...

“Писаний Камінь”

Косів

2022

<i>Упорядник:</i>	Оксана Рогатинюк
<i>Комп'ютерний набір і верстка:</i>	Оксана Готич
<i>Коректура:</i>	Марія Потяк, Оксана Рогатинюк
<i>Художньо-технічне редагування:</i>	Ярослава Вережак
<i>Дизайн титульної сторінки:</i>	Андрій Гаврищук
<i>Рецензенти:</i>	Василь Зеленчук, Іван Зеленчук

Видрукувано в ПП “Писаний Камінь”

Свідоцтво Держ. реєстру: серія ДК, № 5083

Івано-Франківська обл., м. Косів,

вул. Незалежності, 28.

Тел: 067 342 07 47

E-mail: Evrika-pk@ukr.net

Підписано до друку 07.02.22. Формат 60x84\16. Папір офсетний.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. 16,97. Обл.-вид. арк. 7,14.

Тираж 300 прим. Замовне 568.

Колідники у Гриця Танасенькового на Їлци в 30-х рр.

«Такі були наші предки, так си убирали:
Через плечі порошниці золотом сіяли.
Єка ж у цих коліднычків убиря багата:
Сардак, гачі-крашениці та шепка рогата,
Та кіптарик ерований, вышиті онучі,
Постоли з свинскої шкіри, шо скрип'єт, идучі.
А сорочька вишивана з полотна лінного,
За ременем тытынь, люлька тай червінців много.
А барточьки дорогими пацирками биті,
За ременем пістолета порохом набиті».

**Плес з дзвіночком на подвірю в Остафійчука П. Колідники:
Кімейчук І., Мігащук І., дівчина: Хлопинюк М. 1979 р.**

А дзвіночкi з собов озмем, шобих усі мали,
Шоби гості у дзвіночкi гроші нам давали.
Ми співали тай гуляли, витак пшли плісаты,
Така служба в колідныхах, ек приймают в хаті.

**Колідники коло церькви Присвятої Трійці в Їльци. 1989 р.
(Зліва направо) колідники: Дрислюк І., Рогатинюк Ю.,
скрипаль: Сухарчук Д., береза: Скуматчук П., выбирця:
Скуматчук Ю., колідники: Скуматчук Д., Спінзак В., П'ятнюк І.**

«А треба нам, милі браті, коліду збираты,
Йсуса Христа прослав'єты, газдыв вінчюваты.
А выбирці коло церькви зраня си ввихають,
Колідныків свого кута в партю збирають».

Отец Д. Михавків вис'єчує могилу Сіхових Стрільців у Ілци коло церькви 1990 р.

«Отак жила Україна довгі свої віки.
З наших синів-українців кров текла, ек ріки.
Зато всипані могили, аби усі знали,
Шо ты хлопці за Вкраїну голову поклали».

Виступ педколективу, учнів, батьків та Галицького молодіжного театру-трибун просвітянського руху 21 липня 1990р. у с. Ільці в день освячення могили Січових Стрільців.

«Славну нашу історію добре би всім знати,
З покоління в покоління дітем передати.
В серцях своїх ці рідочки закарбуймо, люде.
З'єднаймо в світій правді – тогди добре буде».

Учасник Першої Світової війни Данчук Кузьма. 1891 р.н.

«Всі си царі збунтували, москаль си рушеї,
Тай наш цісарь австріяцкий всі люде корнеї.
Єк покорнев усі люде: старі и молоді,
Та ек пишли они на битву, то ны знали годі».

**Вояк польської армії Іван Гаврищук.
1939 р. фото з домашнього архіву
А. Гаврищука.**

«Усі трубки затрубили –
сумні гори стали,
Бо поляки наших людей
до фронту забрали.
Идут хлопці молоденькі,
світ їм си мінеї,
Ны за одним стара мати
гыренько ридаї».

**Військово-полонений Іван Гаврищук в бауера на роботі у
Німеччині. 1943р. фото з домашнього архіву А. Гаврищука.**

«Тай у Польші то народи погано впадали,
Деикі си облишили – німці забирали.
Німці в полон забирали, в Німеччину гнали,
А там тисічі народу в ляґри забивали».

1. Grażda Hrabczuka-Ferczuka w Żabiem-Ilci. Fot. J. Dorosz, 1945

**Гражда Грабчука-Федчука в Жаб'є-Ільці.
Фото Ю. Дорош, 1945 р.**

«Усі хати покривані гонтами-дошкками,
Одни стоет по обочях, а другі ґрунями.
Одни стоет по обочях, а другі ґрунями,
Коло хаты є городы, церинки з плотами.
Обкладені из вориня, лиш май трохи далі,
Коло хаты є толоки з малими лісками».

**Територія (на Федчівці), де був маєток та хата-гражда
Юрія Храпчука-Федчука до выселки у 50-х р.р.
у Красноярський край. Фото 2021 р.**

«Господь помыг, з поляками ми си розчетали,
Та бо другі «приятелі» до нас завитали.
Та ек уни завитали, шо уни робили,
Та в далекі вни Сибіри людей вивозили.
Одних они вивозили, других мордували,
А газдывскі всі маєтки гет поруйнували».

Кляуза в Шибеному на Чорному Черемоші. 1971 р.

Дараба на Чорному Черемоші. Фото з інтернету.

«Ой, настала Божя весна, світе Благовішші,
Збираюτσι керманичі в дараби в горішші.
Они пишли у дараби в дорогу високу,
А там збили на Черемош дарабку широку».

Книзь и книгиня з Жеб'я-їльці: Дрислюк Иван та Палійчук-Дрислюк Параска. 1960 р.

«Ой,ци цисе весілечько пані молодої,
А ми собі заспіваймо до Божої волі.
А ци цисе весілечько пана молодого,
А ми собі заспіваймо, шо кому до того».

Книзь и книгиня з Їльці: Рогатинюк Иван та Скуматчук-Рогатинюк Анна. 1961 р.

«А ек прийшли они до церькви, книзі си виталы.
Їх у церькві извінчели, многа літ бажали».

**Книгиня: Шмадюк-Рогатинюк
Інна. 2017 р. Фото А. Гаврищук.**

«Сіла пані молоденька
на тисовий стильчік,
Тай заплели русу косу,
тай поклали вінчик.
Она голову у бовтиці
вбере волочками,
Та в чільце срібно-блискуче
з тими лелітками».

**Книгиня: Готич-Тинкалюк Анастасія, Ганна Венгрин убирала
молоду, Музиканти: Олексій Готич, Василь Зітинюк., 2019 р.
Фото А. Гаврищук**

Ой, скрипочька полегонькі настроєна граты,
А весіле, я вже вижу, мет си почінаты.
Заспівайте, милі гості, бо граї музика,
А музика на весілю – забава велика.

Книзь та книгиня з Їльці: Рогатинюк Юрій та Шмадюк-Рогатинюк Інна. 2017 р. Фото А. Гаврищук

«Ой, виводі молоденьку тай дають їй коня:
«Бувай, мамко, здоровенька, бо я вже ны твоя.
Я ны твоя уже, мамко, тай ны дєдыкова,
Але того легіника, шо фустка шовкова».

Книзь и книгиня з Їльці: Вережак Роман та Рогатинюк-Вережак Ярослав з друзбами и друзками. 2015 р. Фото А. Гаврищук

«Файно вбрали они деревце в різніі косичьки,
Бо в дружках у молодої в быршосты сестричьки.
Вам, братчікі, шо ви міні коника сіддали,
То бажаю, шоб ви в світі лиха ны зазнали.
Вам, сестричьки, шо ви міні файно помогали,
То бажаю, шоб віночьок вам на голу клали».

Книзь и книгиня з Їльці: Тинкалюк Микола та Готич-Тинкалюк Анастасія. 2019 р. Фото А. Гаврищук

«А дівчину из книгині уже розбирают:
Чільце, вінок, всекі ружі з голови здоймают,
Отак уже ту молоду з бовтиц розплітают
Та потому у фусточьку уже завивають.
Тай книзеви из шепочьки віночьок утели,
Лиш трісунку одну їму за шепков лишили».